ANNUAL REPORT 2021

รายงานประจำปี 2564

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE (Public Organization)

https://bit.ly/3cfKRJT

ANNUAL REPORT
2021

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE
(Public Organization)

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

สวพส. ร่วมขยายผลความสำเร็จด้านการพัฒนาทางเลือก บนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ในงานโครงการหลวง 2563 ภายใต้แนวคิด “สายธารแห่งภูมิปัญญา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดงาน “โครงการหลวง 2563” เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2563 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

มูลนิธิโครงการหลวงร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ร่วมจัดงาน “โครงการหลวง 2563” ภายใต้แนวคิด “สายธารแห่งภูมิปัญญา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์นายกกิตติมศักดิ์มูลนิธิโครงการหลวง และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงก่อตั้งมูลนิธิโครงการหลวง เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ และเพื่อส่งเสริมการจำหน่ายผลิตผลผลิตภัณฑ์จากเกษตรกรบนพื้นที่สูง โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ประธานกรรมการมูลนิธิโครงการหลวง ประธานจัดงานโครงการหลวง 2563 พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิโครงการหลวง ประธานกรรมการอำนวยการจัดงานโครงการหลวง 2563 พลเรือเอก พงษ์เทพ หนูเทพ องคมนตรี คณะกรรมการมูลนิธิโครงการหลวง นายอำพน กิตติอำพน องคมนตรี กรรมการที่ปรึกษาพิเศษสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง นายวิรัตน์ ปราบทุกข์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง รองประธานกรรมการอำนวยการจัดงานโครงการหลวง 2563 พร้อมคณะกรรมการจัดงาน และข้าราชการ เฝ้าฯ รับเสด็จ

จากนั้น ทอดพระเนตรนิทรรศการ คลังสมองโครงการหลวงภายใต้แนวคิด “สายธารแห่งภูมิปัญญา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และนิทรรศการผลงานวิจัยโดดเด่น ได้แก่ กัญชงของแม่ “เฮมพ์” หรือ “กัญชง” ซึ่งเป็นผลงานวิจัยร่วมของมูลนิธิโครงการหลวง และสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ที่ได้สนองตามพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง รวมถึงพันธุ์พืชอาหารและพืชเศรษฐกิจใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับพื้นที่สูง ฐานเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ทรงทอดพระเนตรอุโมงค์สภาพปัญหาการทำลายป่า และโมเดลการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม นิทรรศการของ สวพส. “สร้างสุขปวงประชา พัฒนาพื้นที่สูงของประเทศ” เน้นหลักการใช้รูปแบบการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวง (ROYAL PROJECT MODEL) ปัจจุบันดำเนินการในพื้นที่ 18 จังหวัด ยังประโยชน์ให้ประชาชนบนพื้นที่สูง 416,235 ราย

สารจาก**นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์**

ประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมายังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย วิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน เศรษฐกิจสังคมในวงกว้าง วิกฤตการณ์ครั้งนี้ได้เปลี่ยนแปลงบริบทของโลก ประเทศไทย และเป็นความท้าทายในการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) **สวพส**. อย่างยิ่ง

ดังนั้นในการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงระยะต่อไป คณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จึงเห็นควรให้มีการจัดทำแผนบูรณาการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของประเทศขึ้น เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีกรอบการดำเนินงาน งบประมาณที่มีการบูรณาการร่วมกันพัฒนาพื้นที่สูงของประเทศแบบองค์รวมตามแนวทางโครงการหลวง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระราชทานเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูง และพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มาเป็นกรอบแนวคิดหลักสำคัญเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและความสมดุลในทุกมิติ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) และนโยบายที่สำคัญต่าง ๆ เช่น BCG Model

แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ที่ได้จัดทำขึ้นในคราวนี้ มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและชุมชนบนพื้นที่สูง เนื่องจากมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากแผนแม่บทฉบับเดิมที่สิ้นสุดในปี พ.ศ. 2565 และจะมีความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง ด้านการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และแผนงานของหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการเพื่อกระจายการพัฒนาให้ทั่วถึงครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย 3,230 กลุ่มบ้าน ในการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับการพัฒนาชุมชนเป้าหมายให้มีความมั่นคงด้านอาชีพและความเป็นอยู่ดีขึ้นอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพให้มีความสมดุลอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 นี้ สวพส. ได้ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาสนับสนุนโครงการหลวงและขยายผลสำเร็จโครงการหลวงไปพัฒนาพื้นที่สูงอื่นให้บรรลุตามเป้าหมายและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี และได้รับการยกย่องให้เป็นองค์กรต้นแบบและรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและระหว่างประเทศมากมาย ดังเช่น สำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA) คัดเลือกโครงการ “Good Practice of Sustainable Highland Development: People Live in Harmony with Forest” โดยให้โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหนึ่งในผลงานที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุ SDGs (SDG Good Practices) และเผยแพร่ส่งต่อแนวปฏิบัตินี้ไปยังหน่วยงานหรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั่วโลก **รางวัลเลิศรัฐ** (Public Sector Excellence Award) จำนวน 4 รางวัลต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สาขาบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม และสาขาการบริการภาครัฐ ประเภทพัฒนาการบริการ) **รางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย** (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 13 (รางวัลกินรีทอง) จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประเภทแหล่งท่องเที่ยว สาขาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ให้แก่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ต่อเนื่องเป็นปีที่ 2 และการได้รับการยกย่องให้เป็น**องค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน** จากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รางวัลสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับในปีนี้จะเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สวพส. ในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นตลอดไป

ขอขอบคุณทุกองค์กรและหน่วยงานพันธมิตรทุกภาคส่วนที่ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ สวพส. และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเพื่อให้ชุมชนบนพื้นที่สูงอยู่ดีมีสุข ด้วยการวิจัยและพัฒนา สืบสานรักษา ต่อยอดงานโครงการหลวงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา ณ โอกาสนี้

นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์
ประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

สารจาก**นายวิรัตน์ ปราบทุกข์**
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สวพส. ได้ดำเนินงานวิจัยและงานพัฒนา เพื่อการสนับสนุนงานโครงการหลวง และการพัฒนาพื้นที่สูงของประเทศ เป้าหมายเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ชุมชนเข้มแข็ง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูให้อุดมสมบูรณ์และสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และยิ่งมุ่งมั่นดำเนินงานอย่างเต็มที่เมื่อประชาชนบนพื้นที่สูงได้รับผลกระทบจากปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) และปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาภัยแล้ง และปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยได้เร่งวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมสำหรับใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง เพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญ ๆ โดยเฉพาะความยากจน และการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น การวิจัยและพันธุ์พืชและวิธีการผลิตใหม่ ๆ การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการสร้างความเข้มแข็งของคนและชุมชน และเทคโนโลยีที่ยกระดับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ในด้านการพัฒนาได้กระจายการพัฒนาไปสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงเป้าหมายภายใต้ “โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง” จำนวน 44 พื้นที่ จำนวน 616 กลุ่มบ้าน โดยดำเนินงานพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยวิธีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวทางโครงการหลวง คือเป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตามปัญหา ความต้องการ และภูมิสังคมของชุมชน ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน โดยมีการนำองค์ความรู้ ผลงานวิจัย และเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งผลจากการดำเนินงานยังสอดคล้องกับนโยบายสำคัญของรัฐบาล คือ การแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยเศรษฐกิจมูลค่าสูง และการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง เช่น การบุกรุกป่า หมอกควัน และผลกระทบจากสารเคมีทางการเกษตร นอกจากนี้ ยังได้กระจายการพัฒนาโดยถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงอีกมากกว่า 900 กลุ่มบ้าน ภายใต้โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ โครงการหลวงและพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน

จากผลสำเร็จของการดำเนินงาน ได้แสดงให้เห็นว่าหลักและวิธีการพัฒนาตามแนวทางของโครงการหลวงนั้นเป็นรูปแบบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกบริบทของพื้นที่ ปัญหา และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สวพส. จึงได้สนับสนุนโครงการหลวงในการเผยแพร่และส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวทางโครงการหลวงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านกิจกรรมการอบรม สัมมนา และการศึกษาดูงาน รวมทั้งนิทรรศการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์

สวพส. ขอขอบคุณทุกชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่ได้ร่วมกันดำเนินงานทั้งการวิจัยและการพัฒนา อันก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ที่สร้างประโยชน์สุขต่อประชาชน และความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

นายวิรัตน์ ปราบทุกข์
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

บทสรุปผู้บริหาร

HRDI
HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE
(Public Organization)

สวพส. ขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูงด้วยหลักและวิธีการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนแบบโครงการหลวง และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ด้วยการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การสร้างความเข้มแข็งของคนและชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ตามแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570) ซึ่งเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2563-2570) โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สวพส. ดำเนินงานภายใต้ 3 กลยุทธ์ คือ การสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง การขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง และการพัฒนาและบริหารองค์กร ได้รับการสนับสนุนงบประมาณประจำปีจากรัฐบาล จำนวน 443.9229 ล้านบาท สำหรับดำเนินงานตามแผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนงานบุคลากรภาครัฐ และได้รับการสนับสนุนงบประมาณผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จำนวน 44.00 ล้านบาท สำหรับดำเนินการตามแผนงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง มีผลการเบิกจ่ายตามแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณรวมผูกพันสัญญา เป็นเงิน 477.2394 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.81 ของวงเงินงบประมาณที่ได้รับ ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 100 สามารถบรรลุเป้าหมายการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดงบประมาณ โดยมีผลงานสำคัญ ดังนี้

1. การสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง

วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง จำนวน 22 โครงการหลัก 35 โครงการย่อย โดยมุ่งสร้างผลงานวิจัยที่เป็นความต้องการของประชาชน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยปรับปรุงพันธุ์พืชอาหารและพืชเศรษฐกิจใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับพื้นที่สูง 24 พันธุ์ เช่น กัญชงสายพันธุ์แท้ (Inbred line) และพันธุ์สังเคราะห์ (Synthetic variety) ข้าวท้องถิ่นที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงของชนเผ่าลีซู พันธุ์จานูเนเน และจาคูเนเน ถั่วแดงหลวงที่ให้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ พันธุ์รหัส 40 และ 104 องุ่นพันธุ์ไชน์มัสแคทที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่สูง เป็นต้น ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่และเทคโนโลยีในการเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร 35 เรื่อง เช่น รูปแบบการปลูกองุ่นพันธุ์ Beauty Seedless ในภาชนะเพื่อเพิ่มคุณภาพและผลผลิตต่อพื้นที่ การผลิตน้ำผึ้งจากเกสรกัญชงที่มีสารสำคัญ Cannabidiol (CBD) ต้นแบบผลิตภัณฑ์กาแฟโครงการหลวงเสริมสารสกัดจากธรรมชาติ ไอโซฟลาโวน กาบา และคาเทชิน เป็นต้น สร้างองค์ความรู้ด้านสังคม 4 เรื่อง เช่น การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้ (ทีบอ) ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง และองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและความ

หลากหลายทางชีวภาพ 20 เรื่อง เช่น วิธีการเพาะขยายพันธุ์พืชท้องถิ่นหายากหรือใกล้สูญหาย ได้แก่ น้อยหน่าเครือ เจ้าแตรวงหรือลิลลี่ป่า และมะเขาควาย การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ (Prototype) จากความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น ทั้งนี้ สามารถจดทะเบียนและจดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จากงานวิจัยได้ จำนวน 21 รายการ และนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง และเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้เกษตรกรบนพื้นที่สูง 34 รายการ มีผู้ได้รับประโยชน์ จำนวน 1,835 ราย สร้างรายได้ให้เกษตรกร 14.08 ล้านบาท

สนับสนุนงานโครงการหลวงเพื่อเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้ การเผยแพร่องค์ความรู้และผลสำเร็จของงานโครงการหลวง ได้สนับสนุนการพัฒนาสถานีและศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 39 แห่ง ให้เป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ของการพัฒนาพื้นที่สูง พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรโดยสนับสนุนการเรียนรู้องค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่จากผลงานวิจัยและพัฒนา จำนวน 28,069 ราย สนับสนุนเกษตรกรของมูลนิธิโครงการหลวงในการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จำนวน 11,183 ราย (นับซ้ำ) การรับรองมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ (IFOAM Accredited) จำนวน 842 ราย สนับสนุนการพัฒนาระบบมาตรฐานอาหารปลอดภัยและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand จำนวน 587 ราย สนับสนุนการจัดตั้งฟาร์มวิจัยและพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงปางดะ เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ปีกแบบครบวงจร และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์เพื่อลดการปล่อยของเสียสู่สิ่งแวดล้อม ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้พัฒนาการรวมกลุ่มของชุมชนรวม 26 กลุ่ม ทุนดำเนินงาน 10.36 ล้านบาท พัฒนาศักยภาพกลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกโรงเรียน 70 กลุ่ม รวมถึงการสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูงานหัตถกรรมที่มีคุณค่าของชนเผ่าบนพื้นที่สูง ไม่ให้สูญหาย ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแปลงสาธิตการปลูกป่าชาวบ้านเพื่อเป็นแปลงเรียนรู้ของชุมชนครอบคลุมพื้นที่ 21.5 ไร่ ในพื้นที่โครงการหลวง 8 แห่ง และสนับสนุนกิจกรรมที่ให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วม ได้แก่ การทำแนวกันไฟระยะทางรวม 310.49 กิโลเมตร การสร้างฝาย ซ่อมแซมฝายและขุดลอกฝาย 89 ตัว การปลูกป่าชุมชน ป่าต้นน้ำ ปลูกไม้ริมถนนและพื้นที่สาธารณะ รวม 23,600 ต้น สนับสนุนกิจกรรมเพื่อเฝ้าระวังและลดการปนเปื้อนมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมการเรียนรู้และเผยแพร่งานโครงการหลวง โดยได้จัดกิจกรรมในการประชุมคณะกรรมาธิการยาเสพติด สมัยที่ 64 (Commission on Narcotic Drugs: CND) ในประเด็นการพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพ มีความเข้มแข็ง และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับมือจากความเสี่ยงต่าง ๆ โดยเฉพาะจากยาเสพติดภายใต้การดำเนินงานโครงการ “วัคซีนวัยรุ่น” สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมูลนิธิโครงการหลวง สวพส. กับนานาชาติ โดยจัดสัมมนาออนไลน์นานาชาติ International Online Seminar Course “Sustainable Highland Development: Challenges & Response to Covid-19 and the Application of Sufficiency Economy Philosophy” เพื่อถ่ายทอดแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชียใต้เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวงของประเทศไทยกับผู้แทน 6 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ติมอร์-เลสเต ศรีลังกา อินเดีย ภูฏาน และเนปาล มีการพัฒนาเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การวิจัยและพัฒนาทางเลือกตามแบบโครงการหลวงกับต่างประเทศ โดยสนับสนุนการนำเสนอแนวทางการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในหัวข้อ The Royal Project

Alternative Development Model: Pathways to Green Production and Sustainable Development ในช่วงการอภิปรายประเด็นด้านการปลูกพืชเสพติด การพัฒนาทางเลือก และสิ่งแวดล้อม (Illicit Drug Cultivation, Alternative Development and the Environment) ในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือก (Expert Group Meeting on Alternative Development-EGM) โดย UNODC

ส่งเสริมการเรียนรู้โครงการตามแนวพระราชดำริ โครงการหลวง ความหลากหลายทางชีวภาพ การเกษตร และศิลปวัฒนธรรมโดยอุทยานหลวงราชพฤกษ์ มุ่งเน้นยกระดับการจัดการเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตให้กับนักเรียน เยาวชน และบุคคลทั่วไป มีการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับบริการมากยิ่งขึ้น โดยมีผู้รับบริการทุกช่วงวัย จำนวน 799,353 ราย ทั้งนี้ได้ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มทางการศึกษา DLTV สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ 10 ช่องทาง ได้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีมาตรฐาน และปลอดภัยตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการ โดยให้บุคลากรได้รับวัคซีนป้องกันครบ 100% และคัดกรองด้วยการตรวจหาเชื้อโควิดด้วย Antigen Test Kit (ATK) ทุกสัปดาห์ ในด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รวบรวมพรรณไม้เพื่อจัดแสดงในพื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จำนวน 17,716 รายการ และได้สร้างรายได้จากการดำเนินงาน 19.53 ล้านบาท

2. การขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง

ได้ดำเนินงานพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนบนพื้นที่สูง จำนวน 1,530 กลุ่มบ้าน ในพื้นที่ 18 จังหวัด ตามแนวทางโครงการหลวง ด้วยการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ภายใต้ “โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง” 44 แห่ง จำนวน 616 กลุ่มบ้าน และการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงและพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง ภายใต้ “โครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” และ “โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง” จำนวน 914 กลุ่มบ้าน ทั้งนี้การประเมินตามตัวชี้วัด พบว่ากลุ่มบ้านในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง สามารถยกระดับการพัฒนาเป็น

กลุ่มบ้านที่เข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้ (ระดับ A) จำนวน 42 กลุ่มบ้าน กลุ่มบ้านที่มีส่วนร่วมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนา (ระดับ B) จำนวน 148 กลุ่มบ้าน และกลุ่มบ้านที่เริ่มขับเคลื่อนการพัฒนา (ระดับ C) จำนวน 348 กลุ่มบ้าน โดยมีผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ คือ **ประชาชนได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกภาคเกษตรแก่เกษตรกร** จำนวน 4,446 ราย มีรายได้เพิ่ม รวม 398.20 ล้านบาท คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 89,563.63 บาทต่อครัวเรือน ทั้งนี้ เป็นการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แก่เกษตรกรกลุ่มที่ยากจนหรือด้อยโอกาสเป็นพิเศษ จำนวน 1,225 ราย สร้างรายได้ 16.06 ล้านบาท และเป็นรายได้ที่เกิดจากการทำการเกษตรที่ได้รับการรับรองระบบมาตรฐานอาหารปลอดภัย มูลค่า 146.37 ล้านบาท ได้พัฒนาระบบตลาดของสถาบันเกษตรกรโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุน และเพิ่มช่องทางตลาดออนไลน์ สร้างรายได้เพิ่ม 1.60 ล้านบาท และใช้ระบบ QR Code ในการสอบทวนย้อนกลับผลผลิตของผู้บริโภค ได้**เสริมสร้างความเข้มแข็งของคนและชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองและขับเคลื่อนการพัฒนาได้** โดยพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการของสถาบันเกษตรกร 97 แห่ง สมาชิก 3,175 ราย เงินทุนดำเนินงาน 25.19 ล้านบาท สร้างและ**พัฒนาผู้นำชุมชนและผู้นำเกษตรกร** (Smart Farmer) จำนวน 862 ราย ใน 197 กลุ่มบ้าน เพื่อให้ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการคิด วิเคราะห์ วางแผน และดำเนินการพัฒนาชุมชน **ได้เสริมสร้างศักยภาพและสนับสนุนชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ** โดยกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning) และจัดทำแผนที่ดินรายแปลงของเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 44 แห่ง สะสมถึงสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แล้วเสร็จ 394 กลุ่มบ้าน ทำให้สามารถแยกพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำกิน ตลอดจนกำหนดแนวทาง และมาตรการในการใช้ประโยชน์ที่ดินและการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ประกอบด้วย พื้นที่ทำกินของเกษตรกร 33,646 ราย 71,806 แปลง พื้นที่ 731,602.46 ไร่ พื้นที่ป่า 1,104,030.48 ไร่ ที่อยู่อาศัย 22,125.69 ไร่ และในสถานการณ์ที่เกิดปัญหาภัยแล้งและหมอกควัน ได้มีการสนับสนุนชุมชนในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ประกอบด้วย บ่อพวง 336 แห่ง ถังพักน้ำ 57 แห่ง ฝายกึ่งถาวร 16 แห่ง และระบบท่อ 244 กิโลเมตร มีเกษตรกรได้รับประโยชน์รวม 9,705 ราย ใน 213 ชุมชน พื้นที่ 27,928 ไร่ ทั้งนี้ยังเป็นการช่วยดูแลป่าต้นน้ำครอบคลุมพื้นที่ 382,655 ไร่ และแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างยั่งยืน**ด้วยการปรับระบบทำการเกษตรจากแบบดั้งเดิมที่มีการเผาเป็นการเกษตรที่ประณีตตามแนวทางโครงการหลวง** ควบคู่กับการส่งเสริมชุมชนในการป้องกันไฟป่า ทำให้จุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 44 แห่ง ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกษตรกรรมลดลงร้อยละ 63 และจุดความร้อนในพื้นที่ป่าลดลงร้อยละ 72 เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2563

ผลสำเร็จจากการพัฒนา สำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA) คัดเลือกโครงการ “Good Practice of Sustainable Highland Development: People Live in Harmony with Forest” ต้นแบบชุมชนอยู่ร่วมกับป่า ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุ SDGs (SDG Good Practices) เป้าหมายที่ 2 12 13 และ 15 เผยแพร่ให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปรับใช้ และผลการนำรูปแบบการพัฒนาทางเลือกบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของโครงการหลวง (Royal Project Model) มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตคนบนพื้นที่สูงของประเทศ ยังเป็นที่ยอมรับ โดยได้รับรางวัลเลิศรัฐสำนักงาน ก.พ.ร. ประจำปี 2564 จำนวน 4 รางวัล ในสาขาบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม ระดับดีเด่น จากผลงาน “ชุมชนไม้มีค่า ดูแลรักษา สร้างรายได้” ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ ระดับดีจากผลงาน “มั่นคงด้วยอาหาร ธนาคารในป่า รักษาทรัพยากร” ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี ระดับดีจากผลงาน “สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ภายใต้พื้นที่ดินจำกัด” ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา และสาขาการบริการภาครัฐ ประเภทพัฒนาการบริการ ระดับดี จากผลงาน “ฟื้นฟูป่า พัฒนาน้ำ แก้จนคนบนพื้นที่สูง”

3. การพัฒนาและบริหารองค์กร

ยกระดับองค์ สวพส. สู่องค์กรธรรมาภิบาลและมีสมรรถนะสูง มุ่งพัฒนาศักยภาพขององค์การ พร้อมคิดค้นนวัตกรรมการบริหารงานให้มีความก้าวหน้า ทันสมัย สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและภาคส่วนอื่น ๆ ได้ตรงจุด โปร่งใส มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน โดยมีระดับความสำเร็จจากการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการร้อยละ 99.56 ด้านคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0) สวพส. ผ่านการประเมินสถานะการเป็นระบบราชการ 4.0 ด้วยตนเอง ที่ 431.15 คะแนน (เป็นระบบราชการ 3.45) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริต ทำให้ สวพส. ได้รับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 94.71 คะแนน อยู่ในระดับ A ได้รับรางวัลชมเชยองค์กรโปร่งใส ครั้งที่ 10 จากสำนักงาน ป.ป.ช. และได้รับการยกย่องให้เป็นองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน จากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ นอกจากนี้ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ยังได้รับมาตรฐานการให้บริการต่าง ๆ ที่สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการ เช่น Thailand Tourism Awards, Museum Thailand Awards, Thailand Mice Venue Standard (TMVS), Green Office เป็นต้น

พัฒนาศักยภาพบุคลากร ตามแผนพัฒนาบุคลากร ระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570) เพื่อขับเคลื่อนภารกิจสำคัญของแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570) โดยได้จัดทำและพัฒนาบุคลากรตามแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล (IDP) ซึ่งมีบุคลากรผ่านการประเมินคิดเป็น ร้อยละ 93 ของผู้ได้รับการประเมินทั้งหมด สามารถสร้างองค์ความรู้จากการพัฒนาตนเองได้มากถึง 117 เรื่อง นอกจากนี้ ได้คัดเลือกบุคลากร 14 ราย เข้าร่วมหลักสูตรอบรม การประชุมหารือความร่วมมือทางวิชาการในระดับนานาชาติ ภายใต้โครงการขององค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (Asian Productivity Organization: APO) จำนวน 13 หลักสูตร ใน 7 ประเทศ

พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและการบริหารจัดการข้อมูล ด้วยการพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นดิจิทัลเพื่อนำไปใช้สู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) ยกระดับการสร้าง การจัดเก็บและการใช้ประโยชน์ ข้อมูลและสารสนเทศสำหรับการพัฒนาพื้นที่สูงให้มีมาตรฐาน พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเกษตรแม่นยำ (IoT) พัฒนาโรงเรือนเกษตรแม่นยำ พัฒนาระบบ HRDI MAPs บนระบบปฏิบัติการ IOS รวมถึงสนับสนุนการปฏิบัติงานสำนักงาน (Back office) ของ สวพส. ให้มีความถูกต้อง รวดเร็ว

ผลการดำเนินงานโดยรวมของ สวพส. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 บรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์เป็นที่ยอมรับของประชาชนและหน่วยงานภาคีเครือข่าย อันเกิดจากการยกระดับการบริหารจัดการองค์การและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในปัจจุบัน

ความภาคภูมิใจของ สวพส. ปี 2564

HRDI
HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE
(Public Organization)

สวพส. มุ่งพัฒนาองค์การสู่การเป็นระบบราชการ 4.0 ด้วยการปรับปรุงองค์การทั้งในระดับปฏิบัติการและในระดับองค์การ ทั้งยังผลักดันให้บุคลากร สวพส. เป็นนักคิดค้นและแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ให้เกิดบริการที่เกิดผลกระทบสูง (Big Impact) สามารถตอบโจทย์ความท้าทายของประเทศ หรือตอบสนองปัญหาความต้องการของคนและชุมชนบนพื้นที่สูงได้อย่างมีคุณภาพ กระทั่งเกิดความสามารถในการบริหารจัดการกระบวนการ การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาองค์การที่ดี เกิดผลลัพธ์สำคัญที่เป็นต้นแบบการพัฒนาพื้นที่สูงในมิติต่าง ๆ เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะ ดังนี้

ด้านการบูรณาการงานวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่าย

สำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA) คัดเลือกโครงการ "Good Practice of Sustainable Highland Development: People Live in Harmony with Forest" ต้นแบบชุมชนอยู่ร่วมกับป่า โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุ SDGs (SDG Good Practices) เป้าหมายที่ 2 12 13 และ 15 จากโครงการที่มีแนวปฏิบัติที่ดีและผ่านการคัดเลือกทั้งหมด 465 โครงการทั่วโลก ทั้งนี้ สวพส. ได้นำรูปแบบการพัฒนาทางเลือกบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของโครงการหลวง (Royal Project Model) มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน "ห้วยน้ำใสโมเดล" ที่เกิดจากความเข้มแข็งของชุมชนด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ดำเนินงานด้วยฐานข้อมูลแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง มีรูปแบบการพัฒนาด้วยการกำหนด Zone พัฒนาเชิงพื้นที่ ร่วมวางแผนเป้าหมายเดียวกัน ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ "ห้วยน้ำใสโมเดล" เป็นวาระหนึ่งในแผนพัฒนาระดับจังหวัดแม่ฮ่องสอน (Mae Hong Son: The Valley of Charm) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงสามารถส่งต่อแนวปฏิบัติที่ดีถึงหน่วยงานในวงการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับนานาชาติ

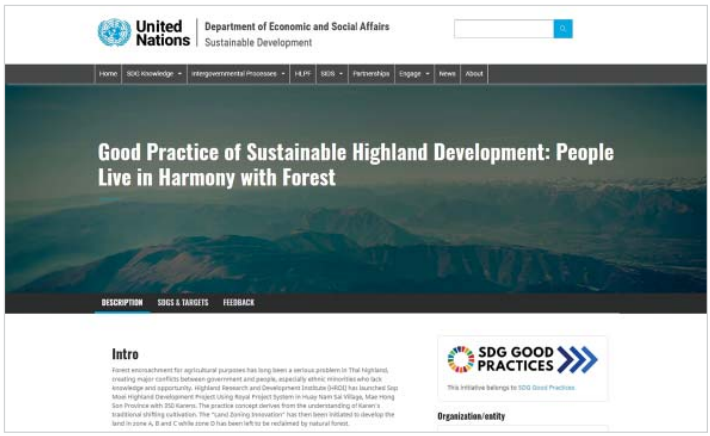

สวพส. ได้รับรางวัลเลิศรัฐ (Public Sector Excellence Award) ประจำปี 2564 ต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการในสาขาบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จำนวน 3 รางวัล ได้แก่

- **ระดับดีเด่น** จากผลงาน *"ชุมชนไม้มีค่า ดูแลรักษา สร้างรายได้"* โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ จังหวัดเชียงใหม่
- **ระดับดี** จากผลงาน *"มั่นคงด้วยอาหาร ธนาคารในป่า รักษาทรัพยากร"* โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี จังหวัดเชียงราย
- **ระดับดี** จากผลงาน *"สร้างอาชีพ สร้างรายได้ภายใต้พื้นที่ดินจำกัด"* โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา จังหวัดเชียงราย

และสาขาการบริการภาครัฐ ประเภทพัฒนาการบริการ **ระดับดี** 1 รางวัล จากผลงาน *"ฟื้นฟูป่า พัฒนาน้ำ แก้จนคนบนพื้นที่สูง"*

สวพส. กับบทบาทสำคัญด้านการพัฒนาและขับเคลื่อนการคิดการจัดการน้ำอย่างมีส่วนร่วม และผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านน้ำ โดยได้รับรางวัลผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านน้ำ จำนวน 3 รางวัล จากสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ในฐานะหน่วยงานที่ส่งเสริมการทำงานของทุกภาคส่วนในสังคม ให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำ ร่วมกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านน้ำ (SDG6: Clean Water & Sanitation) ขององค์การสหประชาชาติ ได้แก่

- **ด้านการจัดการน้ำภาคครัวเรือน ชุมชนและเมือง ประเภทกลุ่มบุคคล**: กลุ่มโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่มะลอ ชุมชนร่วมกันจัดการปัญหาขาดแคลนน้ำบนพื้นที่สูง ด้วยระบบทดน้ำข้ามดอยและความร่วมมือแบบพหุภาคีของชุมชนและหน่วยงาน
- **ด้านการจัดการน้ำภาคครัวเรือน ชุมชนและเมือง ประเภทบุคคลที่มีผลงานโดดเด่น**: นายบุญสี กาไว ผู้ใหญ่บ้านแม่วาก แม่วากโมเดล หมู่บ้านเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำ
- **ด้านน้ำกับประเพณี วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเภทกลุ่มบุคคล**: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านแม่วาก พัฒนาแผนเชิงพื้นที่แม่วากโมเดล ด้วยความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากทุกภาคส่วนกับการใช้แผนที่การพัฒนาร่วมกัน One Map เป็นหมู่บ้านเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำ

รางวัลหมู่บ้านปลอดการเผา (Haze Free Reward) จากบริษัทเชียงใหม่วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด ซึ่งเล็งเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาฝุ่นควันในจังหวัดเชียงใหม่ จึงร่วมกับภาควิชาการ ภายใต้โครงการประเทศไทยไร้หมอกควัน (Haze Free Thailand) จัดโครงการ “สนับสนุนหมู่บ้านปลอดการเผา” ขึ้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับชุมชนในการดูแลพื้นที่รับผิดชอบของตนเองให้ปลอดควันไฟ (Zero burn) ทั้งนี้ มีชุมชน 10 หมู่บ้านในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 9 แห่ง ได้แก่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ ห้วยเป้า ปางแดงใน ปางมะโอ โหล่งขอด แม่มะลอ ปางหินฝน สบโขง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะแม่แฮหลวง รวมพื้นที่ 19,100 ไร่ ได้รับรางวัลจากการประเมินจำนวนจุดความร้อน (Hotspot) และพื้นที่เผาไหม้ (Burn Scar) ที่เกิดในพื้นที่หมู่บ้าน

รางวัลหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน จากสำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง จังหวัดเชียงราย บ้านอาแบ

รางวัลสหกรณ์ดีเด่นในพื้นที่โครงการหลวง จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงพบพระ จังหวัดตาก

รางวัลหน่วยงานคุณูปการด้านการสนับสนุนการทำงานด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงน้ำแขวง จังหวัดน่าน

รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง "อยู่เย็นเป็นสุข" ระดับอำเภอ จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงน้ำแป่ง (บ้านแหน) และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ (บ้านใหม่) จังหวัดน่าน

รางวัลชมเชยกองทุนแม่ของแผ่นดิน จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงถ้ำเวียงแก (บ้านหางทุ่ง) จังหวัดน่าน

รางวัลโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งกองทุนชุมชนสู่ธรรมาภิบาล จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน (กองทุนเกื้อหนุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต) ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงถ้ำเวียงแก (บ้านปางปุก) จังหวัดน่าน

รางวัลหมู่บ้านต้นแบบประชาธิปไตยดีเด่นระดับจังหวัด จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ (บ้านศรีบุญเรือง) จังหวัดน่าน

ด้านคุณธรรมความโปร่งใส

สวพส. ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริต ปลูกฝังและบ่มเพาะนิสัยของบุคลากรของ สวพส. ไม่ให้เบียดบังผู้อื่น ยึดถือประโยชน์ของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะชุมชนบนพื้นที่สูงมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เกิดผลเชิงประจักษ์ ดังนี้

องค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2564 ประเภทภาครัฐ หน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่า รางวัลดีเด่น โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ด้วยผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริมเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนให้แก่บุคลากร เกษตรกร และประชาชนในพื้นที่การดำเนินงานของ สวพส. ในด้านความเสมอภาคระหว่างเพศ ขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งเพศ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในที่ทำงาน ด้านการให้บริการผู้พิการและกลุ่มเปราะบาง โดยอำนวยความสะดวกให้ผู้รับบริการกลุ่มเปราะบาง ที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ให้สามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ภายในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้อย่างทัดเทียมกับกลุ่มบุคคลอื่น และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำและยั่งยืนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมบนพื้นที่สูง

องค์กรคุณธรรม ระดับต้นแบบ จากการนำแนวทางของแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) มาเป็นแนวทางการส่งเสริมให้บุคลากร สวพส. มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมคุณธรรมตามหลักคุณธรรม ธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งได้เข้ารับการประเมินองค์กรคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบเอกสารรายงานผลการประเมินองค์กรคุณธรรมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ และจากการพิจารณาผลการประเมินพบว่า มีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินองค์กรคุณธรรมจำนวน 13 หน่วยงาน โดย สวพส. ได้รับผลการประเมินผ่านเกณฑ์ในระดับ **"องค์กรส่งเสริมคุณธรรม"** (มีส่วนงานในสังกัดประเมินได้ในระดับ "ส่งเสริมคุณธรรม" ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80)

คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
เป็น **"องค์กรคุณธรรม ระดับต้นแบบ"**
ตามโครงการส่งเสริมชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัดคุณธรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
ภายใต้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)
ขอให้มีความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และร่วมกันสร้างสังคมคุณธรรมที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สืบไป
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๔
(นายทองเปลว กองจินดา)
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ประธานอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รางวัลชมเชยองค์กรโปร่งใส ครั้งที่ 10 (NACC Integrity Awards) โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จากผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา สนับสนุนงานโครงการหลวง และขยายผลสำเร็จของงานโครงการหลวงไปพัฒนาพื้นที่สูงต่าง ๆ ที่มุ่งขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนบนพื้นที่สูง และเพื่อให้งานของ สวพส. บรรลุตามเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนบนพื้นที่สูง รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้แก่ประชาชน สวพส. จึงมุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานยึดหลักการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน อันนำไปสู่ความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน

ได้การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 94.71 คะแนน อยู่ในระดับ A จัดอยู่ในลำดับที่ 4 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และลำดับที่ 20 ของหน่วยงานภาครัฐประเภทองค์การมหาชน ทั้งนี้ เป็นผลลัพธ์จากการที่ สวพส. นำผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐของปีที่ผ่านมา ทำการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงประเด็นการดำเนินงานที่ สวพส. ควรพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น มุ่งสร้างการรับรู้ให้แก่บุคลากรทราบถึงแนวทางการดำเนินงานของ สวพส. ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมความโปร่งใส ความคุ้มค่า และปราศจากการทุจริต

ด้านมาตรฐานการให้บริการ

สวพส. ดำเนินการยกระดับและพัฒนามาตรฐานการให้บริการต่าง ๆ เพื่อรองรับการให้บริการที่เป็นมาตรฐาน มีการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใส่ใจต่อสุขภาพ และได้รับความพึงพอใจจากบุคลากร ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

มาตรฐานรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 13 ประจำปี 2564 (รางวัลกินรีทอง) โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประเภทแหล่งท่องเที่ยว สาขาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ต่อเนื่องเป็นปีที่ 2

รางวัล Museum Thailand Awards 2021 ประเภทพิพิธภัณฑ์ด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม รางวัลดีเด่นด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ โดยสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ ประจำปี 2564

มาตรฐาน Thailand Mice Venue Standard (TMVS) มาตรฐานสถานที่จัดงานประเทศไทย จากสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) โดยในปี 2564 ได้ขอรับรองมาตรฐานสถานที่จัดงาน 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทห้องประชุม และประเภทสถานที่จัดกิจกรรมพิเศษ โดยขอรับรองห้องประชุมจำนวน 4 ห้อง ได้แก่ 1) ห้องราชพฤกษ์ 1 2) ห้องกัลปพฤกษ์ 3) ห้องสักทอง และ 4) ห้องทองกวาว และสถานที่จัดกิจกรรมพิเศษ ได้แก่ ลานราษฎรรักบาท

มาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียน ประจำปี 2563 ประเภทมาตรฐานห้องน้ำสาธารณะอาเซียน จากกรมการท่องเที่ยว โดยมีอายุการรับรอง 2 ปี (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 - 31 ธันวาคม 2565) ซึ่งอุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้เข้ารับการตรวจประเมิน เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2563 จากคณะกรรมการศูนย์รับรองระบบมาตรฐานนานาชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

มาตรฐานสำนักงานสีเขียว (Green Office)

สวพส. มุ่งเน้นการยกระดับสำนักงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคลากรและผู้รับบริการได้ดูแลสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานด้านบริหารจัดการขององค์การ โดยพื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ทั้งหมด 468 ไร่ มีผลคะแนนการประเมินในปี 2563 อยู่ในระดับดีมาก (G เงิน) และได้เข้าร่วมงานมอบรางวัลตราสัญลักษณ์ G-Green ระดับประเทศ และประกาศนียบัตร ด้วยระบบออนไลน์ จากกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 ขณะที่พื้นที่อาคาร 2 สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ขนาดพื้นที่อาคาร 1,440 ตารางเมตร เข้ารับการตรวจประเมินโครงการสำนักงานที่สีเขียว (Green Office) จากผู้ตรวจประเมินผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2564

สารบัญ

สวพส. ร่วมขยายผลความสำเร็จด้านการพัฒนาทางเลือกบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน 3

สารจากประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง 4

สารจากผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง 6

บทสรุปผู้บริหาร 7

ความภาคภูมิใจของ สวพส. ปี 2564 12

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) 23

- แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570) ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทต่าง ๆ 25
- วิสัยทัศน์ พันธกิจ 26
- กลยุทธ์การดำเนินงาน 27
- ค่านิยม สวพส. 27
- โครงสร้างองค์กรและอัตรากำลัง 28

ผลการดำเนินงานด้านการสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง 31

1. การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง 33

1.1 ผลงานวิจัยเด่น สวพส. 34
- ผลงานวิจัยด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง 34
- ผลงานวิจัยด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมบนพื้นที่สูง 41
- ผลงานวิจัยด้านการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน 42
- ผลงานวิจัยด้านการรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาวิกฤตบนพื้นที่สูงของประเทศ 47

1.2 การยื่นขอจดทะเบียน จดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญา 48

1.3 การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง และเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้เกษตรกรบนพื้นที่สูง 50

1.4 ผลสัมฤทธิ์การนำองค์ความรู้งานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง 55

2. การสนับสนุนงานโครงการหลวงเพื่อเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้ การเผยแพร่องค์ความรู้และผลสำเร็จของงานโครงการหลวง 57
2.1 สนับสนุนการพัฒนาโครงการหลวงเพื่อยกระดับเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ 57
2.2 ส่งเสริมการเรียนรู้และเผยแพร่งานโครงการหลวงในระดับประเทศและนานาชาติ 60
3. การบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการเรียนรู้ 63
3.1 การพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ 64
3.2 การเผยแพร่และส่งเสริมการเรียนรู้ 70
3.3 การศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนา 73
3.4 การบริหารจัดการและยกระดับการให้บริการด้วยการรับรองมาตรฐาน 73
3.5 การให้บริการสังคม 76
4. การพัฒนาเครือข่ายการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน 78

ผลการดำเนินงานด้านการขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับชุมชนบนพื้นที่สูง 81

การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 84
1. การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างขีดความสามารถด้านการแข่งขัน 84
2. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน 88
3. การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 90

การถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง 94
1. โครงการ “รักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” 94
2. โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง 96

การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญ 98
1. การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อแก้ไขภัยแล้งบนพื้นที่สูง 98
2. การแก้ไขปัญหาหมอกควันบนพื้นที่สูง 99
3. การช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) 100

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน **101**
1. การยกระดับการพัฒนาของชุมชน 101
2. ผลสำเร็จจากการพัฒนา 103

ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาและบริหารองค์กร **105**
1. การบริหารทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาบุคลากร 106
2. การปรับปรุงกระบวนการทำงานตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 108
3. การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร 114
4. การสนับสนุนนโยบายและการติดตามประเมินผล 117

การกำกับกิจการที่ดี การดำเนินงานสนับสนุนการกำกับกิจการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน **123**

ภาคผนวก **127**
- ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดสำนักงบประมาณ 128
- ผลคะแนนการประเมินองค์กรการมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 129
- งบแสดงฐานะการเงิน 131
- ผลการวิเคราะห์งบการเงิน 152
- รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 157
- การกำกับดูแลองค์กร 159

HRDI

ANNUAL REPORT 2021

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE
(Public Organization)

HRDI
ANNUAL REPORT 2021

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนและขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวง ดังเหตุผลท้ายพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2548 ความว่า

> *"โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง การพัฒนาและเสริมสร้างนักวิจัย การให้บริการด้านการให้คำปรึกษาการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การแลกเปลี่ยนผลงานวิชาการในระดับนานาชาติ และการสนับสนุนงานโครงการหลวง เพื่อเป็นการขยายผลงานโครงการหลวงให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางในการปฏิบัติงานบนพื้นที่สูงที่ห่างไกลและทุรกันดาร โดยการจัดตั้งองค์กรในรูปแบบองค์การมหาชน เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งจะทำให้มีการบริหารจัดการที่กว้างขวาง มีความคล่องตัวในการดำเนินงานและมีการประสานความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ากันได้ดียิ่งขึ้น..."*

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนางานโครงการหลวง (2) สนับสนุนการวิจัย รวบรวมและเก็บรักษานวัตกรรมใหม่ เสริมสร้างและรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนรักษาคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง (3) ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับมูลนิธิโครงการหลวง ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ และสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและการถ่ายทอดข้อมูลและเทคโนโลยีบนพื้นที่สูงที่เหมาะสมสู่ชุมชน (4) จัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างครบวงจร เช่น ด้านการผลิต การตลาด มาตรฐานผลิตภัณฑ์ การขนส่งสินค้า ตลอดจนเป็นศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าว (5) ร่วมมือและแลกเปลี่ยนการพัฒนาทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงในระดับนานาชาติ (6) ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาและการให้บริการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนา (7) สนับสนุนและดำเนินการให้มีการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของสินค้า โครงการหลวงและสินค้าในโครงการของสถาบันจากหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งดำเนินการให้มีการจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548: 2-3) และ (8) จัดแสดงนิทรรศการด้านการเกษตร ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และด้านอื่น ๆ ดำเนินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนทางด้านการเกษตรและวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรและการอนุรักษ์พันธุ์พืช อันเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน (พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) (ฉบับที่ 2) เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2552) เพื่อให้สามารถบริหารจัดการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2553 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามสวนแห่งนี้ว่า **"อุทยานหลวงราชพฤกษ์"** และได้รับพระราชทานชื่อภาษาอังกฤษว่า "Royal Park Rajapruek" ปัจจุบันสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงดำเนินงานภายใต้แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570)

แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570)

ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทต่าง ๆ

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

1 NO POVERTY | 2 ZERO HUNGER | 9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE | 10 REDUCED INEQUALITIES | 12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION | 15 LIFE ON LAND | 17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

1. ด้านความมั่นคง
2. การสร้างความสามารถในการแข่งขัน
3. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
4. การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
5. การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
6. การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นที่ 23 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม
- ด้านเศรษฐกิจ
- ด้านสังคม
- ด้านสิ่งแวดล้อม
- ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน
- ด้านปัจจัยสนับสนุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

ประเด็นที่ 15 เสริมสร้างพลังทางสังคม
- การเสริมสร้างทุนทางสังคม

ประเด็นที่ 3 การเกษตร
- เกษตรปลอดภัย
- เกษตรชีวภาพ
- การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

ประเด็นที่ 20 การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ
- การพัฒนาบริการประชาชน
- การบริหารจัดการการเงินการคลัง
- การปรับสมดุลภาครัฐ
- การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ
- การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

แผนปฏิรูปประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ: ขยายผลโครงการในพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ

แผนฯ 12

5. การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน
3. การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
8. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
2. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
4. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
6. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย

ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรฯ

- สร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า
- เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- บริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการเกษตร
- พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์มูลนิธิโครงการหลวง

- การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เหมาะสมต่อพื้นที่สูง
- การพัฒนาอาชีพบนฐานความรู้ที่เหมาะสมต่อสภาพภูมิสังคมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- การพัฒนาชุมชนโครงการหลวงให้สามารถพึ่งตนเองและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
- การฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในป่าต้นน้ำลำธารให้มีความสมบูรณ์
- การบริหารจัดการการตลาดเพื่อสังคม

แผนแม่บท/มติครม.ที่สำคัญ

- แผนแม่บทโครงการหลวง (พ.ศ. 2560-2565)
- แผนแม่บทโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง (พ.ศ. 2560-2565)
- แผนแม่บทโครงการ "รักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน" (พ.ศ. 2560-2564)
- แผนปฏิบัติการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหา พื้นที่เฉพาะ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2562 - 2565)
- แผนปฏิบัติการโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2562 - 2565)

แผนพัฒนาการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

- สนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง
- การขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง
- การพัฒนาและบริหารองค์กร

วิสัยทัศน์

"ชุมชนบนพื้นที่สูงมีความอยู่ดีมีสุข ด้วยการวิจัยและพัฒนา สืบสาน รักษา ต่อยอดงานโครงการหลวงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"

พันธกิจ

ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง เพื่อ**สืบสาน**พระราชประสงค์พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระปฐมบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการสร้างความอยู่ดีมีสุขของประชาชนบนพื้นที่สูง ด้วยการ**รักษา**และสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยและการเรียนรู้ของโครงการหลวง ในการเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน และ**ต่อยอด**ในการขยายผลสำเร็จของโครงการหลวงไปสู่การพัฒนาพื้นที่สูง โดย

1) **ส่งเสริม** สนับสนุนการวิจัยและพัฒนางานโครงการหลวง ในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่เพื่อให้โครงการหลวงเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางการวิจัย พัฒนา และการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาและการพัฒนาพื้นที่สูง
2) **การขยายผลความสำเร็จงานโครงการหลวง** โดยการพัฒนาและยกระดับชุมชนบนพื้นที่สูงที่อยู่ห่างไกลทุรกันดาร ตามแนวทางโครงการหลวง เพื่อให้ชุมชนมีความอยู่ดีมีสุข มีความเข้มแข็ง และมีความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง เป็นชุมชนต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสำหรับชุมชนอื่น ๆ ต่อไป
3) **บริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเผยแพร่และเรียนรู้พระราชกรณียกิจ** งานโครงการหลวง การวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง การเกษตร ความหลากหลายทางชีวภาพ ศิลปวัฒนธรรม และให้บริการสังคม
4) **พัฒนาสถาบันให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย และธรรมาภิบาล** ด้วยการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรองรับการบริหารจัดการขององค์กรให้มีประสิทธิภาพสูง และการยกระดับพื้นที่สูงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้บนพื้นที่สูง ตลอดจนปรับโครงสร้างองค์กรและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีสมรรถนะสูง

กลยุทธ์การดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ 1

สนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง

วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมสำหรับใช้ขับเคลื่อนการดำเนินงานของโครงการหลวงและการพัฒนาพื้นที่สูงในทุกมิติ ที่ตรงตามปัญหาและความต้องการของประชาชน และรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้และใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากผลงานวิจัยและการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนแบบโครงการหลวง บริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อเผยแพร่และเรียนรู้พระราชกรณียกิจ งานโครงการหลวง การวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง การเกษตร ความหลากหลายทางชีวภาพ ศิลปวัฒนธรรม และให้บริการสังคมและพัฒนาเครือข่ายการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนทั้งภายในประเทศและนานาชาติ

กลยุทธ์ที่ 2

การขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง

พัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงที่เป็นเป้าหมายในลักษณะการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตามปัญหาและความต้องการของประชาชน ด้วยการใช้องค์ความรู้และวิธีการพัฒนาอย่างยั่งยืนแบบโครงการหลวง ภายใต้การบูรณาการของทุกภาคส่วน เพื่อยกระดับการพัฒนาของชุมชนสู่ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ และเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง รวมทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงต่าง ๆ

กลยุทธ์ที่ 3

การพัฒนาและบริหารองค์กร

พัฒนาคุณภาพบริหารจัดการสู่องค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย และธรรมาภิบาล ด้วยการเสริมสร้างความรู้และทักษะของบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง พัฒนากระบวนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ระบบการบริหารจัดการข้อมูล และเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยและเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน รวมทั้งเสริมสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ และนำสู่การเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

ค่านิยม สวพส. HRDI Spirit

H R D I

Heart
มุ่งผลสัมฤทธิ์
การเรียนรู้ระดับองค์กร และความคล่องตัว การมุ่งเน้นความสำเร็จ และส่งมอบคุณค่า และผลลัพธ์

Responsibility
มีความรับผิดชอบ
ความเป็นเลิศ ที่มุ่งเน้นที่ลูกค้า และความรับผิดชอบ ต่อสังคม

Drive to Excellence
มุ่งมอบความเป็นเลิศ
มุมมองในเชิงระบบ การนำองค์กร อย่างมีวิสัยทัศน์และ การจัดการเพื่อนวัตกรรม

Integrity
ซื่อสัตย์คุณธรรม
ให้ความสำคัญต่อ บุคลากร การจัดการ โดยใช้ข้อมูลจริง มีจริยธรรมและ ความโปร่งใส

ผังโครงสร้างการแบ่งส่วนงานสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (214 อัตรา)

ตามมติคณะกรรมการสถาบัน ครั้งที่ 4/2563 เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563

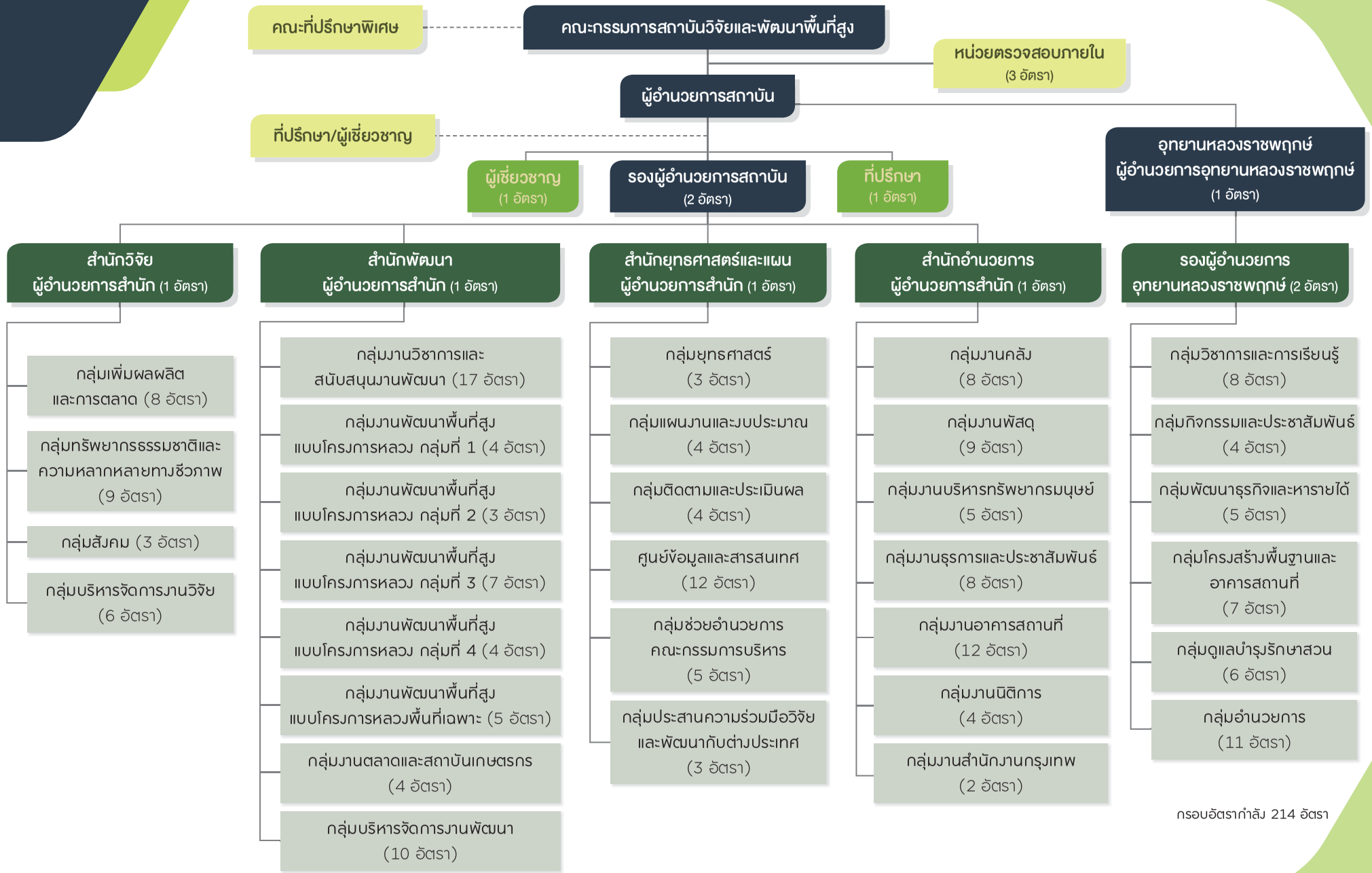

กรอบอัตรากำลัง 214 อัตรา

จำนวนบุคลากรจำแนกตาม

อายุ (คน)

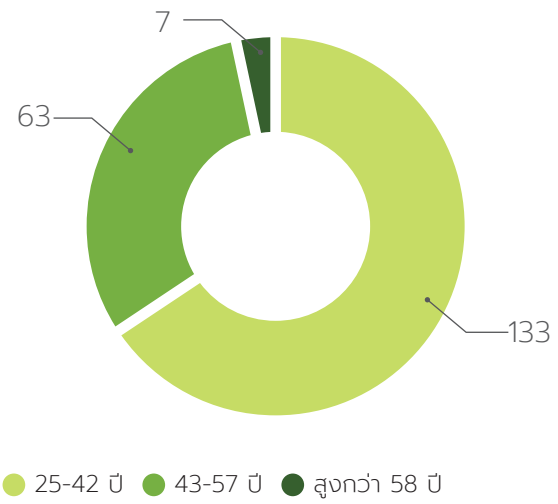

ระดับการศึกษา (คน)

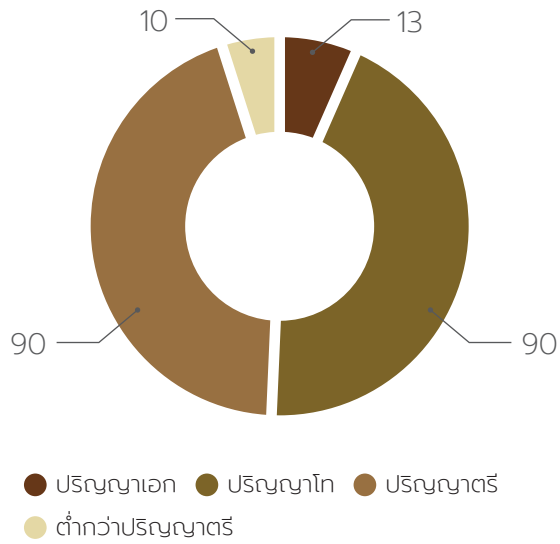

การศึกษา (คน)

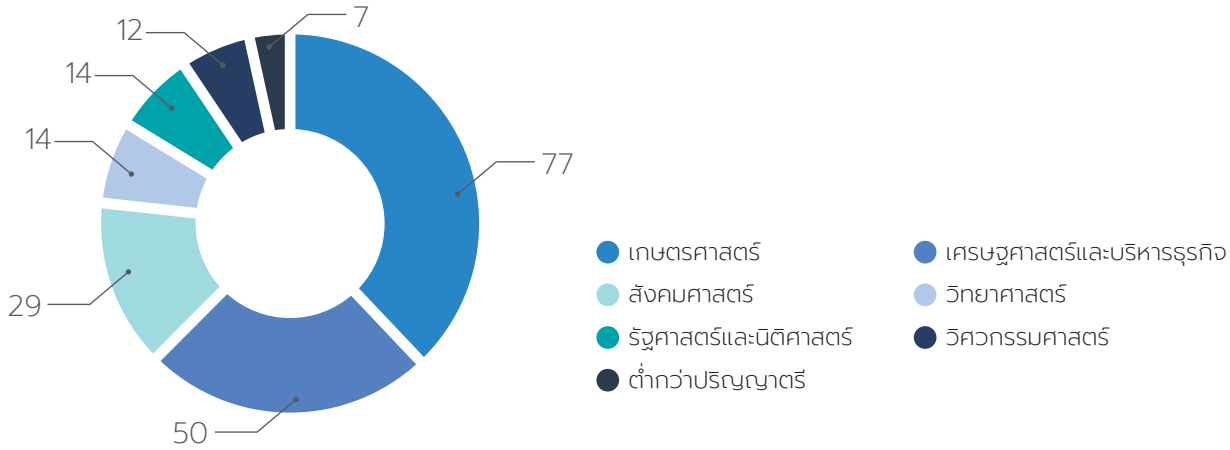

HRDI

ANNUAL REPORT 2021

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE
(Public Organization)

HRDI
ANNUAL REPORT 2021

ผลการดำเนินงาน
ด้านการสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้
งานโครงการหลวง

ผลการดำเนินงาน
ด้านการสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง

ผลการดำเนินงาน

ด้านการสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง

1. วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง
2. ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาโครงการหลวงเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนแบบโครงการหลวง
3. บริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการเรียนรู้
4. พัฒนาเครือข่ายการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน

วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี
และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง

ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาโครงการหลวง
เป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน
แบบโครงการหลวง

บริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์
เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการเรียนรู้

พัฒนาเครือข่ายการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
อย่างยั่งยืน

สวพส. ได้ดำเนินการวิจัยและส่งเสริมการเรียนรู้งานโครงการหลวง โดยวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนบนพื้นที่สูง อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยสนับสนุนการพัฒนาโครงการหลวงให้เป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการกระจายการพัฒนาสู่พื้นที่สูงต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมพระราชกรณียกิจ งานโครงการหลวง การวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ทั้งด้านการเกษตร ความหลากหลายทางชีวภาพ ศิลปวัฒนธรรม และให้บริการสังคมแก่สาธารณชนทั่วไป ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายการวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการพื้นที่สูงยิ่งขึ้น โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1. การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สวพส. ดำเนินงานวิจัย จำนวน 22 โครงการหลัก 35 โครงการย่อย ภายใต้งบประมาณ จำนวน 48.50 ล้านบาท ซึ่งได้รับจัดสรรจากกองทุน สกสว. ประเภท Functional Research Fund จำนวน 39.00 ล้านบาท งบประมาณกองทุน สกสว. ผ่านกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประเภท Directed Research Fund จำนวน 5.00 ล้านบาท และงบประมาณจากเงินสะสมของ สวพส. จำนวน 4.50 ล้านบาท ดำเนินการวิจัยเพื่อการแก้ปัญหาของชุมชนบนพื้นที่สูงใน 4 ประเด็น คือ (1) การวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง (2) การวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน (3) การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมบนพื้นที่สูง และ (4) การวิจัยเพื่อการปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาวิกฤตบนพื้นที่สูงของประเทศ ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย นักพัฒนาเกษตรกร และชุมชน เกิดผลงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่ พันธุ์พืชสำหรับพื้นที่สูง 12 พันธุ์ องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเพิ่มผลผลิต ความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อม และสังคม จำนวน 20 เรื่อง ทรัพย์สินทางปัญญา 21 รายการ และขับเคลื่อนผลักดันการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ 34 รายการ จำนวนเกษตรกร 1,835 ราย ในพื้นที่ดำเนินงานของ สวพส. 44 แห่ง

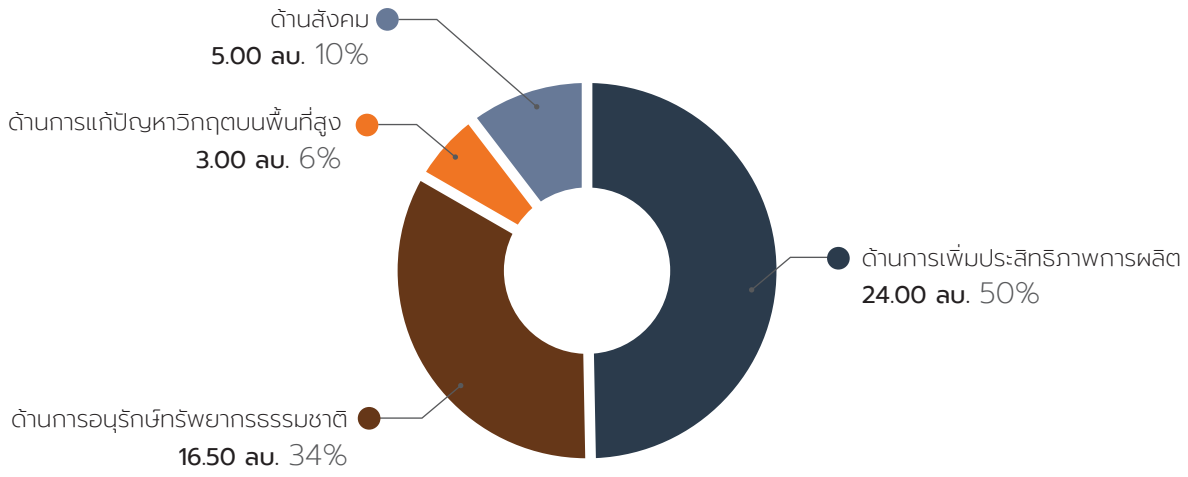

สัดส่วนโครงการวิจัยแต่ละแผนงานวิจัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

1.1 ผลงานวิจัยเด่น สวพส.

สวพส. มุ่งสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญบนพื้นที่สูงของประเทศไทย รองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามความต้องการ รวดเร็ว สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมบนพื้นที่สูง ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของนักวิจัย นักพัฒนา เกษตรกรและชุมชน ดังนี้

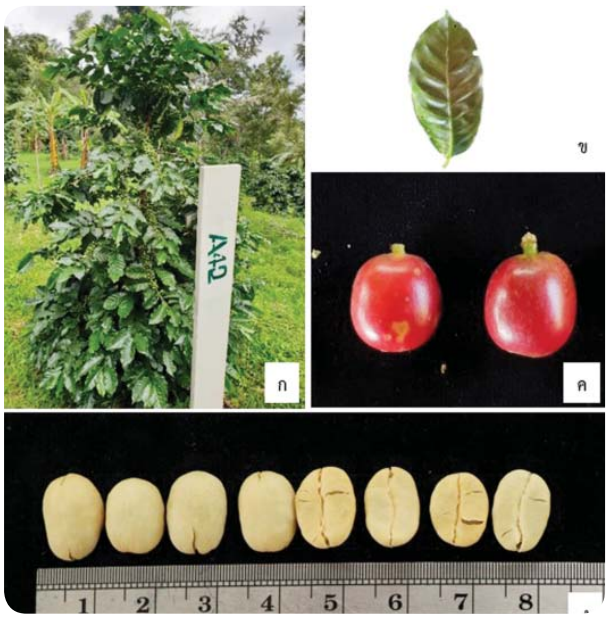

ผลงานวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
ทางการเกษตรบนพื้นที่สูง 12 พันธุ์ 12 เรื่อง

ผลงานวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและ
สังคมบนพื้นที่สูง 1 เรื่อง

ผลงานวิจัยเพื่อการปรับตัวรองรับผลกระทบ
จากการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาวิกฤตบนพื้นที่สูง
ของประเทศ 2 เรื่อง

ผลงานวิจัยเพื่ออนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน
บนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน 5 เรื่อง 9 ผลิตภัณฑ์

1) ผลงานวิจัยด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง

มุ่งวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และเทคโนโลยีการผลิต เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร และสร้างอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกร ให้เกษตรกรมีรายได้จากการเกษตรมูลค่าสูง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรธรรมชาติน้อย และสอดคล้องกับเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Economy Model) โดยได้พัฒนาพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์รวมจำนวน 24 พันธุ์ และเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของพืชและสัตว์ จำนวน 35 เรื่อง ดังนี้

1.1) พันธุ์พืชเศรษฐกิจและพืชท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับพื้นที่สูง สำหรับต่อยอดงานวิจัย และส่งเสริมแก่เกษตรกร จำนวน 24 พันธุ์

พันธุ์พืชเศรษฐกิจพันธุ์ใหม่

พันธุ์กัญชง (เฮมพ์) 11 พันธุ์ ประกอบด้วย สายพันธุ์แท้ (Inbred line) 10 สายพันธุ์ที่มีลักษณะสม่ำเสมอภายในประชากรแต่ละสายพันธุ์ เพื่อใช้ต่อยอดเป็นพันธุ์พ่อแม่ในการปรับปรุงพันธุ์ให้ได้คุณลักษณะพิเศษด้านเส้นใยสูงและปริมาณสารเสพติด THC ต่ำ (น้อยกว่า 0.3%) และพันธุ์กัญชงพันธุ์สังเคราะห์ (Synthetic variety) 1 สายพันธุ์ รหัส Syn3 เป็นพันธุ์สังเคราะห์รุ่นที่ 3 ซึ่งมีค่า THC น้อยกว่า 0.3% และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี

พันธุ์กัญชงที่ผ่านการคัดเลือกให้ THC ต่ำ และ CBD เพิ่มขึ้น

ระบบการปลูกกัญชงในสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง

พันธุ์องุ่น 1 พันธุ์ คือพันธุ์ไชน์มัสแคท (Shine Muscat) ให้ผลผลิตที่ดีในระดับการค้าในพื้นที่หลายระดับความสูง (Metres above mean sea level, MSL) ทนต่อโรคผลเน่า โรคราน้ำค้าง และเพลี้ยไฟ และมีคุณภาพผลดี ผลมีขนาดใหญ่ สีผลเขียวอมเหลือง เนื้อผลกรอบ รสชาติหวาน ไม่มีเมล็ด และมีกลิ่นมัสแคท

พันธุ์กาแฟอะราบิกาโครงการหลวง 2 พันธุ์ คือ พันธุ์ RPF-C3 ซึ่งให้ผลผลิตสูง เฉลี่ย 3,815 กรัมต่อต้น และพันธุ์ RPF-C4 ให้ผลผลิตสูง เฉลี่ย 4,030 กรัมต่อต้น ทั้ง 2 พันธุ์ให้ผลผลิตดีบนพื้นที่สูงมากกว่า 1,000 MSL ทนทานต่อโรคราสนิม เมล็ดกาแฟมีขนาดใหญ่ และมีรสชาติการชงดื่มในระดับดีเยี่ยม

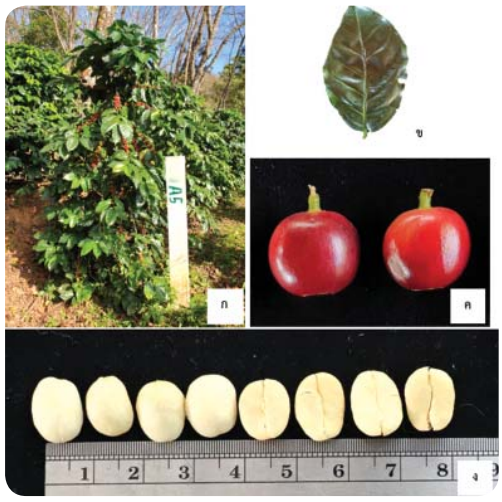

พันธุ์ RPF-C3

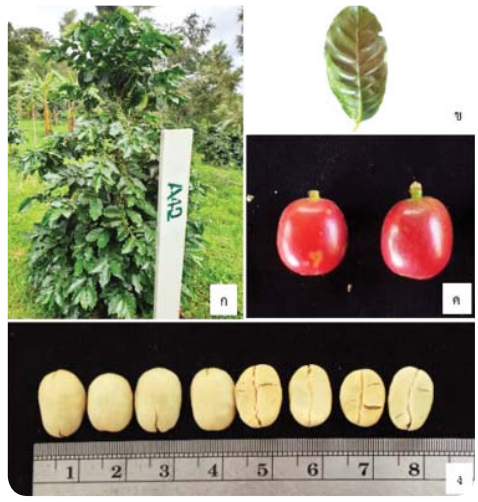

พันธุ์ RPF-C4

พันธุ์ถั่วแดงหลวง 2 พันธุ์ คือ รหัส 40 เจริญเติบโตและให้ผลผลิตดีบนพื้นที่สูง ให้ผลผลิต 349 กิโลกรัมต่อไร่ และมีน้ำหนัก 100 เมล็ด เท่ากับ 61.0 กรัม และรหัส 104 ให้ผลผลิต 324 กิโลกรัมต่อไร่ และมีน้ำหนัก 100 เมล็ด เท่ากับ 58.5 กรัม

พันธุ์ถั่วขาว 2 พันธุ์ คือ รหัส 11 เจริญเติบโตและให้ผลผลิตดีบนพื้นที่สูง ให้ผลผลิต 336 กิโลกรัมต่อไร่ และมีน้ำหนัก 100 เมล็ด เท่ากับ 20.3 กรัม และรหัส 67 ให้ผลผลิต 318 กิโลกรัมต่อไร่ และมีน้ำหนัก 100 เมล็ด เท่ากับ 20.0 กรัม

พันธุ์พืชท้องถิ่นที่มีคุณค่า

พันธุ์ข้าวท้องถิ่นที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงของชนเผ่าลีซู 2 พันธุ์ คือ พันธุ์จาคูเนเน เป็นข้าวเจ้าดำ มีสารแกมม่าโอไรซานอลสูง 3,325.9 มิลลิกรัมต่อ 100 กรัม แอนโทไซยานิน 3,181 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และอะไมโลส 2.92 เปอร์เซ็นต์ และพันธุ์จานูเนเน เป็นข้าวเหนียวดำ มีค่าความสามารถในการต้านสารอนุมูลอิสระสูง 876.29 มีสารแอนโทไซยานิน 6,207 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และอะไมโลส 8.99 เปอร์เซ็นต์

พันธุ์จาคูเนเน (ข้าวเจ้าดำ)

พันธุ์จานูเนเน (ข้าวเหนียวดำ)

พันธุ์งาหอมที่มีผลผลิตและมีปริมาณน้ำมันสูง 4 พันธุ์ คือ คือ CR 10 (งาดอ) อายุเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 143 วัน ให้ผลผลิต 152.5 กิโลกรัมต่อไร่ และมีน้ำมัน 40.3 เปอร์เซ็นต์ พันธุ์ NAN 8 และ MH 9 (งากลาง) อายุเก็บเกี่ยว 163-165 วัน มีผลผลิต 236.4-245.2 กิโลกรัมต่อไร่ น้ำมัน 38.7-40.4 เปอร์เซ็นต์ DOA 9 (งาปี) อายุเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 211 วัน ให้ผลผลิต 389.3 กิโลกรัมต่อไร่ และมีน้ำมัน 39.9 เปอร์เซ็นต์

1.2) เทคโนโลยีในการเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชและสัตว์เศรษฐกิจบนพื้นที่สูง เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต ภายใต้การผลิตเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับ BCG model 12 รายการ ได้แก่

เทคโนโลยีการปลูกข้าวไร่ด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ แบบ cut and fill ที่ให้ผลผลิตข้าวสูงขึ้นในพื้นที่ปลูกเดิม ลดการถางป่าและปลูกพืชหมุนเวียน

เทคนิคการเพิ่มคุณภาพองุ่นพันธุ์ Shine Muscat โดยใช้ฮอร์โมนและสารปฏิชีวนะ ดังนี้ ครั้งที่ 1 หลังตัดแต่งช่อดอกในระยะดอกบาน 1-3 วัน จุ่มช่อดอกในสารละลายสเตรปโตมัยซิน 200 ppm GA3 25 ppm และ CPPU 5 ppm เพื่อทำให้ไม่มีเมล็ด ครั้งที่ 2 หลังตัดแต่งช่อผล จุ่มช่อผลด้วย GA3 25 ppm เพื่อขยายขนาดของผล และครั้งที่ 3 หลังดอกบาน 45 วัน จุ่มช่อผลด้วย GA3 25 ppm และ CPPU 5 ppm เพื่อให้ผิวผลมีสีเขียวหรือออกสีเหลืองช้าลง ผลที่ได้คือ ผลมีขนาดใหญ่ น้ำหนักผล 7.5-9.5 กรัม ช่อผล 300-380 กรัม มีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ (TSS) 19-23 องศาบริกซ์ ปริมาณกรด (TA) 0.5-0.6 กรัมต่อ 100 มิลลิลิตร ไม่มีเมล็ด 95 เปอร์เซ็นต์ สีผลเขียวอมเหลือง เนื้อผลกรอบและมีกลิ่นมัสแคท

เทคนิคการเพิ่มคุณภาพองุ่น Beauty Seedless โดยปลูกต้นองุ่นในภาชนะ 4.1×1.0×0.3 เมตร ทำให้ผลผลิตต่อพื้นที่เพิ่มขึ้น 30 เปอร์เซ็นต์ และความหวานในฤดูฝนเพิ่มขึ้น 10 เปอร์เซ็นต์

เทคนิคการชักนำการออกดอกและติดเมล็ดของกะหล่ำปลีและกะหล่ำปลีรูปหัวใจ ในการผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ โดยฉีดพ่นฮอร์โมน GA3 ความเข้มข้น 100 ppm ในกะหล่ำปลี และ 200 ppm ในกะหล่ำปลีรูปหัวใจ ก่อนเข้าห้องเย็น 1 ครั้ง จากนั้นกระตุ้นด้วยอุณหภูมิเย็น (Vernalization) 5 องศาเซลเซียส นาน 45 วัน ร่วมกับฉีดพ่นฮอร์โมน GA3 ทุก 7 วัน ทำให้กะหล่ำปลีและกะหล่ำปลีรูปหัวใจออกดอก 100 เปอร์เซ็นต์ และ 44.67 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

เทคโนโลยีการเลี้ยงผึ้งบนพื้นที่สูง พัฒนาต้นแบบลังเลี้ยงผึ้งพันธุ์แบบรวงที่ให้ผลผลิตน้ำผึ้งที่มีคุณภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 211) พ.ศ. 2543 วิธีการลดความชื้นในน้ำผึ้งด้วยหม้อระเหยความชื้นระบบปิดและมีความหวานเพิ่มขึ้นเป็น 80 องศาบริกซ์ และการผลิตน้ำผึ้งจากเกสรกัญชงที่มีสาร Cannabidiol (CBD) 0.02 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีฤทธิ์ลดอาการชัก ต้านการอักเสบ และลดอาการคลื่นไส้

ต้นแบบลังเลี้ยงผึ้งพันธุ์แบบรวง

การลดความชื้นในน้ำผึ้งด้วยหม้อระเหยความชื้นระบบปิด

น้ำผึ้งจากเกสรกัญชงที่มีสารสำคัญ Cannabidiol (CBD)

เทคโนโลยีการเลี้ยงไก่กระดูกดำสายพันธุ์โครงการหลวงและสุกรดำลูกผสมสามสาย โดยการเลี้ยงภายใต้ระบบการจัดการฟาร์มที่ดีเหมาะสมสำหรับพื้นที่สูง ได้แก่ มีโรงเรือนหรือรูปแบบคอกที่กันแดดกันฝน มีการให้อาหารที่มีโภชนะที่เหมาะสมตามช่วงอายุ โดยไก่ 1 รุ่น (50 ตัว) อายุ 120 วัน น้ำหนัก 1.5 กิโลกรัมต่อตัว ได้ผลตอบแทน 3,500-3,800 บาท และสุกรที่น้ำหนัก 80-100 กิโลกรัมต่อตัว ได้ผลตอบแทน 7,500-9,000 บาท

การเลี้ยงไก่กระดูกดำ สร้างรายได้
3,500-3,800 บาทต่อรุ่น

การเลี้ยงสุกรดำลูกผสมสามสาย สร้างรายได้
21,000 บาทต่อครัวเรือน

ชีวภัณฑ์และสารทดแทนสารเคมีเกษตร พัฒนาต้นแบบสารชีวภัณฑ์และสารทดแทนสารเคมีเกษตรสำหรับใช้ป้องกันกำจัดโรคพืช แมลงศัตรูพืช และวัชพืชสำคัญ 6 รายการ คือ (1) ชีวภัณฑ์ชนิดผงละลายน้ำที่ผลิตจากเชื้อรา *Metarhizium anisopliae* กำจัดหนอน 1 ต้นแบบ (ระดับกึ่งอุตสาหกรรม) (2) ชีวภัณฑ์ชนิดผงละลายน้ำที่ผลิตจากเชื้อรา *Beauveria bassiana* กำจัดเพลี้ย 1 ต้นแบบ (ระดับกึ่งอุตสาหกรรม) (3) ชีวภัณฑ์ชนิดเม็ดละลายน้ำที่ผลิตจากเชื้อแอคติโนมัยซีส *Streptomyces* sp. ป้องกันโรคโคนเน่ารากเน่า 1 ต้นแบบ (ระดับกึ่งอุตสาหกรรม) (4) ชีวภัณฑ์ชนิดน้ำที่มีฤทธิ์กำจัดวัชพืช 1 ต้นแบบ (ระดับกึ่งอุตสาหกรรม) (5) ชีวภัณฑ์ชนิดผงละลายน้ำป้องกันโรคทางดินที่เกิดจากเชื้อสาเหตุโรคพืช 4 ชนิด 1 ต้นแบบ (ระดับภาคสนาม) และ (6) สารสกัดสะระแหน่เข้มข้นกำจัดวัชพืช (ระดับห้องปฏิบัติการ) สามารถยับยั้งการงอกและการเจริญของวัชพืช 3 ชนิด คือ ผักโขม ตีนตุ๊กแก หญ้าตีนกา 100 เปอร์เซ็นต์

สารชีวภัณฑ์ชนิดเม็ดละลายน้ำผลิตจากเชื้อแอคติโนมัยซีส *Streptomyces* sp. ป้องกันโรคโคนเน่ารากเน่าของพืชผัก

สารสกัดสะระแหน่เข้มข้น กำจัดวัชพืช

สารชีวภัณฑ์ชนิดผงละลายน้ำป้องกันโรคทางดิน

การทดสอบชีวภัณฑ์ระดับภาคสนาม

1.3) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรด้วยการแปรรูปผลผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดและรายได้เพิ่มขึ้นให้แก่เกษตรกร เช่น

พัฒนาการผลิตและแปรรูปเส้นใยกัญชง ได้แก่ อัตราส่วนผสมเส้นใยกัญชงผสมในเส้นด้ายสำหรับผลิตต้นแบบเครื่องแต่งกายทหารโดยใช้วิธีการปั่นเส้นด้ายแบบวงแหวน (Ring Spinning) ที่ทำให้เส้นด้ายมีความแข็งแรง และวิธีการผลิตแผ่นปิดแผลจากเศษเหลือเส้นใยกัญชงที่มีคุณสมบัติต้านเชื้อแบคทีเรีย *S. aureus* 55.29 เปอร์เซ็นต์ ต้านเชื้อ *E. coli* 54.58 เปอร์เซ็นต์ และการดูดซับน้ำและสารคัดหลั่งได้ดี

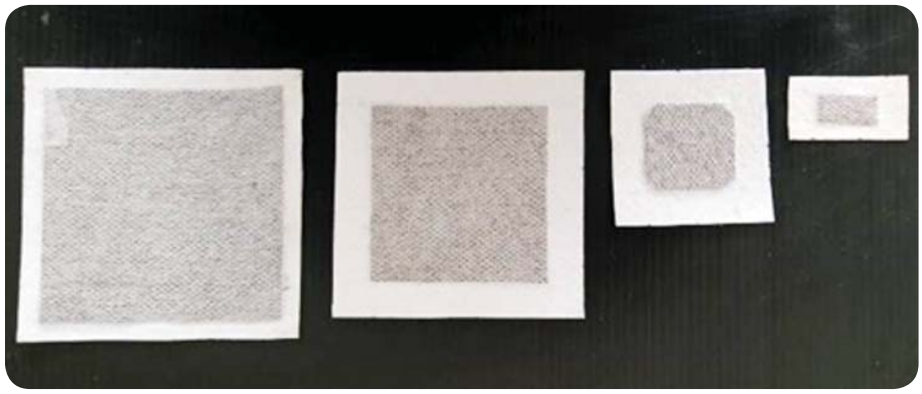

ต้นแบบผลิตภัณฑ์แผ่นปิดแผลเส้นใยเฮมพ์

ต้นแบบผลิตภัณฑ์ขนมอบจากข้าวพันธุ์ท้องถิ่น พัฒนาต้นแบบขนมอบที่มีส่วนผสมของข้าวพันธุ์เฮงาะเลอทิญในอัตราส่วนร้อยละ 16 และพันธุ์เล่าทูหยา ร้อยละ 16 สำหรับเด็กอายุ 1-2 ปีที่แพ้สาร gluten จากข้าวสาลี เพื่อสร้างมูลค่าของพันธุ์ข้าวท้องถิ่นบนพื้นที่สูง

ต้นแบบผลิตภัณฑ์กาแฟโครงการหลวง เสริมสารสกัดจากธรรมชาติ ไอโซฟลาโวนจากกากถั่วเหลือง กาบาจากหอมหัวใหญ่ และคาเทชินจากชาเขียว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์สุขภาพ และต้นแบบผลิตภัณฑ์สเปรย์ระงับกลิ่นปากจากน้ำมันที่สกัดจากกากกาแฟ มีสารคาเฟสตอลและคาห์วีออลค่อนข้างสูงซึ่งมีสมบัติยับยั้งการอักเสบ (anti-inflammatory) ยับยั้งจุลินทรีย์ (antimicrobial) และลดการเจริญของเชื้อจุลินทรีย์ที่ทำให้ลดกลิ่นปากได้

2) ผลงานวิจัยด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมบนพื้นที่สูง

มุ่งศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม ได้แก่ การขับเคลื่อนการพัฒนาและดำรงชีวิตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาผู้นำเกษตรกรและชุมชน สตรี และเยาวชน การพัฒนาสถาบันเกษตรกร การเรียนรู้ตลอดชีวิต การอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาและปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยได้องค์ความรู้ที่สำคัญ จำนวน 3 เรื่อง

2.1) การศึกษากลยุทธ์การยกระดับศักยภาพเกษตรกรผู้นำบนพื้นที่สูงแบบแม่นยำ การถอดบทเรียนจากเกษตรกรผู้นำในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูง 20 แห่ง 5 ชาติพันธุ์ คือ กะเหรี่ยง ม้ง คนเมือง อาข่า และเมี่ยน จำนวน 75 ราย ใน 3 ช่วงอายุ คือ 17-45 ปี 46-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป พบว่าสัดส่วนของผู้นำเกษตรกรและกลยุทธ์การยกระดับศักยภาพ มีดังนี้ คือ (1) กลุ่มเกษตรกรที่มีทักษะการเรียนรู้เร็ว มีร้อยละ 30 ส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงาน อายุ 30-45 ปี แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมคือการเสริมความรู้ที่ตรงกับความต้องการในปัจจุบันและรองรับความท้าทายในอนาคต เช่น เทคโนโลยีการปลูก มาตรฐานการผลิต ตลาดสมัยใหม่ โดยสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการหนุนเสริมการเรียนรู้ (2) กลุ่มเกษตรกรที่พร้อมปรับเปลี่ยนเมื่อมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่รอบด้าน เปรียบเทียบการเกษตรเดิมของครัวเรือน มีร้อยละ 37 ส่วนใหญ่มีอายุ 17-30 ปี แนวทางการพัฒนาคือ รูปแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน การสาธิตในแปลง การติดตามให้คำแนะนำ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขยายเครือข่ายการเรียนรู้ และ (3) กลุ่มเกษตรกรที่จะปรับเปลี่ยนเมื่อเห็นตัวอย่างความสำเร็จ มีร้อยละ 33 ครอบคลุมทุกช่วงอายุ มักจะอยู่ในชุมชนในพื้นที่ห่างไกล การคมนาคมขนส่งยากลำบาก และเข้าถึงความรู้ได้จำกัด การตัดสินใจปรับเปลี่ยนจะเรียนรู้จากความสำเร็จของคนในชาติพันธุ์เดียวกัน แนวทางการพัฒนาคือการส่งเสริมด้วยข้อมูลที่รอบด้านควบคู่กับการสร้างตัวอย่างความสำเร็จในชุมชน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจและแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ง่าย

ผู้นำเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ในจังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน และกำแพงเพชร

2.2) การอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้ (ทีบอ) ของชาวกะเหรี่ยง ร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ พระสงฆ์ วัดห้วยบง อำเภอกัลยาณิวัฒนา รวมทั้งครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมกัลยาณิวัฒนาเฉลิมพระเกียรติ โดยสนับสนุนเยาวชนกะเหรี่ยงที่มีทักษะด้านศิลปะถ่ายทอดเรื่องราวของรักษาป่าต้นน้ำ ภูมิปัญญาการจัดการน้ำบนพื้นที่สูงเพื่อนาข้าวและการหล่อเลี้ยงชุมชน ผ่านภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังที่ติดตั้งไว้ ณ ศูนย์ปกาเกอะญอศึกษาวัดห้วยบง ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งการเสริมความรู้ของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้ถ่ายทอดเรื่องราวทีบอกับผู้มาเรียนรู้

ทีเตาะ ฝายทดน้ำที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ ตามภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยง

ภาพวาดภูมิปัญญาการจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้ของชาวกะเหรี่ยงบนพื้นที่สูง วาดโดยเยาวชนกะเหรี่ยง นายบุญโรจน์ มีทรัพย์กว้าง และนายเปจัง มิตรสาธิต

3) ผลงานวิจัยด้านการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน

มุ่งสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงที่สำคัญ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างคุ้มค่า และแนวปฏิบัติที่ดีในด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยดำเนินงานวิจัย จำนวน 20 เรื่อง และมีผลงานวิจัยเกษตรกรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ หรือนำไปต่อยอด จำนวน 7 เรื่อง ผลิตภัณฑ์ 9 รายการ ได้แก่

3.1) วิธีการขยายพันธุ์พืชท้องถิ่นของพื้นที่สูง เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพืชที่หายากหรือใกล้สูญหาย 3 ชนิด คือ น้อยหน่าเครือ เจ้าแตรวงหรือลิลลี่ป่า และมะเขาควาย

น้อยหน่าเครือ (*Kadsura* spp.) พืชหายาก พบในพื้นที่สูงที่มีอากาศหนาวเย็น ผลสุกมีรสหวานอมเปรี้ยว อุดมไปด้วยวิตามินและแร่ธาตุ รวมทั้งมีสารต้านอนุมูลอิสระโพลีฟีนอลและแอนโทไซยานินสูง เปลือกผลและใบมีฤทธิ์ต้านการอักเสบ โรคไขข้อ แก้ปวดบวม ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด ตอนกิ่ง และเสียบยอด

เจ้าแตรวงหรือลิลลี่ป่า (*Lilium rimulinum* Baker var. *burmanica* (W.W. Smith) Stern) พบเฉพาะในพื้นที่ป่าดิบเขาและป่าสน เป็นพืชหัวที่มีดอกสวยงาม ผลิตเป็นไม้ดอกกระถาง หัวใต้ดินใช้ทำขนม ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด และการชำกลีบหัว

มะเขาควาย (*Dittoceras maculatum* Kerr) พืชหายากที่พบเฉพาะพื้นที่สูงทางภาคเหนือ มีสรรพคุณทางยา ช่วยรักษาโรคกระเพาะอาหาร โรคไต แก้ท้องเสีย และบำรุงกำลังเพศชาย ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด และตอนกิ่ง

3.2) พัฒนาชุมชนตัวอย่างด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ 3 ประเภท คือ (1) ชุมชนแห่งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่นเป็นแหล่งอาหาร จำนวน 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนป่าเมี่ยงแม่พริก อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ป่ากล้วย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (2) ชุมชนตัวอย่างที่สร้างรายได้จากการปลูกพืชท้องถิ่น 1 ชุมชน ได้แก่ ห้วยน้ำกืน อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และ (3) ชุมชนตัวอย่างด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 1 ชุมชน ได้แก่ ห้วยอีค่าง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ รวมจำนวนชุมชนตัวอย่าง 5 ชุมชน เพื่อเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับขยายผลการขับเคลื่อนกระบวนการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สู่ชุมชนเครือข่ายที่มีบริบทพื้นที่ใกล้เคียงกัน 20 ชุมชน ก่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน ตลอดจนชุมชนสามารถสร้างอาชีพจากการเพาะปลูกพืชท้องถิ่นที่มีศักยภาพ 12 ชนิด นำไปสู่การสร้างรายได้จากฐานความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนกว่า 180,375 บาท

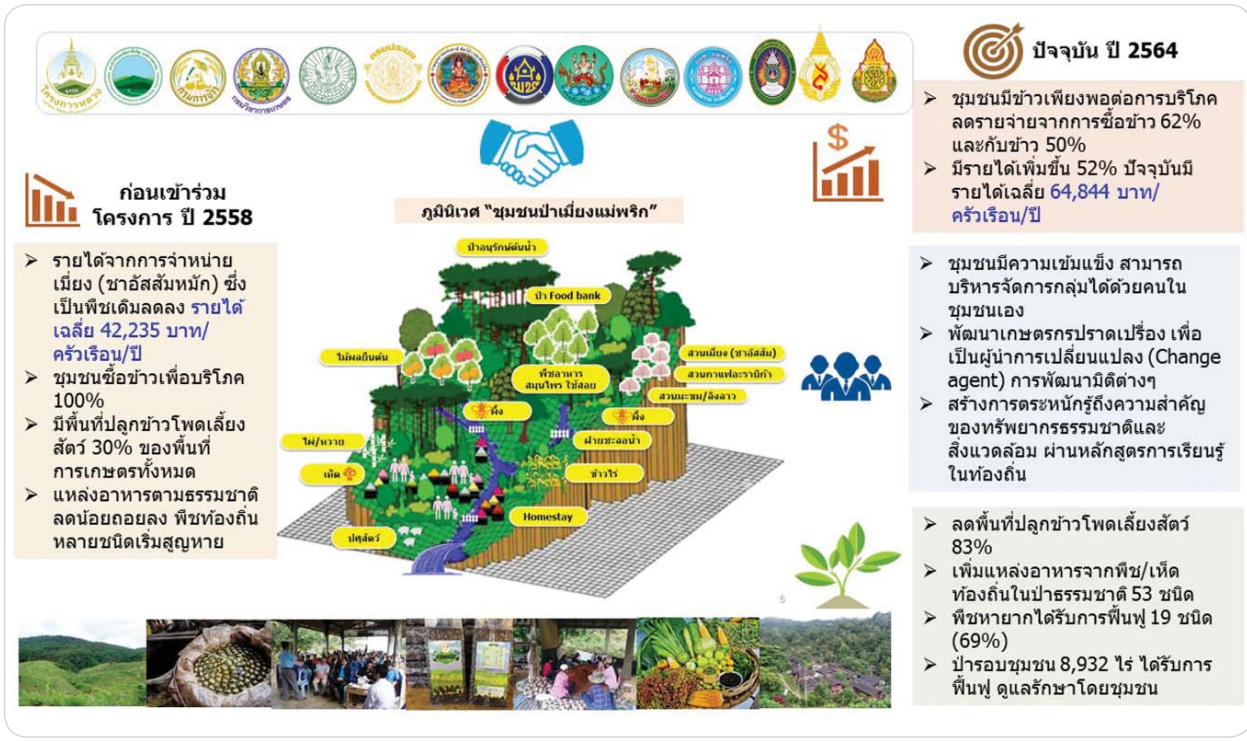

3.3) องค์ความรู้ความหลากหลายของชนิดพันธุ์บุก เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเป็นพืชเศรษฐกิจ ได้สำรวจและศึกษาพันธุ์บุกในพื้นที่จังหวัดตาก แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย น่าน และกาญจนบุรี รวม 15 ชนิด สามารถแบ่งตามการใช้ประโยชน์ได้ 3 กลุ่ม คือ (1) บุกที่ใช้หัวเพื่อการแปรรูปทางอุตสาหกรรมผลิตผงวุ้นบุก ได้แก่ *Amorphophallus muelleri* (บุกไข่หรือบุกเนื้อทราย) *Amorphophallus corrugatus* (บุกเขา) และ *Amorphophallus* sp. (บุกเนื้อเหลืองเชียงราย) (2) บุกที่ใช้หัวเป็นอาหารประเภทแป้ง ได้แก่ *Amorphophallus koratensis* (บุกโคราช) *Amorphophallus yunnanensis* (บุกด่าง) และ (3) บุกที่ใช้ต้นอ่อนเป็นอาหาร ได้แก่ กลุ่มบุกคางคก และดอกก้าน โดยปัจจุบันแหล่งผลิตบุกหลักคือ พื้นที่

กลูโคแมนแนน (glucomannan) เป็นสารสำคัญในบุกที่ได้รับการยอมรับว่าสารใยอาหารกลูโคแมนแนนจากหัวบุกเป็น "King of Fiber"

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย แม่สามแลบ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และแม่สอง จังหวัดตาก มีเกษตรกรผู้ปลูกบุกเนื้อทราย รวม 1,304 ราย พื้นที่ 5,062.5 ไร่ ในรูปแบบทั้งปลูกเป็นพืชเชิงเดี่ยว ปลูกผสมผสานกับพืชเกษตร (ข้าวไร่ ไม้ผล กล้วย หมาก เนียง) และปลูกแบบวนเกษตรร่วมกับไม้ป่ายืนต้น ในปี 2563/2564 มีผลผลิตหัวบุกรวม 652,756 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 12.48 ล้านบาท

3.4) องค์ความรู้สารสำคัญในเห็ดท้องถิ่นที่มีศักยภาพบนพื้นที่สูง 8 ชนิด ได้แก่ เห็ดเผาะ เห็ดหล่ม เห็ดฟาน เห็ดแดงหน้าม่อย เห็ดโคนแดง เห็ดแดงก่อ เห็ดไข่เหลือง และเห็ดขมิ้น พบมีสารประกอบในกลุ่ม antimycobacterial ได้แก่ 2-tetradecene (E) 3-tetradecene และ E-15-Heptadecenal ในเห็ดทั้ง 8 ชนิด ส่วนสารที่มีฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือด ได้แก่ Butyl Isobutyl Phthalate พบในเห็ดฟาน และกรดแอมิโนจำเป็น ได้แก่ Linoleic acid ethyl ester พบในเห็ด 3 ชนิด คือ เห็ดฟาน เห็ดแดงหน้าม่อย และเห็ดไข่เหลือง ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อใช้ประโยชน์เห็ดท้องถิ่นบนพื้นที่สูงทางด้านเภสัชกรรมและด้านการเกษตรได้

การปลูกบุกร่วมกับไม้ป่ายืนต้น

เห็ดแดงหน้าม่อย

เห็ดแดงก่อ

เห็ดหล่ม

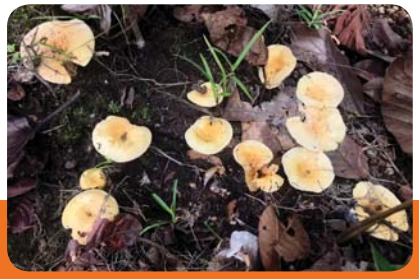
เห็ดฟาน

เห็ดเผาะ

เห็ดโคนแดง

เห็ดไข่เหลือง

เห็ดขมิ้น

3.5) ตำรับยาพื้นบ้านและสมุนไพรสำหรับรักษากลุ่มโรคสำคัญของชุมชนบนพื้นที่สูง รวมทั้งสิ้น 65 เรื่อง โดยจัดเก็บองค์ความรู้ไว้ในรูปแบบลายลักษณ์อักษรเพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสูญหาย และง่ายต่อการสืบทอดภูมิปัญญาสู่รุ่นต่อไป คุ้มครองและขึ้นทะเบียนหมอยาพื้นบ้าน ตำรับยาสมุนไพรพื้นบ้าน 3 ตำรับ คือ ตำรับสมุนไพรแก้โรคลม ตำรับสมุนไพรรักษานิ่ว ตำรับสมุนไพรอบตัว และต่อยอดพืชสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ประโยชน์และสร้างรายได้เสริมแก่ชุมชน 7 รายการ คือ กล้วยอัดเม็ด ลูกประคบ ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรขับสารพิษประเภทยาต้ม/ชาชง ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรสังหยูประเภทยาต้ม/ชาชง และลูกประคบน้ำ และผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพรเชิงพาณิชย์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สังหยูสำหรับขับสารพิษ ซึ่งผ่านการทดสอบในระยะพรีคลินิกและระยะคลินิก

ผลิตภัณฑ์ระดับชุมชน
(กล้วยอัดเม็ด)

การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านสมุนไพรสู่คนรุ่นใหม่
เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสูญหาย

3.6) พัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ (Prototype) จากความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับห้องปฏิบัติการเพื่อการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าที่มีส่วนผสมจากน้ำมันเมล็ดกัญชง สูตรตำรับผลิตภัณฑ์กันแดดที่มีส่วนผสมจากน้ำมันเมล็ดกัญชง ต้นแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับใช้ในครัวเรือน 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ยาหม่องบาล์มสูตรแก้ปวดเมื่อย และแก้แมลงสัตว์กัดต่อย ยื่นคำขอทรัพย์สินทางปัญญา อนุสิทธิบัตร 2 รายการ ได้แก่ (1) สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าสำหรับผู้ชายที่มีส่วนประกอบสำคัญจากสารสกัดสมุนไพร (สารสกัดคาเทชิน สารสกัดหญ้าถอดปล้อง) และ (2) สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงมือที่มีส่วนประกอบจากสารสกัดสมุนไพร (สารสกัดหญ้าถอดปล้อง น้ำมันอะโวคาโด น้ำมันเมล็ดกัญชง) โดยส่งมอบต้นแบบผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยให้กับมูลนิธิโครงการหลวง 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ครีมบำรุงผิวหน้าสำหรับผู้ชายผสมสารคาเทชิน (Men intensive catechins total cream) และครีมบำรุงมือและเล็บ (Hand and nail cream)

ครีมบำรุงมือและเล็บ
(Hand and nail cream)

3.7) องค์ความรู้ในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่เสื่อมโทรม และการจัดการธาตุอาหารพืช ได้แก่ (1) เทคโนโลยีในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่ปลูกข้าวไร่โดยใช้ถั่วลอด ผลผลิตข้าวไร่เพิ่มเป็น 405 กิโลกรัมต่อไร่ (2) การจัดการธาตุอาหารพืชในรูปแบบการปลูกพืชแบบประณีตสำหรับเมลอนและมะม่วง ตามผลวิเคราะห์ดินและปริมาณความต้องการธาตุอาหารพืชในแต่ละระยะการเจริญเติบโต โดยเมลอนต้องเพิ่มปริมาณอินทรียวัตถุและธาตุอาหาร ได้แก่ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม และโบรอน สำหรับมะม่วง ปรับค่า pH ของดินและเพิ่มธาตุอาหาร ได้แก่ ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม แคลเซียม แมกนีเซียม และโบรอน (3) ชนิดพืชที่มีความเสี่ยงในการดูดซับอาซินิคและแคดเมียม 2 ชนิด ได้แก่ ผักกาดกวางตุ้ง และผักชี ทำให้สามารถวางแผนการปลูกโดยหลีกเลี่ยงชนิดพืชผักที่มีความเสี่ยงในการดูดซับโลหะหนักอาซินิคและแคดเมียมในดิน เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีความปลอดภัย และเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค

การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่ปลูกข้าวไร่โดยใช้ถั่วลอด ผลผลิตข้าวไร่เฉลี่ย 405 กิโลกรัม/ไร่

การจัดการธาตุอาหารพืชในรูปแบบการปลูกพืชแบบประณีตในมะม่วง

การทดสอบชนิดพืชที่มีความเสี่ยงในการดูดซับอาซินิคและแคดเมียม (ผักกาดกวางตุ้ง) เพื่อให้ผลผลิตมีความปลอดภัย

3.8) ชุมชนโครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 17 แห่ง ได้มีการทดสอบใช้แบบตรวจประเมินผลการพัฒนาชุมชนตามตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน ฉบับปรุงปรุง จำนวน 28 ตัวชี้วัด โดยคณะกรรมการจากหน่วยรับรองมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในประเทศไทย ชุมชนทั้ง 17 แห่ง ผ่านเกณฑ์คุณภาพ แบ่งเป็น ระดับดีเยี่ยม 8 แห่ง ระดับดีมาก 7 แห่ง และระดับดี 2 แห่ง ซึ่งชุดตัวชี้วัด 5 มิติ 20 เกณฑ์ 28 ตัวชี้วัด ที่ปรับปรุงนี้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่สูง โดยเฉพาะชุมชนกลุ่ม A ที่มีความเข้มแข็ง ขับเคลื่อนการพัฒนาได้ด้วยตนเองและมีศักยภาพเป็นแหล่งเรียนรู้ ส่วนชุมชนกลุ่ม B ที่กำลังพัฒนา และ C เริ่มพัฒนา อาจเลือก 13 และ 7 ตัวชี้วัดหลัก มาดำเนินการก่อนเพื่อสร้างความตระหนักการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่า ปรับวิถีชีวิตและประกอบอาชีพที่ลดการเผาเศษพืช พื้นที่เกษตร กองขยะลดการปล่อยน้ำเสียจากครัวเรือน ผู้ประกอบการ ปศุสัตว์ ตลอดจนร่วมกันรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ แหล่งน้ำและดินไม่ให้เสื่อมโทรม ซึ่งผลการพัฒนาชุมชนตามตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืนช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซรวมทุกกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 14 เมื่อเทียบระหว่างระยะก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ส่วนการศึกษาสถานะการปล่อยและการกักเก็บก๊าซเรือนกระจกภายในชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำ ผลสำรวจการกักเก็บคาร์บอนในมวลชีวภาพป่าต้นน้ำมีค่า 10,933.83-27,774.38 กิโลกรัมต่อไร่ ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ป่าของทุกชุมชนสามารถดูดซับก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมาได้หมด

4) ผลงานวิจัยด้านการรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาวิกฤตบนพื้นที่สูงของประเทศ

การศึกษาและพัฒนาช่องทางและรูปแบบการตลาดของสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภค และเทคโนโลยีดิจิทัล ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สูง ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน (ไฟฟ้า สัญญาณอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์) คุณภาพสินค้าเกษตร และความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งได้ต้นแบบการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกรในการจำหน่ายสินค้าเกษตรผ่านช่องทางตลาดออนไลน์ **"น้ำ 3 สาย by ห้วยเป้า"** โดยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า เป็นต้นแบบในการจำหน่ายสินค้าเกษตรผ่านช่องทางตลาดออนไลน์ https://www.facebook.com/huaipao.online

เกษตรกรในชุมชนที่ได้รับการรับรองเป็นชุมชนชนคาร์บอนต่ำ แก้ไขการลดการปล่อยน้ำเสียจากครัวเรือน ช่วยบรรเทาผลเสียจากปัญหามลพิษ

ชุมชนร่วมกันรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ แหล่งน้ำธรรมชาติ

"น้ำ 3 สาย by ห้วยเป้า" ช่องทางตลาดออนไลน์

และ Line Official ทำให้เกษตรกรมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น ลดผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าและรายได้ คิดเป็นร้อยละ 10 ในขณะเดียวกันชุมชนเกิดการเรียนรู้และทดลองใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาชีพ

ต้นแบบชุดทดสอบสารเคมีกำจัดแมลงกลุ่ม Neonicotinoids

การวิจัยและพัฒนาต้นแบบชุดทดสอบสารเคมีกำจัดแมลงกลุ่ม Neonicotinoids ได้แก่ อิมิดาโคลพริด และอะเซทามิพริด ซึ่งเป็นอันตรายและมีความเสี่ยงตรวจพบในผลิตผลเกษตรสูง โดยต้นแบบชุดทดสอบแสดงผลวิเคราะห์ถูกต้องเมื่อเทียบกับวิธีมาตรฐาน Liquid Chromatography-Mass Spectrometry (LC-MS) และมีต้นทุนต่ำ 100 บาทต่อตัวอย่าง ทั้งนี้พืชต้องมีปริมาณอิมิดาโคลพริดและอะเซทามิพริด อย่างน้อย 1.0 และ 2.0 พีพีเอ็ม ตามลำดับ แต่ค่าที่ตรวจวัดได้ยังสูงกว่าปริมาณสารขั้นต่ำของ CODEX จึงต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพต่อเนื่องให้เข้าสู่มาตรฐาน ASSURED ขององค์การอนามัยโลก ก่อนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

1.2 การยื่นขอจดทะเบียน จดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

สวพส. ยื่นขอจดทะเบียนและจดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จากงานวิจัย จำนวน 21 รายการ ดังนี้

ขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช จำนวน 6 รายการ ประกอบด้วย (1) กาแฟ 2 พันธุ์ คือ อาร์พีเอฟ-ซี3 (RPF-C3) และอาร์พีเอฟ-ซี4 (RPF-C4) ซึ่งผลผลิตมีคุณภาพการชิมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกาแฟชนิดพิเศษ (Specialty Coffee Association: SCA) ด้วยคะแนนการชิม 80-81.75 (2) กัญชง (*Cannabis sativa* L.) สำหรับผลิตเส้นใย 4 พันธุ์ คือ อาร์พีเอฟ 5 (RPF5) อาร์พีเอฟ 6 (RPF6) อาร์พีเอฟ 7 (RPF7) และ อาร์พีเอฟ 8 (RPF8) ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์เส้นใยสูงกว่า 20 เปอร์เซ็นต์

อนุสิทธิบัตร จำนวน 5 รายการ ได้แก่ (1) ส่วนผสมสารฟีโรโมนสังเคราะห์สำหรับดึงดูดผีเสื้อหนอนใยผัก (2) ส่วนผสมสารล่อดึงดูดผีเสื้อหนอนเจาะผลไม้ (3) สารล่อดึงดูดผีเสื้อหนอนกระทู้ผัก (4) สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงมือที่มีส่วนประกอบจากสารสกัดสมุนไพร และ (5) สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าสำหรับผู้ชายที่มีส่วนประกอบสำคัญจากสารสกัดสมุนไพร

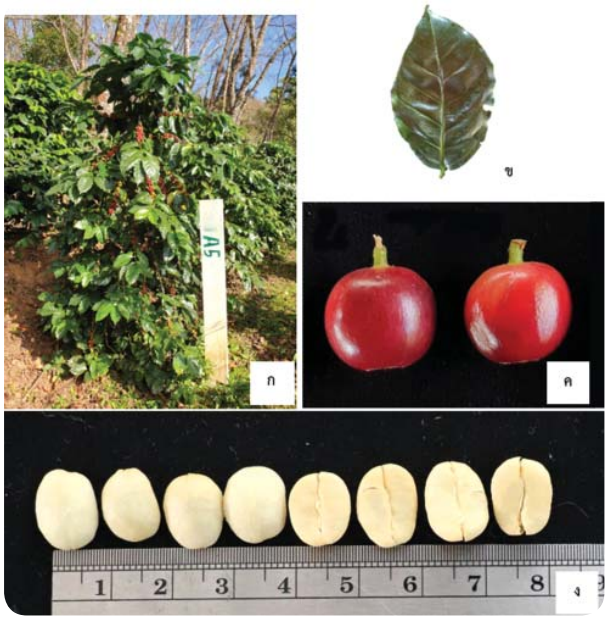

อาร์พีเอฟ-ซี3 (RPF-C3)

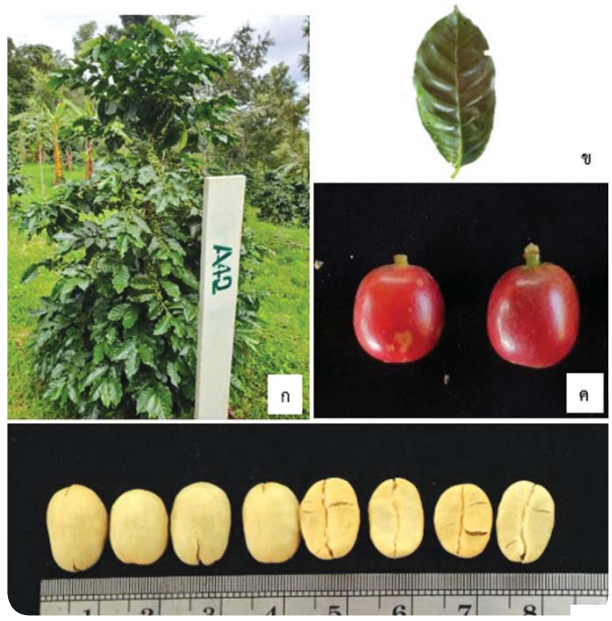

อาร์พีเอฟ-ซี4 (RPF-C4)

ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จำนวน 3 รายการ ได้แก่ (1) ตำรับยาสมุนไพรอบตัว (2) ตำรับสมุนไพรแก้โรคลม และ (3) ตำรับยาสมุนไพรรักษาโรคนิ่ว

เครื่องหมายการค้าของสถาบันเกษตรกร ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 3 รายการ ได้แก่ (1) โอบดอย ของวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำจัน: โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (2) ดอกเมี่ยง ของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตและแปรรูปข้าวป่าเมี่ยงแม่พริก: โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย และ (3) ฌ่ายไน่ ของสหกรณ์พัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย จำกัด: โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เครื่องหมายการค้าทำให้สินค้าของชุมชนเป็นที่รู้จัก เกิดการสร้างรายได้และสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์ 4 รายการ ได้แก่ (1) คู่มือชนิดไม้ท้องถิ่นเพื่อการปลูกป่าชาวบ้าน (2) คู่มือการปลูกและการจัดการไม้สนเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์บนพื้นที่สูง (3) เอกสารเผยแพร่ไม้จันทน์หอม และ (4) คู่มือกระบวนการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษาพื้นที่ป่าสนวัดจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

1.3 การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง และเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้เกษตรกรบนพื้นที่สูง

ได้นำผลงานวิจัย จำนวน 34 รายการ ไปขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง เพื่อยกระดับชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนและอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ตามปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยส่งเสริมแก่เกษตรกรนำร่อง จำนวน 1,835 ราย และขยายผลสู่เกษตรกรทั่วไป ซึ่งช่วยสนับสนุนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่หรือชุมชนบนพื้นที่สูง เพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร เพิ่มทางเลือกใหม่ในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้เกษตรกร ประมาณ 14.08 ล้านบาท ดังนี้

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
1) พันธุ์ข้าวท้องถิ่นที่มีคุณค่าทางโภชนาการ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	กลุ่มเกษตรกร 3 กลุ่ม จำนวน 30 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ ถ้ำเวียงแก และสะเนียน จังหวัดน่าน ปลูกข้าวพันธุ์ท้องถิ่นที่มีคุณค่าทางโภชนาการสำหรับบริโภคในครัวเรือน และขายเป็นรายได้เสริมทั้งในรูปของข้าวเปลือก ข้าวสาร ข้าวบรรจุถุง 1,780,000 บาท
2) วิธีการปลูกข้าวต้นเดียวเพื่อการคัดพันธุ์และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่น	เกษตรกร 80 ราย ในพื้นที่โครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน นำวิธีการปลูกข้าวต้นเดียวเพื่อคัดและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่นให้บริสุทธิ์ ไปใช้ในฤดูนาปี 2563-2564 ทำให้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ปลูกในฤดูนาปี 2563 ผ่านมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 48.14 (ตรวจโดยกรมการข้าว) ผลผลิตข้าวนาเพิ่มขึ้นจาก 522 กิโลกรัมต่อไร่เป็น 920 กิโลกรัมต่อไร่ และลดต้นทุนการปลูกข้าวจาก 7,825 บาทต่อไร่ เป็น 6,481 บาทต่อไร่ เกษตรกรเกิดรวมกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว แลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ในและนอกชุมชน
3) การปลูกข้าวนาด้วยระบบนาน้ำน้อย	เกษตรกร 82 ราย ในพื้นที่โครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน นำองค์ความรู้การให้น้ำแบบนาน้ำน้อยไปใช้ปฏิบัติร่วมกับวิธีการคัดและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่นให้บริสุทธิ์ ตรงตามพันธุ์ ลดการใช้น้ำลงร้อยละ 35-38 ลดการปล่อยก๊าซมีเทน (CH_4) ร้อยละ 75 และลดการปล่อยก๊าซไนตรัสออกไซด์ ร้อยละ 14 เมื่อเทียบกับนาน้ำขัง นอกจากนี้ โรงเรียนบ้านผาหมอนนิยมไพร (สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์) ได้นำองค์ความรู้ไปสร้างเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการปลูกข้าวจนเก็บเกี่ยวข้าวในฤดูทำนา ผลผลิตข้าวที่ได้ ทางโรงเรียนได้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องบรรจุถุงในสภาพสุญญากาศจำหน่าย สร้างรายได้ให้แก่ทางโรงเรียน
4) พันธุ์กัญชง (เฮมพ์) THC ต่ำ	เผยแพร่พันธุ์กัญชงพร้อมทั้งองค์ความรู้ในการปลูกให้กับเกษตรกร หน่วยงานวิสาหกิจชุมชน และผู้สนใจ เพื่อไปปลูกเพื่อเป็นพืชเศรษฐกิจ และศึกษาวิจัย รวม 351 ราย จำนวน 3,629.24 กิโลกรัม มูลค่า 1,980,594.80 บาท
5) การปลูกกัญชง (เฮมพ์) ภายใต้ระบบควบคุม	ส่งเสริมเกษตรกร 31 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงพบพระ ปลูกกัญชงด้วยระบบควบคุมเพื่อใช้สอยในครัวเรือน 2 ราย 2 ไร่ และเพื่อการพาณิชย์ 29 ราย 180 ไร่ สามารถอนุรักษ์วิถีการทำเส้นใยกัญชงและสร้างรายได้
6) ระบบการปลูกพืชที่ลดการเผาในแปลงปลูกข้าวไร่	เกษตรกร 190 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 17 แห่ง ใช้ระบบการปลูกข้าวไร่สลับแปลงถั่วนิ้วนางแดง ช่วยลดรอบการปลูกได้จาก 7 ปี เหลือ 2 ปี สร้างรายได้เพิ่มจากถั่ว เกิดระบบการผลิตข้าวไร่ที่ยั่งยืน
7) การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในแปลงข้าวโพดด้วยการปลูกเหลื่อมด้วยพืชตระกูลถั่ว	เกษตรกร 165 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 7 แห่ง ปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาและเหลื่อมด้วยพืชตระกูลถั่ว ช่วยลดการเผาเตรียมพื้นที่ และสร้างรายได้ต่อพื้นที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายข้าวโพด และพืชตระกูลถั่ว
8) การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในแปลงข้าวนาด้วยระบบการปลูกพืชหมุนเวียน	เกษตรกร 125 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 15 แห่ง ปลูกข้าวและหมุนเวียนด้วยถั่ว ช่วยลดการสูญเสียของธาตุอาหารและไนโตรเจนหมุนเวียนลงดินมากกว่าการปลูกข้าวอย่างเดียว 2.0-2.7 เท่า ทำให้ข้าวนาแตกกอดีและให้ผลผลิตมากกว่าการปลูกข้าวอย่างเดียว

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
9) การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในแปลงปลูกข้าวไร่ด้วยถั่วลอด	เกษตรกร 50 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 7 แห่ง นำองค์ความรู้เรื่องการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในแปลงข้าวไร่ โดยใช้ถั่วลอด เกษตรกรมีความพึงพอใจเนื่องจากเป็นวิธีการที่ง่าย ไม่ยุ่งยาก ช่วยคุมวัชพืชและรักษาความชุ่มชื้นในดิน ช่วยในการตรึงไนโตรเจนและให้ปุ๋ยกลับคืนสู่ดิน N 1.35% P 0.09% และ K 1.74% ฝักและเมล็ดถั่วสามารถนำมาบริโภคได้
10) การปลูกกาแฟอะราบิกาภายใต้สภาพร่มเงาบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 64 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 16 แห่ง ปลูกกาแฟอะราบิกาใต้ร่มเงา ส่งผลให้ต้นกาแฟมีการเจริญเติบโตดี พร้อมสำหรับการออกดอกและติดผลเต็มที่ในฤดูกาลถัดไป
11) การแปรรูปกาแฟอะราบิกาเพื่อเพิ่มคุณภาพและสร้างรายได้	เกษตรกร 41 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 9 แห่ง แปรรูปกาแฟอะราบิกาที่มีคุณภาพ และผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับกลุ่มเกษตรกร โดยทางมูลนิธิโครงการหลวงมีการเพิ่มค่าตอบแทนของคุณภาพของกาแฟกะลาเพิ่มให้กับกลุ่มเกษตรกร 5 และ 10 บาท
12) การผลิตเสาวรสคุณภาพด้วยต้นกล้าเสาวรสปลอดโรค	เกษตรกร 52 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 12 แห่ง นำต้นกล้าเสาวรสปลอดโรคไปปลูก สามารถเพิ่มคุณภาพผลผลิตได้มากกว่า 70% เมื่อเปรียบเทียบกับต้นที่เป็นโรคไวรัส และมีคุณภาพของผลผลิตตรงกับความต้องการของตลาด (ผิวผลสม่ำเสมอ มีผลขนาดใหญ่)
13) การเก็บเกี่ยวผลอะโวคาโดด้วยดัชนีเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	เกษตรกร 51 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 13 แห่ง ใช้ความรู้ดัชนีการเก็บเกี่ยวจากการนับอายุผลตั้งแต่วันที่ดอกบาน 50% ร่วมกับวิธีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางภายนอก เพื่อใช้เป็นดัชนีในการเก็บเกี่ยวผลอะโวคาโดที่แก่จัด ให้คุณภาพผลที่ดี ทำให้เกิดความผิดพลาดในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลดลง และตรงกับความต้องการของตลาดและผู้บริโภค
14) การปลูกองุ่นภายใต้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานเพื่อลดการใช้สารเคมี	เกษตรกร 44 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 14 แห่ง นำองค์ความรู้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานไปใช้ในการปลูกองุ่น พบการเข้าทำลายราแป้ง เพลี้ยไฟ หนอนกระทู้ และเพลี้ยแป้งลดลง หรือไม่พบการเข้าทำลาย
15) การจัดการธาตุอาหารมะม่วงบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 15 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 2 แห่ง นำองค์ความรู้การจัดการธาตุอาหารมะม่วงบนพื้นที่สูงไปใช้แก้ไขอาการผิดปกติของผลผลิตมะม่วงนวลคำ มะม่วงน้ำดอกไม้ ที่มีอาการเนื้อผลเป็นเสี้ยน เป็นโพรง และ/หรือเนื้อเละเป็นวุ้น ซึ่งเกิดจากการขาดธาตุอาหารโดยเฉพาะธาตุแคลเซียม เกษตรกรเกิดการยอมรับวิธีการจัดการธาตุอาหาร ส่งผลให้ผลผลิตเสียหายลดลง เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
16) การจัดการโรคกรีนนิ่ง (Citrus Greening) ในส้มบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 10 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะผาแดง เรียนรู้วิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยไก่แจ้ส้มซึ่งเป็นพาหะโรคกรีนนิ่ง โดยหมั่นสำรวจแปลง เมื่อพบการระบาดจึงป้องกันกำจัดโดยเร็วด้วยการพ่นสารเคมีเกษตร ได้แก่ คาร์บาริล ไดเมทไธเอล หรืออิมิดาโคลพริด ตลอดจนศัตรูส้มอื่น ๆ การใช้สารล่อแมลง การวางกับดัก ซึ่งช่วยลดการใช้สารเคมีเกษตรในการปลูกส้มบนพื้นที่สูง ลดต้นทุนการผลิต เกิดผลดีต่อสุขภาพของเกษตรกรในระยะยาว
17) การปลูกผักอินทรีย์บนพื้นที่สูง	เกษตรกร 96 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 13 แห่ง ปลูกผักอินทรีย์ และนำความรู้ด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การป้องกันกำจัดโรคและแมลง การทำปัจจัยการผลิต การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวไปใช้ สามารถผลิตผักอินทรีย์ได้ 76.43 ตัน สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร 10.87 ล้านบาท

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
18) การปลูกกระเทียม (พืชหลังนา) โดยใช้ปัจจัยการผลิตอินทรีย์	เกษตรกร 37 ราย ในพื้นที่โครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 4 แห่ง นำองค์ความรู้การปลูกกระเทียมอินทรีย์ไปใช้ สามารถผลิตกระเทียมสดได้เฉลี่ย 878.47 กิโลกรัมต่อไร่ และสูงสุด 1,786 กิโลกรัม/ไร่ เกษตรกรมีผลผลิตกระเทียมเพียงพอสำหรับบริโภคตลอดทั้งปี และสร้างรายได้ 66,025 บาท และมีกระเทียมสำหรับทำหัวพันธุ์เพื่อปลูกในฤดูปีต่อไป
19) การปลูกมันเทศญี่ปุ่นบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 18 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 6 แห่ง นำองค์ความรู้การปลูกมันเทศญี่ปุ่นไปใช้ตั้งแต่ผลิตยอดพันธุ์มันเทศญี่ปุ่นจนถึงการเก็บเกี่ยว ทำให้เพิ่มพืชทางเลือกและสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตร 9 ราย จำหน่ายผลผลิตจำนวน 3,130 กิโลกรัม รายได้ 43,364 บาท
20) กระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชผักที่ลดการสูญเสียของผลิตผล	เกษตรกร 37 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 6 แห่ง นำวิธีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชผักไปปรับใช้กับบริบทของพื้นที่ เพื่อลดการสูญเสียของผลิตผลพืชผัก 13 ชนิด ได้แก่ ฟักทองญี่ปุ่น ฟักทองญี่ปุ่นมินิ แตงหอมตาข่ายเนื้อส้ม หน่อไม้ฝรั่ง พริกหวานสีแดง พริกหวานสีเหลือง มะเขือม่วงก้านเขียว มะเขือเทศเชอร์รีแดง กะหล่ำปลี ฟิลเลย์ไอซ์เบิร์ก โอ๊คลีฟแดง โอ๊คลีฟเขียว และผักกาดหวาน ทำให้ผลิตผลพืชผักมีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน ลดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว และเพิ่มโอกาสทางการตลาด
21) สารชีวภัณฑ์เกษตรและฟีโรโมนสำหรับใช้ในการผลิตพืชเพื่อลดการใช้สารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 247 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 13 แห่ง ใช้ผลิตภัณฑ์ 5 ชนิด คือ (1) พีพี-ไตรโค ร้อยละ 53.9 (2) พีพี-เมทา ร้อยละ 42 (3) พีพี-บีเค33 ร้อยละ 37.4 (4) พีพี-บี10 ร้อยละ 33.7 และ (5) พีพี-สเตร็ปโต ร้อยละ 31.3 โดยที่เกษตรกรร้อยละ 98.3 เห็นด้วยกับการนำสารชีวภัณฑ์จากผลงานวิจัยไปใช้แทนสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
22) การเลี้ยงผึ้งโพรงบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 40 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางมะโอ ป่าแป๋ สบเมย ดอยปุย และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะแม่ระมีด นำองค์ความรู้เรื่องการเลี้ยงผึ้งโพรงไปประยุกต์ใช้กับบริบทของชุมชน ร่วมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการเผาป่า น้ำผึ้งที่ได้มีเอกลักษณ์เฉพาะ เกษตรกรสามารถผลิตน้ำผึ้งได้ 483 กิโลกรัม มีรายได้จากการจำหน่ายน้ำผึ้งโพรง 111,220 บาท/ปี
23) ไก่กระดูกดำสายพันธุ์แท้สำหรับการเลี้ยงบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 52 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 7 แห่ง นำไก่กระดูกดำสายพันธุ์แท้ไปเลี้ยงบนพื้นที่สูง 1,091 ตัว สามารถสร้างแหล่งอาหารโปรตีนในพื้นที่ สร้างอาชีพและรายได้เสริม โดยเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวีและปางมะโอ 11 ราย มีรายได้เพิ่ม 299,245 บาท
24) รูปแบบคอกสำหรับการเลี้ยงหมูบนพื้นที่สูงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	เกษตรกร 25 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 4 แห่ง เลี้ยงหมูโดยใช้รูปแบบคอก 59 คอก 150 ตัว สามารถสร้างแหล่งอาหารโปรตีนในพื้นที่ สร้างรายได้เพิ่ม 592,200 บาท และใช้ประโยชน์จากมูลสุกรมาเป็นปุ๋ยสำหรับปลูกพืชผัก
25) การปลูกและการจัดการไผ่เพื่อการใช้ประโยชน์บนพื้นที่สูง	เกษตรกร 77 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 6 แห่ง นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปลูกไผ่ 13 ชนิด 3,925 ต้น ในรูปแบบการปลูกเป็นแปลง แนวเขตพื้นที่ แนวบังลม วนเกษตร และปลูกผสมผสานร่วมกับพืชเศรษฐกิจ และต่อยอดส่งเสริมการปลูกภายใต้กลไกธนาคารต้นไม้ มีการตั้งกลุ่มเกษตรผู้ผลิตกล้าพันธุ์ไผ่คุณภาพ และเกษตรกร 4 ราย เกิดรายได้จากการจำหน่ายกล้าไผ่ 8 ชนิด จำนวน 811 ต้น รวม 33,145 บาท

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
26) การเพาะเลี้ยงเห็ดท้องถิ่นเสริมแหล่งอาหารชุมชน	เกษตรกร 15 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 5 แห่ง นำองค์ความรู้การเพาะเลี้ยงเห็ดท้องถิ่น 2 รูปแบบ คือ การผลิตก้อนเชื้อเห็ดในถุงพลาสติก ประกอบด้วย เห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม และเห็ดซาง และการเพาะเลี้ยงเห็ดไมคอร์ไรซ่าร่วมกับพืชอาศัย ได้แก่ เห็ดตับเต่า และเห็ดเผาะ โดยมีชนิดพืชอาศัย ได้แก่ มะนาว ส้มโอ หว้า มะกอกน้ำ กระท้อน ผักเฮือด และยางนา ทำให้ชุมชนมีแหล่งอาหารจากเห็ด เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับครัวเรือน มีรายได้เสริม 61,190 บาท
27) การปลูกพืชท้องถิ่นสร้างรายได้	เกษตรกร 18 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 6 แห่ง นำองค์ความรู้การปลูกพืชท้องถิ่นที่ตลาดมีความต้อง จำนวน 28 ชนิด ไปใช้ประโยชน์ และส่งเสริมปลูกนำร่อง 12 ชนิด แบ่งตามช่วงอายุการเก็บเกี่ยวออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ระยะสั้น ประกอบด้วย เลือดมังกร ช้าพลู ผักกูด โหระพา กะเพรา เจียวกู้หลาน 2) ระยะกลาง ประกอบด้วย ชะอมหนาม เชียงดา พริกไทย และ 3) ระยะยาว ประกอบด้วย ลิงลาว หวายหนามขาว มะกรูด ทำให้เกษตรกรมีแหล่งอาหารในครัวเรือน และเกษตรกร 5 ราย เกิดรายได้เพิ่ม 19,185 บาท
28) การปลูกและการจัดการต๋าวเพื่อการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์	เกษตรกร 21 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ 6 แห่ง นำต้นกล้าต๋าวไปปลูกเพื่อการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ในชุมชน 1,100 ต้น โดยปลูกเสริมในพื้นที่ป่าธรรมชาติ ป่าชุมชน และในพื้นที่ทำกินที่มีต้นต๋าวอยู่เดิมแล้ว เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายต๋าว 35,000-40,000 บาท/ปี และเป็นการสืบต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และรักษาพันธุกรรมพืชท้องถิ่น
29) การต่อยอดพืชสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน	เกษตรกร 65 ราย ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 3 แห่ง นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ “ลูกประคบน้ำ” สร้างรายได้ 200,000 บาท “ตำรับขับสารพิษ” และการปลูกขิงเป็นวัตถุดิบพืชสมุนไพร (Product Spec) บนพื้นที่สูง เป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้ชุมชน
30) ผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยส่งมอบโครงการหลวงและมีการผลิตเพื่อจำหน่ายเชิงพาณิชย์	ส่งมอบผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยให้แก่มูลนิธิโครงการหลวง เพื่อผลิตจำหน่ายเชิงพาณิชย์ จำนวน 10 รายการ ได้แก่ แฮร์โทนิค ผลิตภัณฑ์ขจัดรังแค ซีซีครีม อะโวคาโด บอดีออยล์ และไนต์ครีม มูลค่ารวม 325,652.55 บาท และเกษตรกรมีรายได้เสริมจากการปลูกและเก็บเกี่ยวพืชท้องถิ่นบนพื้นที่สูงในรูปวัตถุดิบของผลิตภัณฑ์
31) กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรด้านการปลูกไม้ผลทางเลือกร่วมกับระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในชุมชนที่มีฐานจากการปลูกฝิ่น	เกษตรกร 18 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะห้วยน้ำเย็นและผีปานเหนือ ได้เรียนรู้การคัดเลือกชนิดพืชตามความเหมาะสมของพื้นที่และตลาด การเปลี่ยนยอดพันธุ์และการจัดการสวนไม้ผล วิธีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำให้เกษตรกรมีชนิดพืชทางเลือกสร้างรายได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่เหมาะสมกับพื้นที่ เกิดแปลงเรียนรู้การปรับระบบการปลูกข้าวไร่หมุนเวียนและข้าวโพดเป็นระบบเกษตรผสมผสานร่วมกับระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ด้วยการปลูกไม้ผลและพืชทางเลือกระหว่างแถวไม้ผล การปลูกกาแฟร่วมกับป่า เป็นตัวอย่างให้เกษตรกรรายอื่นในชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียง
32) กระบวนการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไร่หมุนเวียนเป็นนาขั้นบันไดและป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม (นาแลกป่า)	เกษตรกร 8 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะบ้านขุนตื่นน้อย ปรับพื้นที่ไร่หมุนเวียนเป็นนาขั้นบันได 24 ไร่ และคืนพื้นที่ไร่หมุนเวียนที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ จำนวน 80 ไร่ เป็นป่าชุมชน ทำให้ผลิตข้าวได้พอเพียง บริโภค แต่ใช้แรงงานลดลงได้มากกว่าครึ่ง และมีเวลาพอสำหรับการเลี้ยงสัตว์และหัตถกรรม รวมทั้งลดการถางป่าและตัดไม้เพื่อปลูกข้าวไร่ได้กว่า 300 ไร่

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
33) การสืบทอดภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงด้านการจัดการทรัพยากรน้ำบนพื้นที่สูง	สวพส. พัฒนารูปแบบการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้ (ทีบอ) ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบนพื้นที่สูง 3 ชุมชน ได้แก่ (1) บ้านห้วยบง ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ (2) บ้านหัวเลา ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ และ (3) บ้านปิพอ ตำบลแม่ตื่น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะขุนตื่นน้อย โดยการถ่ายทอดเรื่องราว วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนกะเหรี่ยงผ่านภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังที่ติดตั้งไว้ภายในศูนย์ปกาเกอะญอศึกษาวัดห้วยบง ซึ่งเยาวชนกะเหรี่ยงมีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้ (ทีบอ) อีกทั้งชุมชนเป้าหมายเกิดการตระหนักถึงคุณค่าของการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถนำความรู้ไปต่อยอดโดยผสมผสานกับความรู้ปัจจุบัน ในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่สอดคล้องกับภูมิสังคมบนพื้นที่สูง รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้การสืบทอดภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงด้านการจัดการทรัพยากรน้ำบนพื้นที่สูงแก่บุคคลทั่วไปผ่านช่องทางออนไลน์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง และวิกิพีเดียสารานุกรมเสรี
34) กระบวนการเสริมสร้างการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม	กลุ่มผู้นำและคณะกรรมการชุมชนกลุ่มบ้านห้วยน้ำเย็น หมู่ที่ 1 โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะบ้านห้วยน้ำเย็น ตำบลแม่ตื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และชุมชนกลุ่มบ้านห้วยต้นตอง หมู่ที่ 7 โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะบ้านห้วยโป่งพัฒนา ตำบลแม่ทะลบ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของแผนพัฒนาชุมชนและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการใช้แผนพัฒนาชุมชนเป็นเครื่องมือในการบูรณาการความร่วมมือจากทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้

ตัวอย่างการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของ สวพส.

ระบบการปลูกข้าวหมุนเวียนพื้นที่กับพืชตระกูลถั่ว

การปลูกข้าวต้นเดียวเพื่อการคัดพันธุ์
และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่น

การผลิตเสาวรสคุณภาพด้วยต้นกล้าเสาวรสปลอดโรค

การเลี้ยงผึ้งโพรงบนพื้นที่สูงเพื่อผลิตน้ำผึ้ง
ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

1.4 ผลสัมฤทธิ์การนำองค์ความรู้งานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง

การประเมินผลสัมฤทธิ์การนำองค์ความรู้งานวิจัยไปใช้แก้ไขปัญหาและขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 5 แห่ง และได้วิเคราะห์และถอดบทเรียนการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของการนำงานวิจัยที่สำคัญไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวน 4 แห่ง คือ ห้วยเป้า บ่อเกลือ สบเมย และขุนตื่นน้อย และพื้นที่ของมูลนิธิโครงการหลวง 1 แห่ง คือ สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ รวม 5 แห่ง รายละเอียดดังนี้

1) การกำหนดโจทย์ จากผลการประเมินซึ่งได้มีการทบทวนปัญหาของชุมชน เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่และงานวิจัยที่สนับสนุนการพัฒนาของพื้นที่ แสดงให้เห็นว่างานวิจัยสามารถตอบโจทย์หรือแก้ปัญหาของชุมชนในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสอดคล้องบริบทของพื้นที่ เป้าหมายการพัฒนา และสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้าที่สามารถลดปัญหาการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในพืชเศรษฐกิจด้วยงานวิจัยและทดสอบการใช้ชีวภัณฑ์เกษตร ร่วมกับการพัฒนาต่อยอดพืชเศรษฐกิจเดิมภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัย ขณะเดียวกันได้มีงานวิจัยเพื่อการเพิ่มอาชีพทางเลือกใหม่ เช่น พืชผักในโรงเรือน การเลี้ยงหมูหลุม ไก่กระดูกดำ และงานวิจัยต่อยอดพืชสมุนไพรท้องถิ่น สามารถรายได้ให้แก่ชุมชนมากกว่า 32.5 ล้านบาท (2552-2563) พื้นที่ขุนตื่นน้อยซึ่งเป็นพื้นที่ห่างไกล ชุมชนมีปัญหาเรื่องความมั่นคงด้านอาหารและยากจน ในระยะแรกงานวิจัยได้มุ่งเป้าเรื่องพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่หนาวเย็น กระบวนการปรับพื้นที่ข้าวไร่เป็นนาขั้นบันไดและคืนไร่หมุนเวียนให้เป็นป่าไม้รอบชุมชน และการหาพืชทางเลือกใหม่เพื่อสร้างรายได้ เช่น

กาแฟ ไม้ผล ทำให้ได้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีสภาพอากาศหนาวเย็น (บือขะสอ 1 และบือขะสอ 4) ที่ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์บือแม้วที่ปลูกอยู่เดิม ชุมชนมีข้าวเพียงพอต่อการบริโภค ร้อยละ 95 ฟื้นฟูพื้นที่ข้าวไร่หมุนเวียนเป็นป่าไม้รอบชุมชน 310 ไร่ และเพิ่มโอกาสทางการตลาดของผลผลิตกาแฟอินทรีย์โดยมีส่วนเพิ่มของราคากาแฟอินทรีย์ มูลค่า 0.746 ล้านบาทจากรายได้ทั้งหมด 4.56 ล้านบาทของ 64 ครัวเรือน (พ.ศ. 2558-2564) สำหรับพื้นที่สบเมย เดิมชุมชนส่วนใหญ่ทำไร่หมุนเวียนเพื่อยังชีพ งานวิจัยได้มุ่งเน้นเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ต่อยอดสร้างมูลค่าพืชเดิม เช่น พริกกะเหรี่ยง สร้างรายได้ 5.656 ล้านบาท (พ.ศ. 2555-2563) พืชท้องถิ่น สร้างรายได้ 22.496 ล้านบาท (พ.ศ. 2559-2563) และทดสอบพืชใหม่ เช่น กาแฟ อะโวคาโด เสาวรสหวาน ทำให้ครัวเรือนมีผลผลิตข้าวพอเพียง และยกระดับรายได้ให้กับชุมชน

2) ในกระบวนการประเมินผลลัพธ์ผลกระทบของงานวิจัยในพื้นที่ทั้ง 5 แห่งนั้น ใช้แผนที่ผลลัพธ์หรือ Outcome mapping ซึ่งเป็นแนวคิดหรือวิธีที่ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับชุมชนเป้าหมายในการประเมิน โดยเชื่อมความสัมพันธ์ของปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร (Input) ได้แก่ งบประมาณ บุคลากรวิจัย เวลา เป็นต้น กิจกรรม (Activity) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) โดยได้ดำเนินการร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้แก่ นักพัฒนาและส่งเสริมส่วนกลางและในพื้นที่ของ สวพส. หัวหน้าสถานีและเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิโครงการหลวง เกษตรกร ชุมชน ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเปรียบเทียบก่อน-หลัง (Before-After) เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่

จากการประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย ได้แก่ ครัวเรือนมีผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นและพอเพียงต่อการบริโภคตลอดปี การยกระดับรายได้ด้วยการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน เพิ่มมูลค่าพืชเศรษฐกิจและพืชท้องถิ่น การฟื้นฟูพื้นที่ข้าวไร่หมุนเวียนเป็นป่าไม้รอบชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม การพัฒนาเกษตรกรที่ร่วมปฏิบัติงานวิจัยเป็นวิทยากรท้องถิ่นให้ความรู้แก่คนในชุมชน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์ต้องเพิ่มการพิจารณาถึงผู้ใช้ประโยชน์หรือ User ว่ามีการยอมรับและนำผลงานไปใช้ เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับการยอมรับด้านใดบ้าง เช่น เชิงความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมการปฏิบัติ และทักษะ ตลอดจนการวิเคราะห์ผลกระทบ (Impact) ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งเกิดขึ้นทางตรงและทางอ้อม ที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ และในเชิงบวกและลบ

3) จากการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดโจทย์วิจัยที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร/ชุมชนในแต่ละช่วงเวลา สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และภูมิสังคม การมีฐานองค์ความรู้จากงานโครงการหลวง ความพร้อมของฐานข้อมูล เครื่องมือ เทคโนโลยี กระบวนการวิจัยที่ได้มาตรฐาน กระบวนการสร้างความรู้แบบมีส่วนร่วมของนักวิจัยที่มีเป้าหมายของงานวิจัยที่ชัดเจน นักพัฒนาที่เห็นผลลัพธ์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากงานวิจัย และเกษตรกรผู้นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งผลงานวิจัยที่สำเร็จทันเวลาและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องมีการขับเคลื่อนเพื่อให้งานวิจัยมีคุณภาพและคุ้มค่า ได้แก่ การยกระดับงานวิจัยให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ กลไกการขับเคลื่อนงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่เป้าหมายและในวงกว้าง การสื่อสารงานวิจัยเชิงรุก การติดตามประเมินผลและถอดบทเรียนความสำเร็จเพื่อเป็นต้นแบบในการขยายผลสู่วงกว้าง

2. การสนับสนุนงานโครงการหลวงเพื่อเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้ การเผยแพร่องค์ความรู้และผลสำเร็จของงานโครงการหลวง

ดำเนินงานสนับสนุนการพัฒนาโครงการหลวงเพื่อยกระดับเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐาน พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และเผยงานโครงการหลวงทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

2.1 สนับสนุนการพัฒนาโครงการหลวงเพื่อยกระดับเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้

สนับสนุนการเรียนรู้องค์ความรู้โครงการหลวงทั้งด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบูรณาการการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาสถานีและศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทั้ง 39 แห่ง เพื่อยกระดับเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน และองค์ความรู้ต่าง ๆ ของโครงการหลวง ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สนับสนุนถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ลดต้นทุนการผลิต ลดใช้สารเคมี มาตรฐานอาหารปลอดภัย และระบบการเพาะปลูกเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ พืชผัก ไม้ผล ไม้ดอก พืชไร่ กาแฟ ชา และปศุสัตว์ ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวง 39 แห่ง จำนวน 28,069 ราย ให้นำองค์ความรู้ไปสร้างอาชีพและรายได้ สนับสนุนเกษตรกร

การถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ให้เกษตรกร

จำนวน 11,183 ราย (นับซ้ำ) ในการพัฒนาการผลิตและได้รับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในพืชผัก สมุนไพร ไม้ผล ชา กาแฟ ข้าวและพืชไร่ รวม 144 ชนิดพืช พื้นที่ 34,634.15 ไร่ และมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ (IFOAM) 842 ราย พื้นที่ 1,998.05 ไร่ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) 587 ราย พื้นที่ 1,103.918 ไร่ สนับสนุนแปลงทดสอบสาธิตและเรียนรู้ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 126 แปลง ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงสุกรพ่อ-แม่พันธุ์ ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสุกร (มกษ 6403) ในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงแม่หลอด ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวและหนองหอย ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ในระบบอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกษ 9000 เล่ม 2) ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ ห้วยเสี้ยว และทุ่งเริง และสนับสนุนการจัดตั้งฟาร์มวิจัยและพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงปางดะ เพื่อให้เป็นศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ปีกแบบครบวงจร

2) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน

สนับสนุนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่โครงการหลวง ด้วยการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชุมชนให้เข้มแข็ง จำนวน 26 กลุ่ม ซึ่งมีสมาชิก 1,650 ราย และทุนดำเนินงานรวม 10.36 ล้านบาท โดยเป็นกลุ่มออมทรัพย์ 18 กลุ่ม และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 8 กลุ่ม พัฒนาศักยภาพของกลุ่มเยาวชน 70 กลุ่ม สมาชิก 1,877 ราย ด้านทักษะในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต สนับสนุนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างความมั่นคงและยั่งยืนในการดำรงชีวิต สนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูงานหัตถกรรมที่มีคุณค่าของชนเผ่าบนพื้นที่สูง โดยรวบรวมลวดลายและภูมิปัญญาดั้งเดิมด้านงานหัตถกรรมของชนเผ่าที่ใกล้สูญหายของชนเผ่าไทลื้อ ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง จำนวน 25 ลวดลาย และสร้างเครือข่ายกลุ่มหัตถกรรม 14 กลุ่ม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าหัตถกรรมให้เป็นรายได้เพิ่ม โดยมีมูลค่าสินค้าหัตถกรรมที่ขายผ่านมูลนิธิโครงการหลวง รวม 2.06 ล้านบาท

พัฒนาศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เข้มแข็ง

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน

สนับสนุนการพัฒนาชุมชนตัวอย่าง 9 ชุมชน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้งานโครงการหลวงที่มีความพร้อม ได้แก่ (1) ศูนย์เรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าเกี๊ยะน้อย ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ (2) บ้านหนองเขียวลั๊วะ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว (3) ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชน บ้านใหม่สันคะยอม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว (4) บ้านปางปง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง (5) ศูนย์เรียนรู้ออมทรัพย์ บ้านขอบด้ง สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง (6) บ้านเหล่า ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ (7) ศูนย์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม บ้านวังไผ่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม (8) บ้านห้วยทรายขาว ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง และ (9) บ้านป๊อก ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก ซึ่งมีความพร้อมที่เกษตรกร เจ้าหน้าที่

การรวมกลุ่มแปรรูปสมุนไพร

สวพส. สำรวจบริเวณพื้นที่ป่าฟื้นฟู และไร่สวนของเกษตรกร
ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเลอตอ
และหมู่บ้านใกล้เคียง

ส่งเสริมการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง
ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำแนวกันไฟป้องกันไฟป่า

หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ สามารถเข้ามาเรียนรู้และนำกลับไปปรับใช้ได้

3) ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ให้ความสำคัญด้านทรัพยากรป่าไม้ โดยสนับสนุนการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง คือ ป่ากินได้ ป่าฟืน ป่าใช้สอยหรือสร้างบ้าน และป่าเพื่อการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกป่าชาวบ้าน โดยพัฒนาแปลงสาธิตการปลูกป่าชาวบ้าน เพื่อเป็นแปลงเรียนรู้ พื้นที่ 21.5 ไร่ ในพื้นที่โครงการหลวง 8 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ ทุ่งหลวง แม่แฮ ห้วยลึก ห้วยน้ำริน แม่หลอด สะโงะ และเลอตอ สนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การทำแนวกันไฟ ระยะทาง 310.49 กิโลเมตร สร้างซ่อมแซม และขุดลอกฝาย 89 แห่ง การปลูกป่าชุมชน ป่าต้นน้ำ ปลูกไม้ริมถนนและพื้นที่สาธารณะ จำนวน 23,600 ต้น สนับสนุนการเฝ้าระวังผลกระทบของสารเคมีเกษตร การสุขาภิบาล และลดการปนเปื้อนมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม ด้วยการรณรงค์จัดการขยะบริเวณแหล่งต้นน้ำและชุมชน จำนวน 3 ตัน

4) ด้านการบูรณาการการปฏิบัติงานของหน่วยงาน

สนับสนุนและบริหารจัดการเพื่อบูรณาการการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 24 หน่วยงาน ภายใต้แผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวงระยะ 6 ปี (พ.ศ. 2560-2565) ที่ได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2559 ให้เป็นไปตามปัญหา ความต้องการ และเป้าหมายการพัฒนาในพื้นที่ของโครงการหลวงทั้ง 39 แห่ง ใน 468 กลุ่มบ้าน ของ 23 อำเภอ 6 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย ตาก แม่ฮ่องสอน ลำพูน และพะเยา ทำให้ประชาชนบนพื้นที่สูง จำนวน 49,624 ครัวเรือน ประชากร 191,821 งบประมาณปี พ.ศ. 2564 รวม 550.04 ล้านบาท ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผน มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์กับประชาชนตามเป้าหมาย

5) ด้านการพัฒนาสถานีและศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้

การพัฒนาพื้นที่สูงของโครงการหลวงได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศ และนานาชาติว่าเป็นรูปแบบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูงของประเทศ รวมทั้งในต่างประเทศ โดยในแต่ละปีมีผู้เข้ามาศึกษาเรียนรู้มากกว่า 589 คณะ 19,187 คน รวมทั้งปัจจุบันโครงการหลวงได้ตั้งสถาบันการเรียนรู้มูลนิธิโครงการหลวง เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการเรียนรู้งานโครงการหลวงอย่างกว้างขวาง สวพส. จึงได้สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของสถานี/ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ทั้ง 39 แห่ง และหน่วยเรียนรู้อื่น ๆ เช่น โรงคัดบรรจุ ให้มีความสามารถในการรองรับการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ พัฒนาแปลงเรียนรู้ วิทยากร สิ่งอำนวยความสะดวก หลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการวิจัยและพัฒนาอาชีพบนพื้นที่สูง รูปแบบการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงโมเดล (มิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการส่งเสริมพืชผักเขตหนาวทดแทนฝิ่น รูปแบบการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงโมเดล (มิติเศรษฐกิจ สังคม) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการผลิตพืชภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการผลิตพืชผัก สมุนไพร และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการปลูกพืชภายใต้โรงเรือน ศูนย์ผลิตผลโครงการหลวง เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต ฯลฯ

นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเลอตอ ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแห่งใหม่ ลำดับที่ 39 ที่โครงการหลวงให้ความสำคัญในการเร่งพัฒนาให้เป็นต้นแบบการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนอย่างสมบูรณ์ ได้แก่ การสำรวจและจัดทำแผนที่ดินรายแปลงของเกษตรกรในพื้นที่ 25 กลุ่มบ้าน จัดทำแปลงสาธิตการปลูกผักในโรงเรือน ไม้ผล (อะโวคาโด สาลี่ พลับ มะม่วง ทับทิม น้อยหน่า องุ่น) การสนับสนุนการจัดทำแหล่งน้ำขนาดเล็ก (บ่อพวง) และระบบกระจายน้ำเพื่อสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรในการผลิตพืช และส่งเสริมปลูกพืชผักภายใต้โรงเรือน ภายใต้โครงการ “1 โรงเรียน 1 โรงเรือน” เพื่อเป็นอาหารกลางวันที่มีคุณประโยชน์ ปลอดภัย และส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้งานด้านการเกษตร เป็นต้น

2.2 ส่งเสริมการเรียนรู้และเผยแพร่งานโครงการหลวงในระดับประเทศและนานาชาติ

การพัฒนาพื้นที่สูงของโครงการหลวงเป็นรูปแบบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาความอดอยากและยากจน การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านสังคม ยาเสพติด และความเหลื่อมล้ำและเข้าไม่ถึงบริการพื้นฐานของรัฐ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศและต่างประเทศ สวพส. จึงร่วมกับโครงการหลวงส่งเสริมการเรียนรู้และเผยงานโครงการ ดังนี้

1) ส่งเสริมการเรียนรู้และเผยงานโครงการหลวงในระดับประเทศ ได้แก่

(1) การจัดนิทรรศการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนตามแนวทางโครงการหลวง ภายใต้ "งานโครงการหลวง 2563" ระหว่างวันที่ 21-27 ธันวาคม 2563 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้แนวคิด "สายธารแห่งภูมิปัญญาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน" โดยเผยแพร่ผลงานวิจัยโดดเด่น ผลผลิต ผลิตภัณฑ์ใหม่จากการส่งเสริมอาชีพเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของเกษตรกรบนพื้นที่สูง

การสนับสนุนการจัดงานนิทรรศการโครงการหลวง

(2) การจัดนิทรรศการถาวรส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนตามแนวทางโครงการหลวง ในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ประกอบด้วยนิทรรศการภายในอาคาร ภายใต้ชื่อ "ถอดรหัส จากเขา สู่เรา" พื้นที่ 159 ตารางเมตร และนิทรรศการมีชีวิต ในพื้นที่ 7,500 ตารางเมตร

(3) การจัดนิทรรศการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานโครงการหลวง และส่งเสริมการตลาดผลิตผลที่สำคัญ เช่น นิทรรศการเผยแพร่ผลงานของมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระหว่างวันที่ 12-14 พฤศจิกายน 2563 ณ ลานอเนกประสงค์ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการฯ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ นิทรรศการเผยแพร่ผลงานของมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระหว่างวันที่ 4-6 ธันวาคม 2563 ณ แม็คโคร สาขาสาธร กรุงเทพฯ นิทรรศการและแสดงผลงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงกลุ่มศูนย์ที่ 3 ในงาน "113 ปี ของดีอำเภอเวียงป่าเป้า ครั้งที่ 8" ระหว่างวันที่ 10-17 ธันวาคม 2563 ณ ที่ว่าการอำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย งานโครงการหลวงมหัศจรรย์สตรอว์เบอร์รี 2021 ระหว่างวันที่ 6-14 กุมภาพันธ์ 2564 ณ ห้างสรรพสินค้าสุนีย์ทาวเวอร์ จังหวัดอุบลราชธานี ฯลฯ

2) ส่งเสริมการเรียนรู้และเผยแพร่งานโครงการหลวงในต่างประเทศ

(1) การประชุมคณะกรรมาธิการยาเสพติด สมัยที่ 64 (Commission on Narcotic Drugs – CND) ระหว่างวันที่ 12-16 เมษายน 2564 (รูปแบบออนไลน์) โดย พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี และประธานกรรมการบริหารมูลนิธิโครงการหลวง ได้กล่าวถ้อยแถลงในรูปแบบของวิดีโอ (Video Statement) ต่อประเด็น "การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการป้องกันยาเสพติด" โดยเน้นย้ำว่าโครงการหลวงมุ่งพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพ มีความเข้มแข็ง และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับมือจากความเสี่ยงต่าง ๆ โดยเฉพาะจากยาเสพติด โดยดำเนินงานภายใต้โครงการ "วัคซีนวัยรุ่น" ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาความรู้ และฝึกทักษะด้านการเกษตร การสร้างจิตสำนึกรักและตระหนักถึงคุณค่าของการทำเกษตรที่ยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ และฝึกทักษะวิชาชีพนอกภาคเกษตรเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม โดยมีเยาวชนบนพื้นที่สูงเข้ารับการพัฒนาเป็นเกษตรกรต้นแบบ และมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายร่วมช่วยกันคิด พัฒนา และสร้างประโยชน์แก่ชุมชนของตนเอง

การประชุมคณะกรรมาธิการยาเสพติด สมัยที่ 64

(2) การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือก (Expert Group Meeting on Alternative Development – EGM) โดย UNODC ร่วมกับรัฐบาลไทย เปรู และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ระหว่างวันที่ 15-18 มีนาคม 2564 (รูปแบบออนไลน์) โดยพลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรีและประธานกรรมการบริหารมูลนิธิโครงการหลวง ได้กล่าวถ้อยแถลง ในรูปแบบของวิดีโอ (Video Statement) และผู้แทนมูลนิธิโครงการหลวง ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในหัวข้อ The Royal Project Alternative Development Model: Pathways to Green Production and Sustainable Development ในช่วงการอภิปรายประเด็นด้านการปลูกพืชเสพติด การพัฒนาทางเลือก และสิ่งแวดล้อม (Illicit Drug Cultivation, Alternative Development and the Environment)

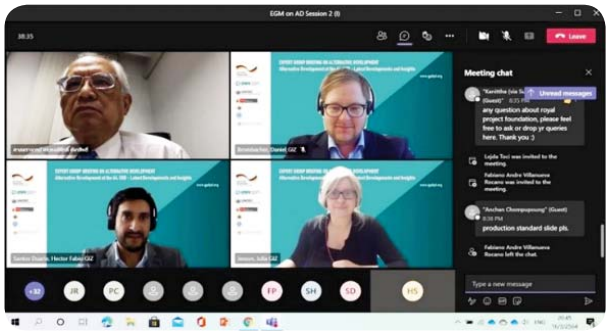

การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือก (Expert Group Meeting on Alternative Development – EGM)

(3) การจัดการศึกษาดูงานด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ให้แก่คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (Thailand International Cooperation Agency – TICA) ณ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางแดงใน โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งจัดประชุมหารือความร่วมมือทางวิชาการและเปลี่ยนองค์ความรู้ ระหว่างวันที่ 3-4 ธันวาคม 2563 โดยทั้ง 2 ฝ่ายเห็นชอบร่วมกันในการจัดอบรมสัมมนาในรูปแบบออนไลน์ หัวข้อ “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน: ความท้าทายและการแก้ปัญหาในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 (Sustainable Highland Development: Challenges & Response to Covid-19 and the Application of Sufficiency Economy Philosophy)” เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ถ่ายทอดประสบการณ์ และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเกษตรพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนตามแนวทางโครงการหลวงในระดับนานาชาติ

คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ TICA ศึกษาดูงานด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ณ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางแดงใน ห้วยเป้า และหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

(4) การจัดสัมมนาออนไลน์นานาชาติ International Online Seminar Course “Sustainable Highland Development: Challenges & Response to Covid-19 and the Application of Sufficiency Economy Philosophy” เพื่อถ่ายทอดแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวงกับกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชียใต้ ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง สวพส. กับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 13-16 กันยายน

2564 ณ ห้องประชุมสะลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตสะลวง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้แทนจาก 6 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ติมอร์-เลสเต ศรีลังกา อินเดีย ภูฏาน และเนปาล รวมถึงบุคลากรภาครัฐ นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่รับชมการสัมมนาผ่าน Facebook Live ได้ร่วมศึกษาตัวอย่างแนวทางปฏิบัติที่ดีในพื้นที่การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 6 ตัวอย่าง ได้แก่ (1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืนด้วยพลังของกลุ่มเกษตรกร (2) ผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (3) เกษตรกรก้าวหน้า เศรษฐกิจก้าวไกล (4) กาแฟ แก้จน ฟื้นป่า พัฒนายั่งยืน (5) การขับเคลื่อนความเข้มแข็งของชุมชนด้วยพลังของสตรี โดยใช้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาชนเผ่า และ (6) การอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน: โมเดลน้ำแลกป่า

ตลอดจนน้อมนำแนวทางการพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวง และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อสร้างความสมดุลของการพัฒนาพื้นที่สูงในทุกมิติ และสร้างความพร้อมการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

(5) การจัดนิทรรศการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนตามแนวทางโครงการหลวง ในงานเทศกาลไทยออนไลน์ “Seoul Thai Festival Online 2021: Imagine Thailand” ณ สาธารณรัฐเกาหลีใต้ โดยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล และทีมประเทศไทย เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2564

(6) การเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนบนพื้นที่สูงภายใต้โครงการฝึกงานผู้นำเยาวชนเกษตรไทยในประเทศญี่ปุ่น ตามข้อตกลงความร่วมมือกับสภาการแลกเปลี่ยนทางการเกษตรแห่งประเทศญี่ปุ่น (The Japan Agricultural Exchange Council – JAEC) และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินโครงการฝึกงานผู้นำเยาวชนเกษตรไทยในครอบครัวเกษตรกรญี่ปุ่น เพื่อพัฒนาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำเกษตร จากการฝึกงานในฟาร์ม (On The Job Training) ระยะเวลา 11 เดือน โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มูลนิธิโครงการหลวง ได้ส่งผู้นำเยาวชนเกษตรเข้าร่วมโครงการ 2 ราย คือ นายวีรพล แสงสรทวีศักดิ์ เยาวชนเกษตรกรจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง และนายณรงค์ศักดิ์ แสนสิงขร เยาวชนเกษตรกรจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเลอตอ

Driving Rural Poverty Alleviation with Coffee Production กาแฟใต้ร่มเงา แม่สลอง จังหวัดเชียงราย

Driving Sustainable Development through Farmer Groups โครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดินลุ่มน้ำภาค

International Online Seminar Course “Sustainable Highland Development: Challenges & Response to Covid-19 and the Application of Sufficiency Economy Philosophy”

3. การบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการเรียนรู้

สวพส. บริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการเรียนรู้ด้านพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ โครงการตามแนวพระราชดำริ โครงการหลวง และการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการเกษตร และด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งให้บริการสังคม โดยพัฒนาและยกระดับการให้บริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้อุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณค่า สวยงาม ได้มาตรฐานและทันสมัย โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่ให้สวยงาม โดดเด่นด้วยพรรณไม้กลุ่มต่าง ๆ รวบรวมพรรณไม้และความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น เป็น 17,761 รายการ และได้จัดแสดงให้ผู้สนใจสามารถศึกษา เรียนรู้และเที่ยวชมได้ตลอดปี และที่สำคัญได้ยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานและให้บริการสู่มาตรฐาน และรองรับสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) ทำให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน 1) Thailand Tourism Awards ครั้งที่ 13 ประเภทแหล่งท่องเที่ยว สาขาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ 2) Museum Thailand Awards 2021 ประเภทพิพิธภัณฑ์ด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมและรางวัลพิพิธภัณฑ์เพื่อชุมชนและสังคม 3) Thailand Mice Venue Standard (TMVS) มาตรฐานสถานที่จัดงานประเทศไทย 4) มาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียนประจำปี 2563 ประเภทมาตรฐานห้องน้ำสาธารณะอาเซียน และ

5) มาตรฐานสำนักงานสีเขียว (Green Office) และ 6) มาตรฐาน SHA (Safety & Health Administration) ทั้งนี้ ยังคงให้บริการแก่ผู้เข้าเรียนรู้และเข้าชมภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) ได้มากถึง 799,353 ราย ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาและเพิ่มช่องทางส่งเสริมการเรียนรู้และให้บริการ รวมทั้งได้สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เข้ารับบริการด้วยการมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) อย่างต่อเนื่อง

อุทยานหลวงราชพฤกษ์ เป็นห้องเรียนธรรมชาติขนาดใหญ่ บนพื้นที่กว่า 470 ไร่ ที่มีความโดดเด่นในการให้บริการด้านส่งเสริมการเรียนรู้ 3 ด้านให้กับนักเรียน เยาวชน และประชาชนทั่วไป ประกอบด้วย 1) ด้านพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ โครงการตามแนวพระราชดำริ โครงการหลวง การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน 2) ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการเกษตร และ 3) ด้านศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนรู้ได้เข้าใจหลักคิด หลักการดำเนินงานและแนวทางการดำเนินงานที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานเพื่อแก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ให้กับประชาชนชาวไทย และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งปลูกฝังจิตสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและภาคภูมิใจกับศิลปวัฒนธรรมของไทย ดังนั้น เพื่อให้อุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐาน ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ จึงให้ความสำคัญในการดำเนินงาน 5 ด้านหลัก ดังนี้

3.1 การพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้

ถึงแม้ว่าในการดำเนินงานที่ผ่านมา (พ.ศ. 2552-2563) อุทยานฯ ได้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านมาโดยตลอด ทำให้อุทยานฯ มีแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียน นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเรียนรู้และเยี่ยมชมมากถึง 49 แหล่งเรียนรู้ แบ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ โครงการตามแนวพระราชดำริ โครงการหลวง การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน จำนวน 14 แหล่ง แหล่งเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการเกษตร จำนวน 11 แหล่ง และแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่มีหอคำหลวง เป็นสถาปัตยกรรมล้านนาที่ทรงคุณค่า รวมถึงสวนนานาชาติและเรือนไทย รวมจำนวน 24 แหล่ง

ทั้งนี้ เพื่อให้อุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นห้องเรียนธรรมชาติที่ขนาดใหญ่ ที่มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ โครงการตามแนวพระราชดำริมากที่สุดในประเทศไทยที่มีการจัดแสดงในรูปแบบนิทรรศการมีชีวิตและนิทรรศการถาวร มีการรวบรวมและจัดแสดงความหลากหลายของพรรณไม้เทียบเท่ากับระดับนานาชาติ และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และเป็นพื้นที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้ดำเนินการจัดทำแหล่งเรียนรู้แต่ละด้านเพิ่มเติม ดังนี้

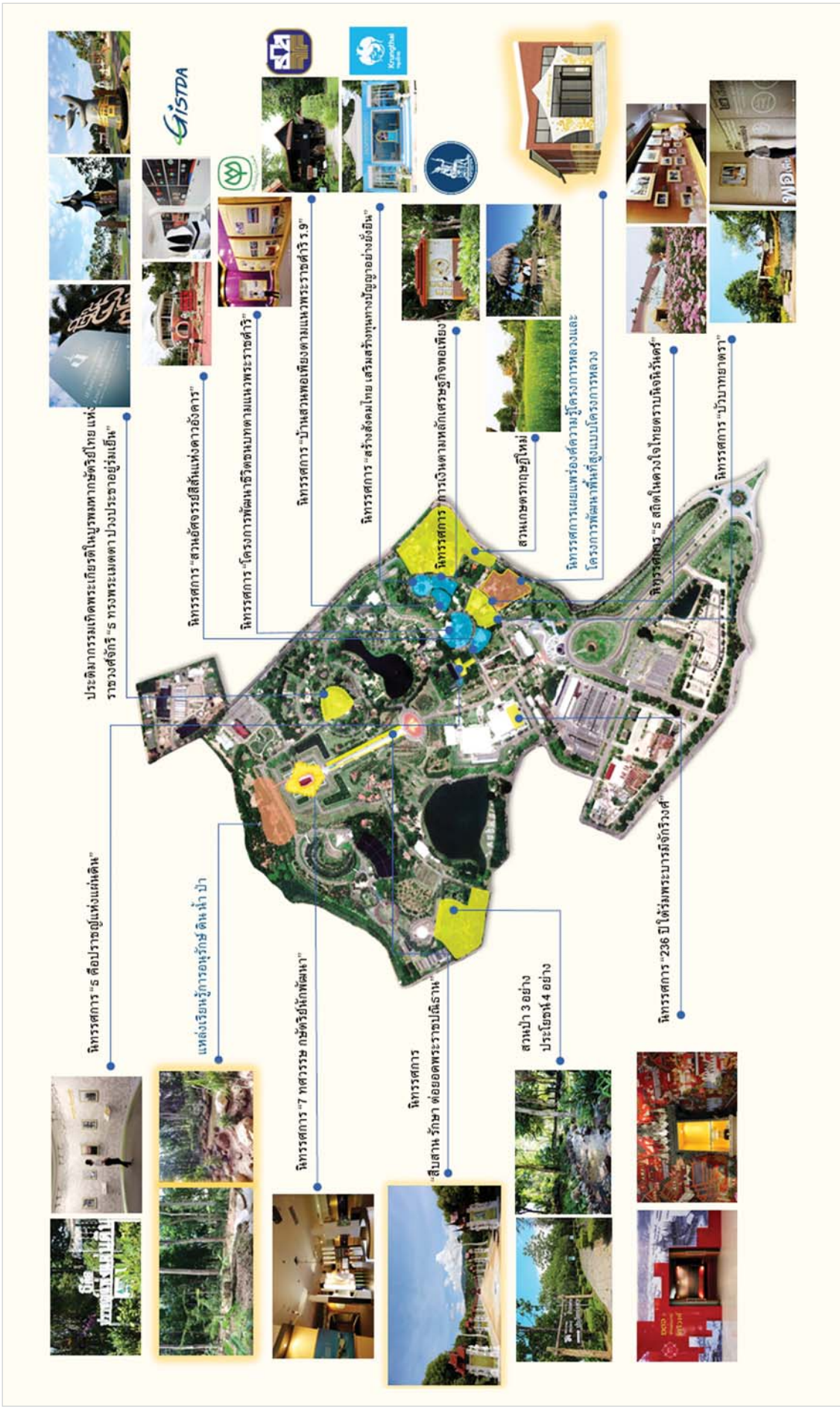

แหล่งเรียนรู้พระราชกรณียกิจพระมหากษัตริย์ โครงการพระราชดำริและงานโครงการหลวง

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE (Public Organization)

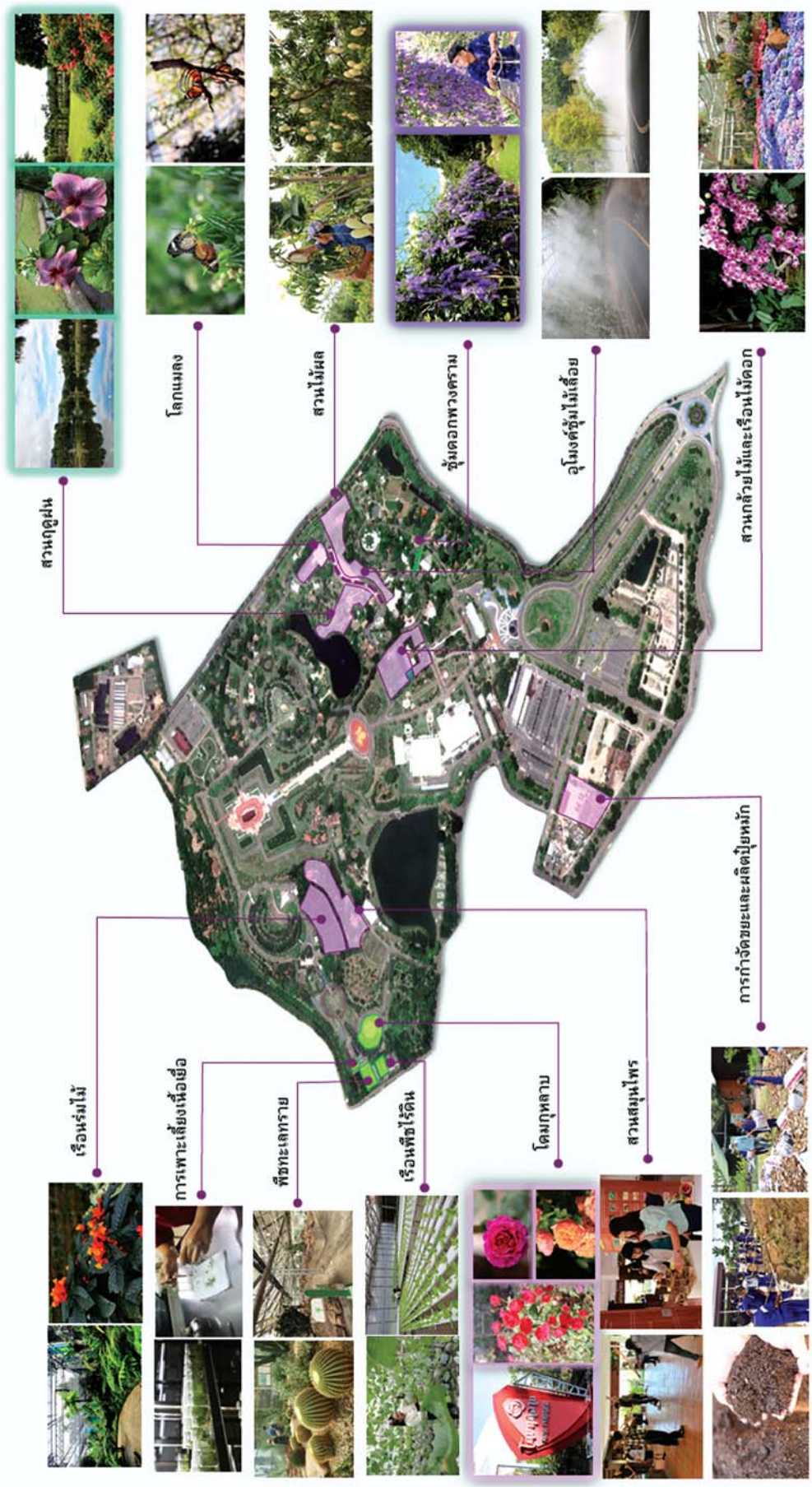

แหล่งเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE (Public Organization)

แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและการส่งเสริมการเรียนรู้และสุขภาพ

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE (Public Organization)

1) แหล่งเรียนรู้ด้านพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ โครงการตามแนวพระราชดำริ โครงการหลวง การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ได้จัดทำนิทรรศการเผยแพร่องค์ความรู้โครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ในรูปแบบนิทรรศการถาวรภายในอาคารและนิทรรศการมีชีวิตกลางแจ้ง เพื่อให้เยาวชนได้น้อมนำหลักคิดในการพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวโครงการหลวงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและรับรู้ถึงพระราชปณิธานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสืบสาน รักษา ต่อยอดงานโครงการหลวงเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนต่อไป อีกทั้งยังได้จัดทำแหล่งเรียนรู้ธนาคารอาหารชุมชน ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงที่ทรงมุ่งแก้ไขปัญหาปากท้องของราษฎรควบคู่ไปกับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ที่ได้ถ่ายทอดผ่านการรวบรวมและจัดแสดงความหลากหลายของพืชพรรณนานาชนิดและอธิบายองค์ความรู้การใช้ประโยชน์ของพืชเพื่อให้เยาวชนและผู้สนใจเข้าใจในหลักคิดของ “โครงการธนาคารอาหารชุมชนตามพระราชดำริ (Food Bank)” เป็นการสร้างแหล่งอาหารในผืนป่าโดยรักษาหรือปลูกพืชที่ใช้ประโยชน์เป็นอาหารทั้งของคนและสัตว์ มีประโยชน์ใช้สอย รวมถึงสร้างรายได้ ก่อให้เกิดการหวงแหน ดูแลผืนป่าสำหรับเป็นแหล่งอาหาร และแหล่งน้ำ การสร้างแหล่งอาหารในชุมชนเพื่อให้มีบริโภคประจำวันและหมุนเวียนตลอดปี

นิทรรศการถาวรภายในอาคาร

นิทรรศการมีชีวิตกลางแจ้ง

2) แหล่งเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการเกษตร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ได้รวบรวมความหลากหลายของพรรณพืชอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีจำนวนพรรณไม้ที่รวบรวมไว้ทั้งหมด 17,761 รายการ โดยมีกลุ่มไม้โดดเด่น ดังนี้ กลุ่มพืชทะเลทรายและไม้อวบน้ำ กลุ่มไม้ใบ อาทิ เฟิน อะโลคาเซีย กลุ่มไม้เลื้อย และกุหลาบ ซึ่งเป็นไม้ดอกที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันเป็นอย่างมาก อุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้จัดแสดงพืชในแต่ละกลุ่มให้สวยงาม ด้วยการตกแต่งภูมิทัศน์ที่มีรูปแบบการจัดแสดงพรรณไม้ที่โดดเด่น มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของพืชแต่ละกลุ่ม เพื่อสร้างจุดดึงดูดที่สวยงามพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ความหลากหลายระบบนิเวศน์และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยปรับปรุงพื้นที่จัดแสดง ประกอบด้วย เรือนร่มไม้ โดมกุหลาบ สวนฤดูฝน ซุ้มไม้เลื้อย (พวงคราม) รวมทั้งพัฒนาการจัดแสดงไม้ดอกยืนต้นหรือไม้กลุ่มสี ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และจุดดึงดูดในแต่ละฤดูกาลอีกด้วย

3) แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและพื้นที่ส่งเสริมพัฒนาการและความสัมพันธ์ในครอบครัว ได้ดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุงป้ายองค์ความรู้หรือป้ายสื่อความหมายภายในสวนนานาชาติเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงศิลปะและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ จำนวน 22 ประเทศ โดยในส่วนของหอคำหลวง อุทยานฯ ได้จัดทำป้ายสื่อความหมายที่ให้ผู้รับบริการที่เป็นกลุ่มเปราะบางได้มีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ด้วยการทำป้ายอักษรเบรลล์และวีดิทัศน์ที่มีทั้งภาพและคำบรรยาย 2 ภาษา เพื่อลดการเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการเรียนรู้ หอคำหลวง นอกจากเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสถาปัตยกรรมล้านนาที่ทรงคุณค่าของอุทยานฯ แล้ว ยังเป็นสถาปัตยกรรมที่เกิดจากความรักความศรัทธาเป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งประเทศ ที่แสดงถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยอีกด้วย

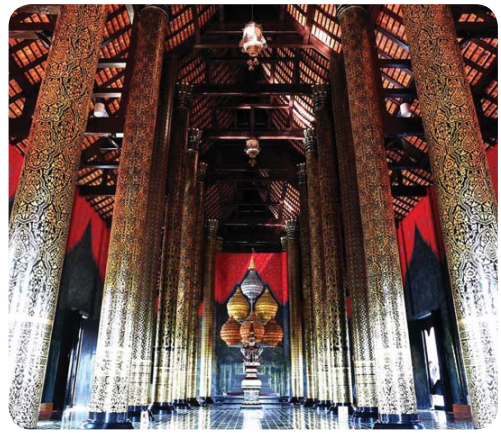

3.2 การเผยแพร่และส่งเสริมการเรียนรู้

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 อุทยานหลวงราชพฤกษ์ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้องค์ความรู้ทั้ง 3 ด้านใน 3 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้แบบ On Site On line และ On Air โดยกิจกรรมเรียนรู้ในรูปแบบ On Site และยังคงดำเนินการพัฒนาให้พื้นที่ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนให้กับนักเรียน หรือเยาวชน โดยร่วมทำหลักสูตรรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายกับโรงเรียนชุมชนโดยรอบ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านตองกาย โรงเรียนบ้านแม่เหียะสามัคคี และโรงเรียนบ้านฟ่อน โดยบรรจุกิจกรรมเรียนรู้ของอุทยานฯ และนำนักเรียนเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นส่วนหนึ่งของภาคปฏิบัติในแต่ละรายวิชา มีนักเรียนเข้ารับการเรียนรู้หลักสูตรดังกล่าวรวม 121 ราย นอกจากนั้น ยังได้จัดกิจกรรมสำรวจธรรมชาติ (Nature Camp) “ปลูกรักนักอนุรักษ์ตัวน้อย” เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังความรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของสิ่งมีชีวิต ให้แก่เด็ก และส่งเสริมความสัมพันธ์ของเด็กให้เรียนรู้อย่างสนุกสนานร่วมกับเพื่อนและผู้ปกครองภายใต้สภาพแวดล้อมจริง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยบ่มเพาะให้เยาวชนตัวน้อยเห็นถึงความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งมีชีวิต เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความรักความสัมพันธ์ในครอบครัวอีกด้วย

ร่วมทำหลักสูตรกับโรงเรียน โดยบรรจุกิจกรรมเรียนรู้และนำนักเรียนเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นส่วนหนึ่งของภาคปฏิบัติในแต่ละรายวิชาที่เน้นการลงมือทำ ได้ลงมือปฏิบัติ

กิจกรรมสำรวจธรรมชาติ (Nature Camp)
“ปลูกรักนักอนุรักษ์ตัวน้อย”

นอกจากการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษาแล้ว อุทยานหลวงราชพฤกษ์ยังได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรและประชาชนทั่วไปทั้งในรูปแบบการศึกษาดูงาน การจัดอบรมเสวนา เพื่อถ่ายทอดความรู้และลงมือปฏิบัติเพื่อให้นำไปปรับใช้ในการทำงานต่อไปได้

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 อุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้ต้อนรับคณะศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้มากถึง 123 คณะ รวม 7,506 ราย

จอมราชย์ ปราชญ์แห่งดิน ไฮไลต์เนื่องในวันดินโลก โดยอุทยานหลวงราชพฤกษ์ จัดภายใต้แนวคิด “รักษ์ปฐพี คืนชีวีที่หลากหลายให้ผืนดิน”

สำหรับการเผยแพร่และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านช่องทาง On line นั้น ได้พัฒนาช่องทางการเผยแพร่ไว้ถึง 10 ช่องทาง ประกอบด้วย (1) เว็บไซต์อุทยานหลวงราชพฤกษ์ (2) Facebook: อุทยานหลวงราชพฤกษ์ (รวมถึงเพจราชพฤกษ์ สคูล และเพจกรีน ฟิน รัน) (3) Line Official: Royal Park Rajapruek (4) แอปพลิเคชัน: Royal Park Rajapruek (5) Instagram: royalparkrajapruek (6) Youtube: royalpark rajapruek (7) ทวิตเตอร์: Royal Park Rajapruek (8) Wechat: Royal Park Rajapruek (9) เว่ยป๋อ: 拉查帕皇家花园 และ (10) Tiktok: RoyalPark Rajapruek โดยได้พัฒนาเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอที่ตรงตามกลุ่มเป้าหมายเพื่อเพิ่มการเข้าถึงในการเยี่ยมชมและเรียนรู้ จากการดำเนินงานในปี 2564 พบว่าการเข้าถึงเนื้อหาและความรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ผ่านสื่อออนไลน์เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ถึงร้อยละ 16.37

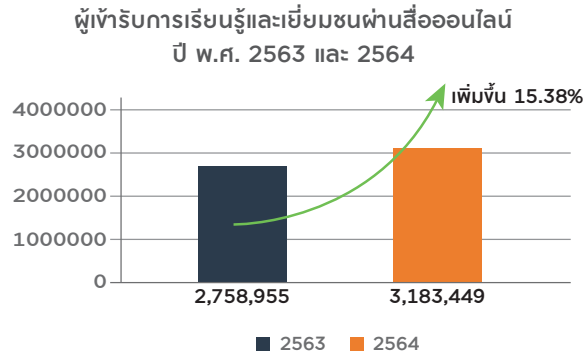

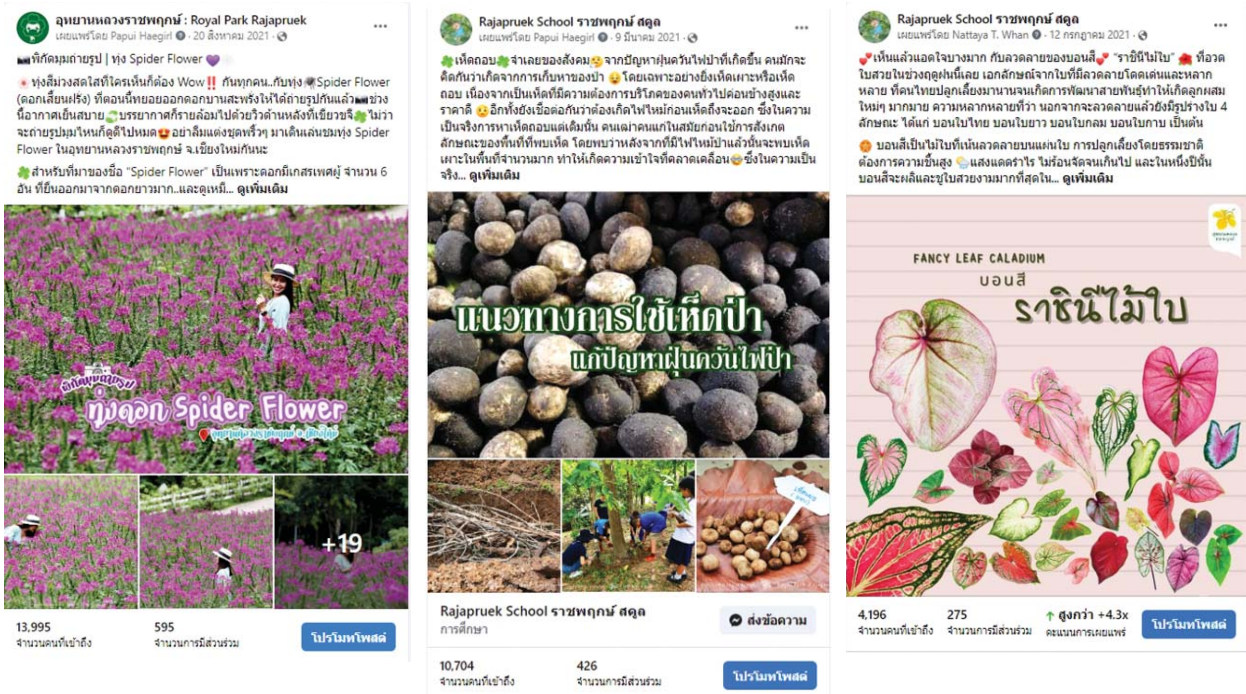

เพื่อให้อุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดคุณค่า จึงได้พัฒนาคลิปการเรียนรู้ จำนวน 5 เรื่อง เพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ด้วยการนำไปใช้ในรูปแบบการเรียนการสอนแบบ On Air เผยแพร่ผ่านช่องทาง DLTV มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในปีการศึกษา 2564

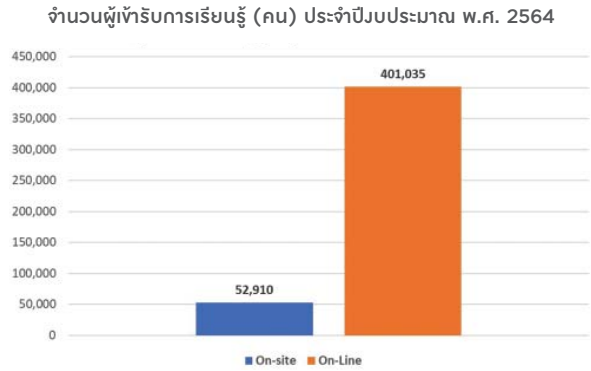

นอกจากกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ แล้ว อีกหนึ่งกิจกรรมที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ได้ให้ความสำคัญและดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง คือ**กิจกรรมเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์** เพื่อเสริมสร้างความรู้รัก สามัคคี และให้เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานรวมถึงผู้เข้ารับบริการ ได้แสดงความจงรักภักดีและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย อุทยานฯ ได้จัดกิจกรรมเทิดพระเกียรติฯ ในวาระสำคัญต่าง ๆ ตลอดทั้งปี

12 ตุลาคม 2563 พิธีบำเพ็ญกุศล เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

5 ธันวาคม 2563 วันคล้ายวันพระบรมราชสมภพของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติและวันพ่อแห่งชาติ

28 กรกฎาคม 2564 เฉลิมพระเกียรติเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมายุครบ 68 พรรษา พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณ เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน

12 สิงหาคม 2564 งานเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

3.3 การศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนา

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 อุทยานหลวงราชพฤกษ์เร่งพัฒนาองค์ความรู้จากการวิจัย โดยเฉพาะงานศึกษาวิจัยการเจริญเติบโตและชีพลักษณ์ของพรรณไม้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการปฏิบัติดูแลรักษา และจัดการไม้ดอกยืนต้นภายในพื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้ออกดอกสวยงามเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ และเป็นแหล่งเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยได้ศึกษา (1) การศึกษาเทคนิคการดูแลรักษาที่มีผลต่อการออกดอกของประดู่แดง (2) การศึกษาการเจริญเติบโตและออกดอกของสาวสันทราย (3) การศึกษาการออกดอกของเหลืองอินเดียที่ขยายพันธุ์โดยการเสียบยอด (4) การศึกษาความหลากชนิดและลักษณะสีดอกอินทนิลน้ำ (5) การศึกษาการเจริญเติบโตและลักษณะทางชีพลักษณ์ของรวงผึ้ง (6) การศึกษาอัตราการใช้ปุ๋ยหมักอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีต่อการเจริญเติบโตของไม้ดอกยืนต้น (7) การศึกษาการเจริญเติบโตของเอเดลไวส์ ภายใต้สภาพการปลูกเลี้ยงในโรงเรือนควบคุม และ (8) การศึกษาการออกดอกของไม้เถา 3 ชนิด (พวงหยก พวงโกเมน และพวงคราม) จากองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย จึงได้นำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดในการบริหารจัดการดูแลรักษาไม้ยืนต้นและไม้เลื้อย เพื่อให้ต้นไม้ออกดอกสวยงาม อาทิ ไม้กลุ่มสี และพวงครามที่อุทยานฯ สามารถวางรอบการตัดแต่งเพื่อให้ดอกพวงครามออกดอกให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม 4 ครั้ง/ปี นับได้ว่าอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นสวนสวยจากองค์ความรู้และงานศึกษาวิจัยที่แท้จริง

3.4 การบริหารจัดการและยกระดับการให้บริการด้วยการรับรองมาตรฐาน

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) อุทยานหลวงราชพฤกษ์วางกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับการลดต้นทุน การดำเนินงานควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการจัดแสดงไม้ดอกไม้ประดับเพื่อให้สวนมีความสวยงามตลอดทั้งปีและดึงดูดผู้เข้ารับบริการ เช่น ไม้ดอกเมืองหนาวนานาพรรณจากมูลนิธิโครงการหลวง และ สวพส. ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ ไม้ดอกเมืองร้อน กล้วยไม้ไทย และไม้ดอกยืนต้น ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม และไม้ดอกฤดูฝน ในช่วงเดือน

มิถุนายน-สิงหาคม ซึ่งนอกจากเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โดยรับซื้อพรรณไม้ มูลค่ากว่า 4 ล้านบาท ขณะที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์สามารถผลิตพรรณไม้ได้เองจำนวน 537,145 ต้น คิดเป็นมูลค่า 9.29 ล้านบาท ลดต้นทุนการจัดซื้อพรรณไม้เพื่อจัดแสดง ลดลงถึงร้อยละ 16.99

สำหรับการลดต้นทุนของการดำเนินงานในส่วนของสำนักงานนั้น อุทยานหลวงราชพฤกษ์ใช้กรอบการดำเนินงานของมาตรฐานสำนักงานสีเขียว หรือ Green Office เป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดการใช้ทรัพยากรพลังงานและทรัพยากรสิ้นเปลือง จากการดำเนินงานที่ผ่านมา อุทยานฯ สามารถลดการใช้พลังงานไฟฟ้าและน้ำมันได้ถึงร้อยละ 9.01 และ 36.76 เมื่อเทียบกับปี 2561 ซึ่งเป็นปีฐาน ส่งผลให้ได้รับรองมาตรฐานสำนักงานสีเขียวระดับดีมาก (เงิน)

ด้านการยกระดับการให้บริการ ได้ดำเนินการเพื่อเข้าสู่มาตรฐานด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งมาตรฐานด้านความสะอาดและความปลอดภัย เช่น มาตรฐาน SHA (Safety & Health Administration) รวมถึงมาตรฐานการให้บริการด้านต่างๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เข้ารับบริการ โดยในปี งบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้รับมาตรฐานการดำเนินงานจำนวน 5 มาตรฐาน ประกอบด้วย 1) Thailand Tourism Awards ครั้งที่ 13 ประเภทแหล่งท่องเที่ยว สาขาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ 2) Museum Thailand Awards 2021 ประเภทพิพิธภัณฑ์ด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมและรางวัลพิพิธภัณฑ์เพื่อชุมชนและสังคม 3) Thailand Mice Venue Standard (TMVS) มาตรฐานสถานที่จัดงานประเทศไทย 4) มาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียนประจำปี 2563 ประเภทมาตรฐานห้องน้ำสาธารณะอาเซียน และ 5) มาตรฐาน SHA (Safety & Health Administration)

อุทยานหลวงราชพฤกษ์

CAMT
Safe travels
SHA Plus+
SHA Plus Certificate
Royal Park Rajapruek
C0032
has been awarded SHA certification and over 70% of the workforce employed have been successfully vaccinated against COVID 19.

CAMT
Safe travels
SHA Plus+
SHA Plus Certificate
HRDI's Cafè
A4778
has been awarded SHA certification and over 70% of the workforce employed have been successfully vaccinated against COVID 19.

CAMT
Safe travels
SHA Plus+
SHA Plus Certificate
RAJAPRUEK PLACE
B0264
has been awarded SHA certification and over 70% of the workforce employed have been successfully vaccinated against COVID 19.

Thailand MICE Venue Standard
CERTIFIED
By Thailand Convention and Exhibition Bureau
(TCEB)
MEETING ROOM (PUBLIC / PRIVATE SECTORS)
CERTIFIED 2019 - 2021

asean
ASEAN Public Toilet Standard
2021 - 2022

3.5 การให้บริการสังคม

นอกเหนือจากภารกิจหลักแล้ว การให้บริการสังคมเป็นอีกส่วนงานหนึ่งที่อุทยานฯ ให้ความสำคัญและดำเนินควบคู่กับการดำเนินงานตามภารกิจหลักมาโดยตลอด ในปี 2564 อุทยานฯ ได้ดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกรและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 กิจกรรมบริการสังคมและโครงการต่าง ๆ เพื่อลดผลกระทบ แสดงความห่วงใย และส่งต่อความปรารถนาดีไปยังผู้รับบริการของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตัวที่ดี มีความรู้และคุณธรรมเป็นองค์ประกอบ ได้แก่

การฝึกวิชาชีพตามรอยเกษตรทฤษฎีใหม่ “การทำเกษตรเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหารในยุคโควิด” ให้แก่ประชาชนที่สนใจโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ให้ได้เรียนรู้การทำเกษตรประณีตเพื่อให้ได้พืชผักที่ปลอดภัย เมื่อวันที่ 21-25 มิถุนายน 2564 จำนวน 1 รุ่น โดยผลผลิตที่ได้จากการฝึกอาชีพของโครงการฯ จะถูกนำไปแจกจ่ายให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบผ่านตู้ปันสุข บริเวณด้านหน้าอุทยานหลวงราชพฤกษ์ พฤกษ์ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-กันยายน 2564 โดยมีผลผลิตรวมจำนวน 801 กิโลกรัม แบ่งเป็น แตงร้าน 471 กิโลกรัม มะม่วง 120 กิโลกรัม ผักสลัด 87.5 กิโลกรัม ผักบุ้ง 65 กิโลกรัม (259 ถุง) และ มะเขือม่วง 57.5 กิโลกรัม

การให้บริการพื้นที่เพื่อเป็นสถานที่ฉีดวัคซีน COVID-19 ของจังหวัดเชียงใหม่ ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ โดยโรงพยาบาลนครพิงค์ ตั้งแต่วันที่ 7 มิถุนายน 2564 - 4 ตุลาคม 2564 จำนวน 99,996 ราย

การให้บริการสถานที่ออกกำลังกายที่ปลอดภัยสำหรับชาวเชียงใหม่

อุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้พัฒนาพื้นที่ส่งเสริมการออกกำลังกายที่มีทั้งความสะดวก ปลอดภัย และความสวยงามด้วยรวบรวมและจัดปลูกไม้ดอกยืนต้นเพื่อสร้างร่มเงาและความสวยงามในแต่ละฤดู โดยเปิดให้บริการและมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 ใน 2 ช่วงเวลา คือ 05.00-08.00 น. และ 16.00-19.30 น. ขณะเดียวกันยังมุ่งมั่นที่จะเป็นสถานที่ส่งเสริมสุขภาพที่ดี เหมาะสมกับการพักผ่อน และออกกำลังกาย ด้วยการติดตั้งจุดตรวจวัดคุณภาพอากาศฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 โดยผู้รับบริการสามารถตรวจสอบข้อมูลค่าปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 ผ่านเว็บไซต์ https://mehigh.hrdi.or.th/Raj อีกด้วย

มีจุดคัดกรองสำหรับผู้มาใช้บริการพื้นที่ออกกำลังกาย

พื้นที่ออกกำลังกายและร่วมทำกิจกรรมกับครอบครัว

4. การพัฒนาเครือข่ายการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน

สวพส. พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยและการพัฒนาพื้นที่สูง ในระดับประเทศและนานาชาติ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ได้แก่

- **ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนากัญชง (เฮมพ์)** กับมูลนิธิโครงการหลวงและสำนักงานวิจัยและพัฒนาการทางทหาร กองทัพบก ทดสอบวิธีการเตรียมเส้นใยเฮมพ์ในการปั่นเส้นด้ายโดยใช้เฮมพ์เข้าไปทดแทนฝ้ายใน เพื่อจัดทำเครื่องแต่งกายทหารตามมาตรฐานกรมพลาธิการทหารบกสำหรับการทดสอบภาคสนาม
- **ความร่วมมือทางวิชาการในการวิจัยและพัฒนาพืชกัญชงของประเทศสู่อุตสาหกรรม** กับสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) และมูลนิธิเพื่อสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการวิจัยและพัฒนาพืชกัญชงของประเทศสู่อุตสาหกรรม โดยศึกษาวิจัยและพัฒนาต่อยอดงานวิจัยด้านกัญชงอย่างครบวงจร และร่วมกันนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบาย เชิงสาธารณะและเชิงพาณิชย์ ตลอดจนถ่ายทอดเทคโนโลยีและส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับภาคส่วนต่าง ๆ
- **ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกบนพื้นที่สูง** กับมูลนิธิโครงการหลวง มหาวิทยาลัยมหิดล และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ด้านการเกษตรกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อสนับสนุนและต่อยอดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงให้เป็นสังคมคาร์บอนต่ำ ยกระดับเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases – GHG) บนพื้นที่สูง
- **ความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการวิจัยทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ** กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร รวมทั้งการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ บุคลากร และทรัพยากรในการดำเนินงาน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยให้กว้างขวางและเกิดประโยชน์กับชุมชนบนพื้นที่สูงและพื้นที่ราบสูง ได้แก่ การวิจัยและพัฒนาพืชเส้นใยธรรมชาติและสีย้อมธรรมชาติพร้อมใช้จากครามและฮ่อม เพื่องานหัตถกรรม การป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยชีววิธี การวิจัยและพัฒนาพันธุ์กัญชงและกัญชา และการทดสอบทางคลินิกพืชสมุนไพรที่ โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยสกลนคร หลวงปู่แฟ๊บ

สวพส. ร่วมกับ 5 หน่วยงานขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาการปลูกและสารสกัดจาก พืชกัญชา และกัญชง เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมและประโยชน์ทางการแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือก

• **การศึกษาสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพของพืชสมุนไพรและเห็ดราบนพื้นที่สูง เพื่อใช้ประโยชน์ทางเภสัชกรรมและการเกษตร** ร่วมกับศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) พัฒนาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น เห็ด รา จุลินทรีย์ อื่น ๆ และพืชสมุนไพร ในพื้นที่สูง เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมถึงผลักดันองค์ความรู้ เทคโนโลยีและผลงานวิจัยสู่ผู้ใช้ประโยชน์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ สร้างรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ตลอดจนก่อให้เกิดการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง

• **การวิจัยและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญของพื้นที่สูง** ร่วมกับTaiwan ICDF โดยการทดสอบสาธิตและวิจัยร่วมกับเกษตรกรในการศึกษาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญที่เหมาะสมกับภูมินิเวศของพื้นที่ ร่วมกับการทดสอบพันธุ์พืชใหม่ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับพื้นที่สูง และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชแบบประณีตโดยผู้เชี่ยวชาญจากประเทศไต้หวัน

• **เครือข่ายงานวิจัยด้านดินถล่มในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แห่งชาติ Developing a Framework for Landslide Susceptibility in South East Asia (SEAL)** ร่วมกับคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Durham University, UK และ Japan Science and Technology Agency (JST) ทดสอบใช้แบบจำลองความสูงเชิงเลขความละเอียดสูง (High resolution digital elevation models: DEMs) ในการประเมินพื้นที่ slope บนพื้นที่สูงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดทำแผนที่เสี่ยงภัยดินถล่มบนพื้นที่สูงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงถ่ายทอดองค์ความรู้และการสร้างความตระหนักรู้ให้กับชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยในการป้องกันและเฝ้าระวังจากภัยพิบัติดินถล่ม

• **ความร่วมมือด้านวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง** ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ต่อยอดและใช้ประโยชน์จากผลงานทางวิชาการ พัฒนาบุคลากรและนักศึกษา การใช้ทรัพยากรทางวิชาการร่วมกัน และผลักดันองค์ความรู้ เทคโนโลยี และผลงานวิจัยสู่ผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ความร่วมมือด้านวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

HRDI

ANNUAL REPORT 2021

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE
(Public Organization)

HRDI
ANNUAL REPORT 2021

ผลการดำเนินงาน
ด้านการขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวง เพื่อยกระดับชุมชนบนพื้นที่สูง

ผลการดำเนินงาน

ด้านการขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับชุมชนบนพื้นที่สูง

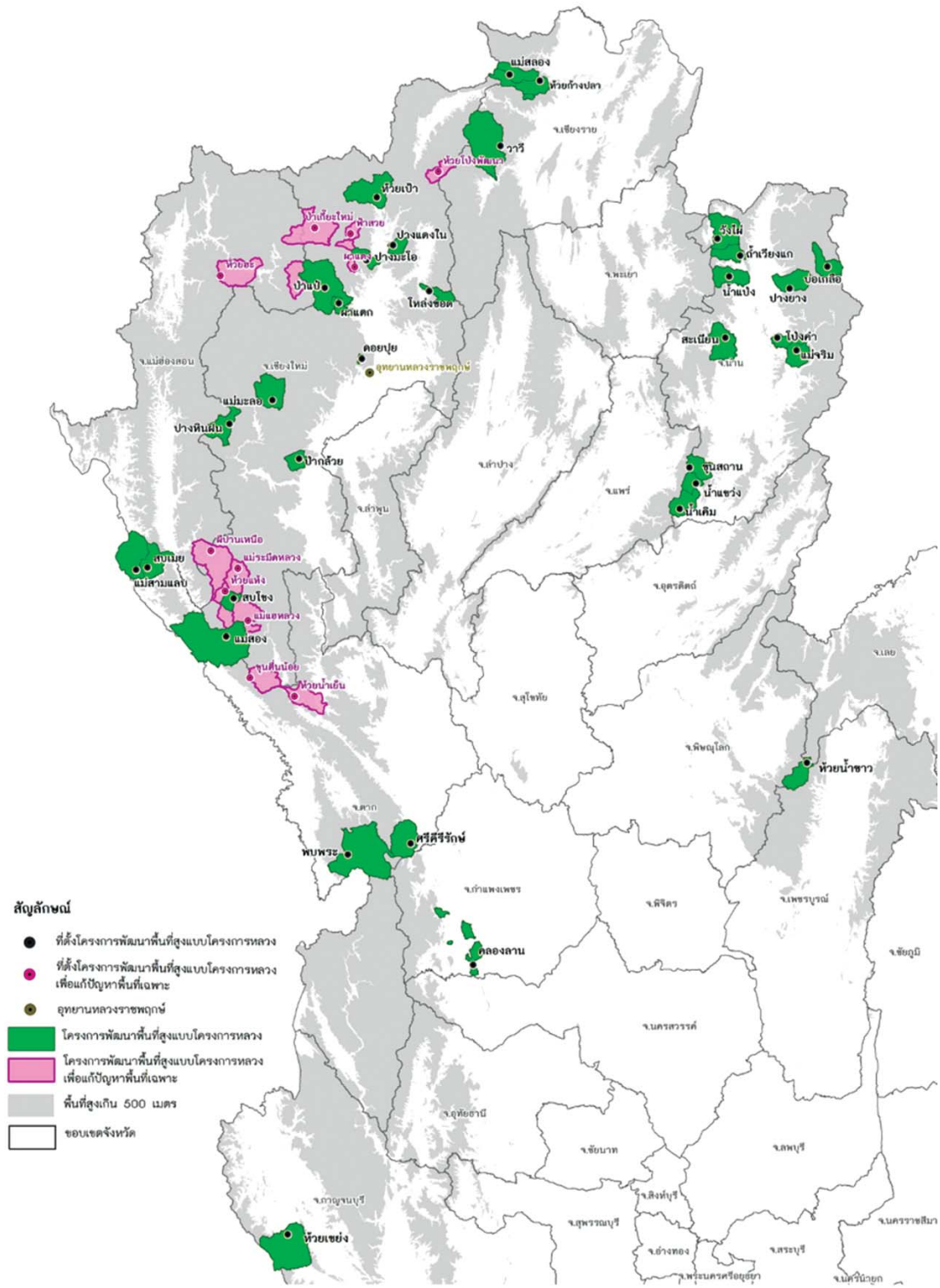

การขยายผลงานโครงการหลวงให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง ในการปฏิบัติงานบนพื้นที่สูงที่อยู่ห่างไกลและทุรกันดาร คือ เป้าหมายสำคัญของการจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง และให้ดำเนินงานในรูปแบบองค์การมหาชน เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่กว้างขวาง การดำเนินงานที่คล่องตัว และมีการประสานความร่วมมือของภาคส่วน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สวพส. ได้พัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนบนพื้นที่สูง ครอบคลุมพื้นที่ 1,530 กลุ่มบ้าน ของ 18 จังหวัด ด้วยหลักและวิธีการตามแนวทางโครงการหลวง คือการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ภายใต้ **"โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง"** จำนวน 33 แห่ง 498 กลุ่มบ้าน ของ 24 อำเภอ 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี กำแพงเพชร และเพชรบูรณ์ ประชากร 62,078 ครัวเรือน 232,515 ราย และ "โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ" จำนวน 11 แห่ง 118 กลุ่มบ้าน ของ 8 อำเภอ 3 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก ประชากร 5,249 ครัวเรือน 24,440 ราย และได้ดำเนินงานในรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงและพัฒนาศักยภาพชุมชน ภายใต้ **"โครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน"** และ **"โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง"** อีกจำนวนรวม 914 กลุ่มบ้าน ทั้งนี้เพื่อมุ่งสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสร้างโอกาส ความเสมอภาคและเท่าเทียมให้กับประชาชนบนพื้นที่สูง โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้การปฏิบัติงานร่วมอย่างบูรณาการของหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้กรอบแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลการดำเนินงานสำคัญ ดังนี้

การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

พัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ภายใต้ “โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง” และ “โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ” จำนวน 44 แห่ง 616 กลุ่มบ้าน ตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโครงการหลวง ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ คือ

1. การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

1.1 การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพในและนอกภาคเกษตรแก่เกษตรกร

เพื่อให้มีความมั่นคงทางอาหาร มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และมีอาชีพที่ยั่งยืน ควบคู่กับการอนุรักษ์และฟื้นฟูความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยปรับการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมที่สร้างรายได้ต่อพื้นที่ต่ำ แต่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาก เป็นระบบเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้ประโยชน์พื้นที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้วยการเกษตรมูลค่าสูง ภายใต้ระบบมาตรฐานอาหารปลอดภัย และมีตลาดรองรับ เน้นใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว โดยมีเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ จำนวน 59,029 ราย ปลูกพืชในระบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 628 โรงเรือน เลี้ยงสัตว์ 416 ฟาร์ม และทำประมง 152 บ่อ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มจากการจำหน่ายผลิตผลผ่านช่องทางตลาดต่าง ๆ และบริโภคในครัวเรือน มูลค่า 398.20 ล้านบาท คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 89,563.63 บาทต่อครัวเรือน

ตารางแสดงปริมาณผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

กลุ่มผลิตผล/ผลิตภัณฑ์	ปริมาณผลผลิต	รายได้ (บาท)
พืชผัก	8,174,747.41 กิโลกรัม	129,444,279.34
ไม้ผล	4,142,983.24 กิโลกรัม	83,447,145.52
พืชไร่	5,962,219.15 กิโลกรัม	83,043,081.57
ชาและกาแฟ	1,363,492.60 กิโลกรัม	58,657,474.85
ปศุสัตว์และประมง	173,473.73 ตัว/กิโลกรัม	17,816,449
พืชท้องถิ่น	491,861 กิโลกรัม	11,258,221
ท่องเที่ยว	105,836 ราย	4,175,800
หัตถกรรม	32,421 ชิ้น	1,822,571
ไม้ดอก	179,110 ต้น/กระถาง	2,533,515
ผลิตภัณฑ์แปรรูป	10,095 ชิ้น	291,500
อื่น ๆ	19,900 หน่วย	5,709,856
รวม	20,656,139.12 หน่วย	398,199,893.28

แผนภาพแสดงรายได้ของเกษตรกรที่จำหน่ายผลิตผลผ่านช่องทางตลาดต่าง ๆ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

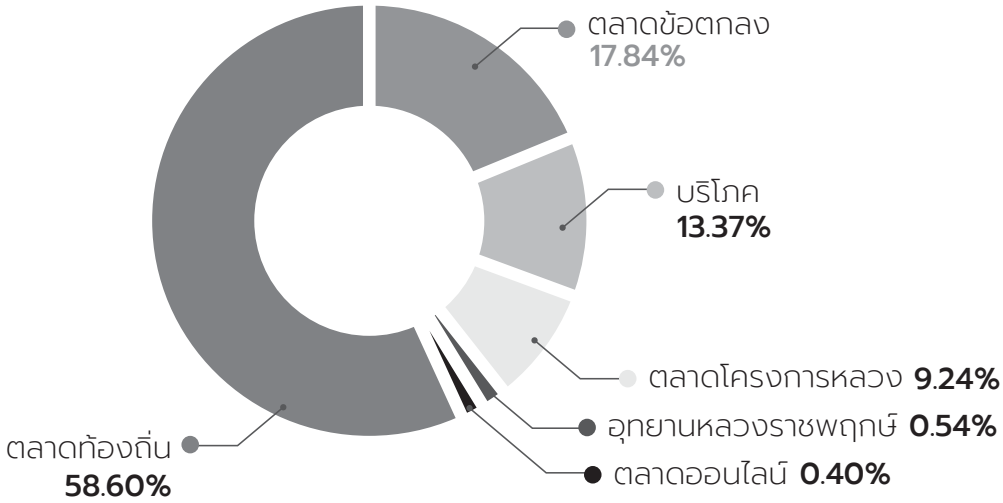

1.2 การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แก่เกษตรกรที่ยากจนหรือด้อยโอกาส

ได้พัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรที่ยากจนหรือด้อยโอกาสเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด เป็นต้น โดยมีการสำรวจ และจัดทำแผนพัฒนาและส่งเสริมอาชีพรายบุคคล จำนวน 1,225 ราย และทำการส่งเสริมอาชีพตามความเหมาะสม สามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรกลุ่มดังกล่าว รวม 16.06 ล้านบาท และยังก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านอื่น ๆ แก่ชุมชน เช่น เกิดความสงบสุข ลดปัญหาการลักลอบปลูกพืชเสพติด และลดภาระให้กับสังคมและครอบครัว เป็นต้น

1.3 การพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย และการพัฒนาด้านการตลาด

ได้ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ให้ทำการเกษตรภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัย อย่างครบวงจร ตั้งแต่การผลิต การจัดการหลังเก็บเกี่ยว และการตลาด เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพและปลอดภัย ตรงตามความต้องการของตลาด ทำให้เกษตรกรมีรายได้รวม 146.37 ล้านบาท โดยมีผลงานสำคัญ คือ

1) ส่งเสริมการเกษตรภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัย เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) 2,147 ราย ในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 41 แห่ง พืช 96 ชนิด พื้นที่เพาะปลูก 17,188.22 ไร่ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) 330 ราย ในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 14 แห่ง พืช 56 ชนิด พื้นที่ปลูก 2,363.1 ไร่

2) พัฒนาโรงคัดบรรจุ และระบบการจัดการผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยว ตามมาตรฐาน GMP ของกระทรวงสาธารณสุข ของสถาบันเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 4 แห่ง ได้แก่ ห้วยเป้า ปางหินฝน ขุนสถาน และแม่จริม พัฒนาโรงรวบรวมผลิตผลให้เป็นไปตามมาตรฐาน GMP ของกระทรวงสาธารณสุข 2 แห่ง ได้แก่ แม่มะลอ และสำนักงานน่าน และพัฒนาอาคารผลิตภัณฑ์ภาชนะบรรจุจากกาบหมาก โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

โรงคัดบรรจุสินค้าเกษตรและระบบการจัดการผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยว

3) สนับสนุนการยกระดับบริหารจัดการด้านการตลาดของสถาบันเกษตรกร 97 แห่ง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ระบบการจัดเก็บและรายงานข้อมูลรายได้เกษตรกร ระบบช่วยบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชีของสถาบันเกษตรกร แพลตฟอร์มแนะนำผลผลิตของเกษตรกรบนพื้นที่สูง “ของดีบนดอย” และระบบโปรแกรมขายหน้าร้าน “ระบบ POS” สำหรับอาคารร้านค้าตลาดและสถาบันเกษตรกร และร้านค้าสำนักงาน สวพส. จังหวัดน่าน นอกจากนี้ได้สนับสนุนการนำระบบสอบทวนย้อนกลับมาใช้ในผลิตผลผ่านรูปแบบ QR Code และส่งเสริมการพัฒนาตลาดสีเขียวด้วยการใช้วัสดุธรรมชาติทดแทนถุงพลาสติก

4) ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด โดยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจำหน่ายผลิตผลของเกษตรกรและการประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์ เช่น กิจกรรม “ตลาดนัดชาวดอย” ที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จังหวัดเชียงใหม่ กิจกรรม “กาดเกษตรกรน่าน” หน่วยขายเคลื่อนที่ และการสร้างเครือข่ายผู้ซื้อผลิตผล จังหวัดน่าน ซึ่งสร้างรายได้เพิ่มให้แก่เกษตรกร รวม 3,058,845 บาท

5) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเกษตรกร 8 แห่ง ในการทำตลาดออนไลน์สำหรับสินค้าบนพื้นที่สูง ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่ม จำนวน 1,593,272 บาท และเกิดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบการจำหน่ายสินค้าผ่านตลาดออนไลน์ จำนวน 1 แห่ง คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า และยังได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าร่วมกับเกษตรกรผ่านการบริหารจัดการโดยกลุ่มงานตลาดและสถาบันเกษตรกรของ สวพส. สร้างรายได้แก่เกษตรกร 674,671 บาท เป็นรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตสด 631,990 บาท สินค้าแปรรูปและหัตถกรรม 42,781 บาท

2. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน

เสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชนของกลุ่มบ้านเป้าหมาย เพื่อให้สามารถพึ่งตนเอง และปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ โดยมีกิจกรรมสำคัญ คือ

2.1 การส่งเสริมการจัดทำแผนชุมชน

เสริมสร้างศักยภาพของชุมชน 524 กลุ่มบ้าน ให้สามารถวิเคราะห์ วางแผน และขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนของตนเองได้ ด้วยกระบวนการจัดทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ และภูมิสังคมของชุมชน ทั้งการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การสร้างความเข้มแข็งของสังคม การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา

2.2 การพัฒนาสถาบันเกษตรกร

สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของสถาบันเกษตรกรทั้งหมด 97 แห่ง เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาชุมชนด้านการพัฒนาอาชีพและการบริหารจัดการด้านการตลาด ประกอบด้วยสหกรณ์ 11 แห่ง กลุ่มเตรียมสหกรณ์ 7 แห่ง วิสาหกิจชุมชน 50 แห่ง และกลุ่มพึ่งตนเอง 29 แห่ง ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 3,175 ราย เงินทุนดำเนินงานรวม 25.19 ล้านบาท ทั้งนี้มีสถาบันเกษตรกรที่มีการดำเนินงานที่ดีเด่นและเป็นต้นแบบ 5 แห่ง คือ (1) สหกรณ์พัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สามแลบ จำกัด (2) สหกรณ์การเกษตรขยายผลโครงการขยายผลขุนสถานบ้านแสนสุข จำกัด (3) วิสาหกิจชุมชนบ้านแม่วาก (4) วิสาหกิจชุมชนดอยช้างพัฒนา และ (5) กลุ่มเกษตรกรแม่หลอง

ตารางแสดงประเภทของกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร จำนวนสมาชิก และเงินทุนดำเนินงาน

ประเภท	จำนวน (กลุ่ม)	สมาชิก (ราย)	เงินทุนดำเนินงาน (บาท)
1. กลุ่มสหกรณ์	11	913	15,189,354.65
2. กลุ่มเตรียมสหกรณ์	7	390	2,473,478.11
3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	50	1,325	5,708,817.30
4. กลุ่มพึ่งตนเอง	29	547	1,813,985.00
รวม	97	3,175	25,185,635.06

2.3 การพัฒนาผู้นำชุมชนและผู้นำเกษตรกร

พัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนและผู้นำเกษตรกรทั้งในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จำนวน 862 ราย เพื่อทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยได้จัดกิจกรรมพัฒนาองค์ความรู้และทักษะให้กับผู้นำเกษตรกร 431 ราย พัฒนาแปลงเกษตรของผู้นำเกษตรกรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ 333 แปลง และถอดองค์ความรู้ของผู้นำเกษตรกรแต่ละราย เพื่อจัดเก็บเป็นคลังความรู้สำหรับเผยแพร่ในเว็บไซต์ของ สวพส. ผ่านช่องทาง H-KM ซึ่งผลการพัฒนาเมื่อประเมินจากการใช้เกณฑ์พื้นฐานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับเกณฑ์ของ สวพส. พบว่ามีผู้นำเกษตรกรในระดับเกษตรกรปราดเปรื่อง (Existing Smart Farmer) จำนวน 455 ราย และเกษตรกรในระดับกำลังพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง จำนวน 407 ราย

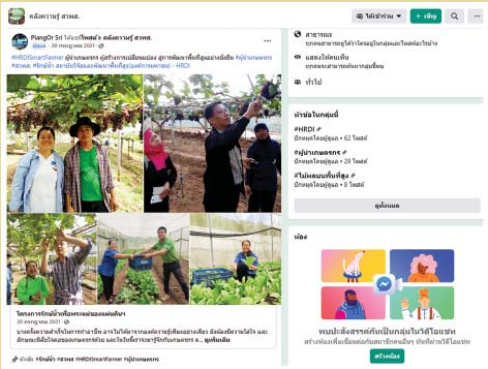

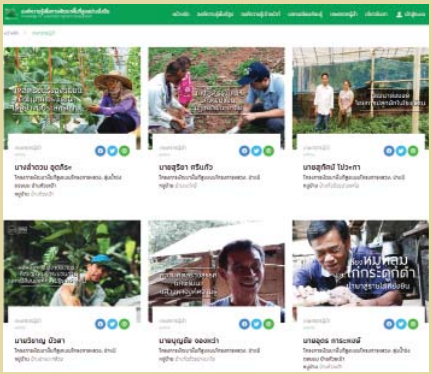

2.4 การพัฒนาชุมชนของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

ได้พัฒนาและยกระดับชุมชนเป้าหมาย 65 ชุมชน ให้เป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชนต้นแบบมาตรฐานคาร์บอนต่ำ 8 ชุมชน โดยมีค่าคะแนนผ่านเกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับดี 3 ชุมชน และระดับดีมาก 5 ชุมชน และการดำเนินงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 11 แห่ง ยังทำให้สถานการณ์ปัญหาการลักลอบปลูกฝิ่นในพื้นที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเขตพื้นที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจากผลการสำรวจของสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด พ.ศ. 2563/64 พบพื้นที่ลักลอบปลูกฝิ่นเพียง จำนวน 62 แปลง พื้นที่ 30.95 ไร่ จากเดิมเมื่อเริ่มดำเนินโครงการ ที่มีพื้นที่ลักลอบปลูกฝิ่น จำนวน 1,800 ไร่

3. การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน ทั้งป่าไม้ ดิน และน้ำ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาสำคัญ เช่น การทำการเกษตรที่ผิดวิธี หมอกควัน ขยะ น้ำเสีย และการใช้สารเคมีทางการเกษตร เป็นต้น การดำเนินกิจกรรมยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานบูรณาการและแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบโครงการหลวง คือ การแบ่งแยกพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร การปรับระบบการทำการเกษตรให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการด้วยแผนปฏิบัติการ คณะกรรมการ และกฎระเบียบของชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีผลงานสำคัญดังนี้

3.1 จัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลงของเกษตรกร

เพื่อบริหารจัดการการใช้พื้นที่ให้ถูกต้องตามกฎหมายและหลักวิชาการ ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning) จัดทำแผนที่ดินรายแปลงของเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 44 แห่ง สะสมถึงสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 แล้วเสร็จ รวม 394 กลุ่มบ้าน ทำให้สามารถแยกพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำกินตลอดจนกำหนดแนวทาง และมาตรการในการใช้ประโยชน์ที่ดินและการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ประกอบด้วย พื้นที่ทำกินของเกษตรกร 33,646 ราย 71,806 แปลง พื้นที่ 731,602.46 ไร่ พื้นที่ป่า 1,104,030.48 ไร่ ที่อยู่อาศัย 22,125.69 ไร่ และมีการจัดทำแผนชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 305 ชุมชน

3.2 ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โดยปรับระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ 281 ราย 286 แปลง 1,838 ไร่ ควบคู่กับการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ 874 ไร่ และปลูกหญ้าแฝกรวม 2.31 ล้านกล้า

3.3 สนับสนุนชุมชนในการเฝ้าระวังและฟื้นฟูคุณภาพดินและน้ำ

มีการตรวจสอบคุณภาพดินและน้ำในพื้นที่ดำเนินงานทุกแห่ง โดยวิเคราะห์คุณภาพดิน 116 ตัวอย่าง ตะกอนดิน 35 ตัวอย่าง วิเคราะห์คุณภาพน้ำ 100 ตัวอย่าง และตะกอนน้ำ 47 ตัวอย่าง ส่งเสริมการจัดการขยะอย่างถูกต้องใน 18 ชุมชน การจัดการน้ำเสียใน 4 ชุมชน และการทำปุ๋ยหมักเพื่อฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดิน จำนวน 833 ตัน

3.4 การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศ

ส่งเสริมการปลูกป่าชาวบ้านตามแนวทางการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ในพื้นที่ทำกินของเกษตรกร 529 ราย พื้นที่ปลูก 1,025.40 ไร่ 91,072 ต้น และดูแลรักษาแปลงเดิม เกษตรกร 101 ราย พื้นที่ปลูก 1,904 ไร่ ตลอดจนปลูกไม้ริมถนนและพื้นที่สาธารณประโยชน์ 13 ชุมชน มีการปลูกป่าฟื้นฟูอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ จำนวน 102,193 ต้น ป่าในแนวกันชน (Buffer Zone) พื้นที่ 485 ไร่ จำนวน 2,250 ต้น และดูแลป่าต้นน้ำ (Payment for Ecosystem Services – PES) พื้นที่ 10,439 ไร่ จัดกิจกรรม บวชป่า สืบชะตาสายน้ำ 11 ชุมชน ฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเดิม เพิ่มพื้นที่สีเขียว และลดพื้นที่ไร่หมุนเวียน 951 ไร่ ฟื้นฟูแหล่งอาหารความหลากหลายทางชีวภาพและพืชท้องถิ่นของชุมชน 473.25 ไร่ 35 ชนิด ทำแนวกันไฟ ระยะทาง 1,094 กิโลเมตร สร้างและปรับปรุงฝายชะลอน้ำ 737 แห่ง

ตัวอย่างการนำข้อมูลแผนที่ดินรายแปลงไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำฐานข้อมูลและพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ในงานพัฒนาพื้นที่สูง

การจัดทำแผนแม่บทพัฒนาชุมชน Master Plan) อย่างสมดุลและครบวงจรบนฐานข้อมูล ตรงตามภูมิสังคม (Area Base) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงาน อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ชุมชนเป็นจุดศูนย์กลาง
ในการพัฒนาเชิงพื้นที่ ตามภูมิสังคม บนฐานข้อมูลที่ดี

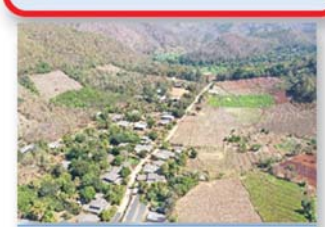

ข้อมูลชุมชน/แผนชุมชน

แผนที่รายแปลง/
แผนการใช้ที่ดิน/ แผนที่ป่าไม้

องค์ความรู้/ ภูมิปัญญา/
งานวิจัย/ เทคโนโลยี

วางแผนแม่บทการพัฒนาชุมชน (กลยุทธ์รายพื้นที่)
ตามแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีส่วนร่วม และแม่นยำ

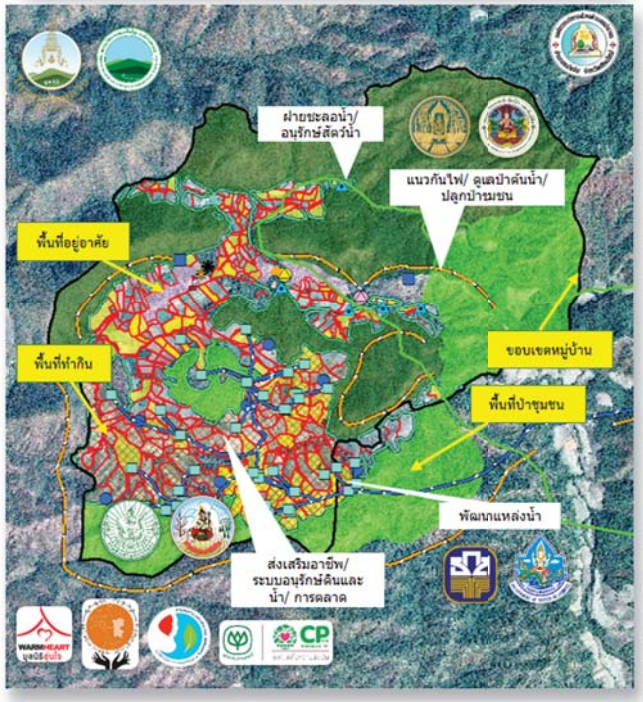

สถาบันเกษตรกร/ ผู้นำชุมชน/ ชุมชน และ
คณะทำงาน ร่วมจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ
เพื่อบริหารจัดการพื้นที่ และขับเคลื่อนการพัฒนา

การดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบครบวงจร
อย่างถูกต้องเหมาะสม ตรงตามปัญหา และความต้องการของชุมชน

การกำหนดขอบเขต/
จัดที่ดินทำกิน (คทช.)

การจัดการหลังการเก็บ
เกี่ยวและการตลาด

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/
พัฒนาดินและแหล่งน้ำ

การอนุรักษ์ฟื้นฟู
ทรัพยากรธรรมชาติ

ปรับระบบการเกษตรที่
เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สร้างความเข้มแข็ง
ชุมชน/ สถาบันเกษตรกร

หน่วยงานบูรณาการ ร่วมกับชุมชน

ภาพเปรียบเทียบ **ก่อน-หลัง** พื้นที่บ้านปางแดงใน
โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางแดงใน

จังหวัดเชียงใหม่

สภาพพื้นที่บ้านปางแดงใน
ก่อนปรับระบบเกษตร

สภาพพื้นที่บ้านปางแดงใน
หลังปรับระบบเกษตร

การถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง

สวพส. ขยายผลสำเร็จของโครงการหลวงไปสู่การพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยใช้การดำเนินงานในรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนา และการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ภายใต้โครงการ **"รักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน"** และโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง โดยมีผลงานสำคัญ ดังนี้

1. โครงการ "รักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน"

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินโครงการ "รักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน" สนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทรงห่วงใยทรัพยากรธรรมชาติและป่าต้นน้ำลำธาร เพื่อขยายผลแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต้นน้ำของลุ่มน้ำต่าง ๆ ให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างสมดุลยั่งยืน มีการอนุรักษ์ พัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ควบคู่กับการสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนพออยู่ พอกิน และพึ่งตนเองได้ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสเข้าถึงบริการพื้นฐาน โดยดำเนินงานในพื้นที่ 11 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 129 กลุ่มบ้าน ของ 10 อำเภอ 7 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และเลย ผู้ได้รับผลประโยชน์ 24,534 ครัวเรือน ประชากร 76,630 ราย มีหน่วยงานร่วมดำเนินงาน 15 หน่วยงาน ผลโดยผลการดำเนินงานของ สวพส. ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งหน่วยงานร่วมปฏิบัติงาน และเลขานุการโครงการฯ มีที่สำคัญ ดังนี้

1.1 การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ได้พัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในกลุ่มบ้านต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ ด้วยการปลูกพืชที่ประณีต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีตลาดรองรับ ตามแนวทางโครงการหลวง เช่น การปลูกพืชตามมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ เป็นต้น โดยมีเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ รวม 606 ราย ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นพืชผสมผสานหรือพืชสร้างมูลค่า 337 ไร่ และได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่โครงการ 3 แห่ง เกษตรกร จำนวน 19 ราย พื้นที่ 9.88 ไร่ รายได้ 3.96 ล้านบาท โดยได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้และขยายผลการดำเนินงานของโครงการฯ 1 แห่ง คือ พื้นที่ลุ่มน้ำภาค จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีการรวมกลุ่มปลูกพืชอินทรีย์ จนกระทั่งปัจจุบันได้จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์รักษ์น้ำลุ่มน้ำภาค มีสมาชิก 17 ราย ทุนดำเนินงาน 57,000 บาท สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนใกล้เคียง 5 ชุมชน และขยายไปยังจังหวัดใกล้เคียงอีก 3 จังหวัด

1.2 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยสนับสนุนมูลสัตว์สำหรับปรับปรุงดิน การผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์และเศษพืช การลดการเผาในพื้นที่เกษตร สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อการปรับปรุงดิน รวมทั้งร่วมบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่ในการบริหารจัดการและการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทำระบบกระจายน้ำให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกไม้ผลในพื้นที่ลุ่มน้ำหมัน จังหวัดเลย

1.3 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

สวพส. ในฐานะฝ่ายเลขานุการของโครงการฯ ได้ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของโครงการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานในแต่ละลุ่มน้ำ และเกิดประโยชน์แก่ชุมชน อาทิ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของโครงการ การประชุมสรุปผลการดำเนินงานประจำปีผ่านระบบออนไลน์ และการตรวจเยี่ยมของคณะกรรมการโครงการ ในพื้นที่ลุ่มน้ำหมัน จังหวัดเลย เพื่อติดตามความก้าวหน้าและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง

เป็นโครงการภายใต้ความร่วมมือของ สวพส. มูลนิธิโครงการหลวง และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภายใต้แผนปฏิบัติการโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562-2565) พื้นที่การดำเนินงานครอบคลุม ศศช. ทั่วประเทศ จำนวน 785 ศศช. ใน 14 จังหวัด 72 อำเภอ เพื่อยกระดับชุมชนบนพื้นที่สูงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพชุมชนบนฐานความรู้ที่เหมาะสมที่ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้แล้ว โดยนำผลสำเร็จของโครงการหลวงไปถ่ายทอดสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูที่ปฏิบัติงานประจำศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) และนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับภูมิสังคมในแต่ละท้องถิ่น โดยมีรูปแบบการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพชุมชน 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้และพัฒนาจากการสร้างเครือข่ายกับโครงการหลวงและโครงการขยายผลโครงการหลวง การเรียนรู้และพัฒนาแบบพื้นที่เยี่ยมเยียน (Training and Visiting: T&V) และการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงไปยังชุมชนผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีดังนี้

2.1 การเรียนรู้และพัฒนาจากการสร้างเครือข่ายกับโครงการหลวงและโครงการขยายผลโครงการหลวง

ได้นำเอาองค์ความรู้โครงการหลวงไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ ศศช. 70 แห่ง 26 อำเภอ 9 จังหวัด มีเกษตรกรได้รับประโยชน์ 232 ราย ในลักษณะเป็นเครือข่ายการพัฒนากับโครงการหลวงและโครงการขยายผลโครงการหลวง ควบคู่กับการพัฒนาและส่งเสริมให้ครู ศศช. และเกษตรกร

2.2 การเรียนรู้และพัฒนาแบบพื้นที่เยี่ยมเยียน

ดำเนินงานนำเอาองค์ความรู้โครงการหลวงไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาในพื้นที่กลุ่มบ้านใกล้เคียงกับโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และมีการจัดการเรียนรู้และติดตามให้คำแนะนำโดยเจ้าหน้าที่ และการสร้างแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ใน ศศช.หลัก เพื่อสามารถเป็นตัวอย่างและแหล่งเรียนรู้ของ ศศช. ที่อยู่ใกล้เคียง เช่น พื้นที่ ศศช. บ้านมณีพฤกษ์ กับโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงถ้ำเวียงแก พื้นที่ ศศช. บ้านสว่าง กับโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม และพื้นที่ ศศช. บ้านอุมอง กับโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย

2.3 การถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงไปยังชุมชนผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้

ถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงไปยังพื้นที่ ศศช. 715 แห่ง โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย เพื่อให้เข้าถึงองค์ความรู้โครงการหลวงมากที่สุด โดยประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ต่าง ๆ ผ่านทางเพจโครงการ “ชุมชนถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวง” และ Facebook “โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้” ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของ สวพส. “ของดีบนพื้นที่สูง” ให้กับครู ศศช. นำไปเผยแพร่และจัดกระบวนการเรียนรู้ต่อไป มีการติดต่อสื่อสารกับคุณครูที่ร่วมโครงการทั้ง 90 ราย ผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ และถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังชุมชนผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยการใช้สื่อองค์ความรู้โปสเตอร์ (ไฟล์ดิจิทัล) ส่งผ่านแอปพลิเคชันไลน์ และผลิตสื่อองค์ความรู้ในรูปแบบปฏิทินโรคและแมลง 2,000 ชุด เพื่อให้ครูใช้ในการจัดกิจกรรมในพื้นที่ โดยมีจำนวนผู้เรียนและเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 2,177 ราย ในพื้นที่ 70 ศศช. และมีผู้ลงทะเบียนเรียนรู้ 2,182 ราย

สวพส. ยังได้จัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกับผู้บริหาร กศน. ครูนิเทศ และครู ศศช. เพื่อเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกันในแต่ละปี ผู้เข้าร่วมจัดทำแผน 243 ราย ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพครู ศศช. โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวงและการศึกษาดูงานโครงการหลวง ในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ และสถานีเกษตรหลวงปางดะ รวม 75 ราย และได้บูรณาการงบประมาณกับกรมทรัพยากรน้ำ ในการสนับสนุนการจัดทำระบบผลิตน้ำสะอาดในพื้นที่ ศศช.จังหวัดเชียงราย 10 แห่ง เพื่อครู ศศช. และคนในชุมชนมีน้ำสะอาดสำหรับบริโภคและอุปโภค

ครู ศศช. ร่วมศึกษาดูงานที่สถานีเกษตรกลวงปางดะ

การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญ

นอกจากการดำเนินงานเพื่อพัฒนาพื้นที่สูงให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว สวพส. ยังได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วน และขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สูง ดังนี้

1. การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อแก้ไขภัยแล้งบนพื้นที่สูง

การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตรเป็นกิจกรรมสำคัญหนึ่งของการพัฒนาพื้นที่สูง โดยดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมพัฒนาที่ดิน จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตามยังมีชุมชนจำนวนมากที่ต้องการแหล่งน้ำ ประกอบกับการเกิดปัญหาภัยแล้ง สวพส. จึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เพื่อช่วยเหลือประชาชนและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากภัยแล้ง ในรูปแบบโครงการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน และครบวงจรตั้งแต่การอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าต้นน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำ และการส่งเสริมอาชีพแบบประณีตและใช้น้ำอย่างคุ้มค่า มุ่งเน้นให้เกษตรกรมีน้ำเพื่อการเกษตรอย่างพอเพียง มีรายได้การจากปลูกพืชที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การดำเนินงานยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หน่วยการพัฒนาการเคลื่อนที่ (นพค.) กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนา

พื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ ผลการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่ สะสมปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2564 ประกอบด้วย บ่อพวง 336 แห่ง ถังพักน้ำ 57 แห่ง ฝายกึ่งถาวร 16 แห่ง และระบบท่อ 244 กิโลเมตร มีเกษตรกรได้รับประโยชน์รวม 9,705 ราย ใน 213 ชุมชน พื้นที่ 27,928 ไร่ ทั้งนี้ยังเป็นการช่วยดูแลป่าต้นน้ำครอบคลุมพื้นที่ 382,655 ไร่ จากการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อแก้ไขภัยแล้งบนพื้นที่สูง ส่งผลให้ สวพส. ได้รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2564 ในรางวัลบริการภาครัฐ ประเภทพัฒนาการให้บริการ จากผลงาน “ฟื้นฟูป่า พัฒนาน้ำ แก้จนคนบนพื้นที่สูง”

2. การแก้ไขปัญหาหมอกควันบนพื้นที่สูง

การพัฒนาพื้นที่สูงของ สวพส. ยึดแนวทางโครงการหลวง คือให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ควบคู่กับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อุดมสมบูรณ์ โดยการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การจัดทำแผนที่ดินรายแปลง เพื่อแบ่งแยกพื้นที่ทำกินและพื้นที่ป่าให้ชัดเจน การปรับระบบเกษตรของเกษตรกรให้ไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ลดการเผา ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน เป็นต้น และส่งเสริมชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้ดำเนินการปรับระบบเกษตรของเกษตรกรจากแบบดั้งเดิม สู่เกษตรที่ประณีตและลดการเผา ร่วมกับการดำเนินตามมาตรการป้องกันไฟป่าของภาครัฐ การปลูกป่าเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าต้นน้ำ เป็นผลให้สามารถปัญหาการเผาและหมอกควัน โดยพบว่าการเกิดจุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงทั้ง 44 แห่ง ลดลงจาก 7,322 จุด ในปี พ.ศ. 2563 เหลือ 2,187 จุด ปี พ.ศ. 2564 คิดเป็นร้อยละ 70.13 ซึ่งมีจุดความร้อนในพื้นที่เกษตรกรรม 599 จุด และพื้นที่ป่า 1,588 จุด ลดลงจากปี พ.ศ. 2563 ที่เกิดจุดความร้อนในพื้นที่เกษตรกรรม 1,610 จุด และในพื้นที่ป่า 5,712 จุด คิดเป็นร้อยละ 63 และร้อยละ 72 ตามลำดับ และยังพบว่าการเกิดจุดความร้อนในพื้นที่ดำเนินงานของ สวพส. ต่ำกว่าในพื้นที่ใกล้เคียงเป็นอย่างมาก

ตารางแสดง

จุดความร้อนในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

จังหวัด	จำนวนพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงฯ	ปี 2562 ม.ค. – พ.ค.	ปี 2563 ม.ค. – พ.ค.	ปี 2564 ม.ค. – พ.ค.
เชียงราย	3	1,271	816	113
เชียงใหม่	20	1,813	2,579	710
แม่ฮ่องสอน	3	1,048	1,184	598
ตาก	4	874	1,525	442
น่าน	11	908	646	102
เพชรบูรณ์	1	32	56	39
กำแพงเพชร	1	32	38	12
กาญจนบุรี	1	309	478	171
รวม	**44**	**6,287**	**7,322**	**2,187**

3. การช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19)

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) ส่งผลให้กลุ่มบ้านในพื้นที่ดำเนินงาน 172 หมู่บ้าน ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงถึงระดับปิดหมู่บ้าน ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และการจำหน่ายผลิตผล สวพส. ได้ประสานหาช่องทางตลาดให้กับชุมชน เช่น การจำหน่ายออนไลน์ และนำผลผลิตบางส่วนมาจัดจำหน่าย ณ กลุ่มงานตลาดและสถาบันเกษตรกร และได้ช่วยเหลือประชาชนโดยจัดส่งถุงยังชีพให้แก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 2,221 ครัวเรือน สนับสนุนหน้ากากอนามัยและแอลกอฮอล์ รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการประสานงานความช่วยเหลือระหว่างชุมชนกับองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

1. การยกระดับการพัฒนาของชุมชน

การดำเนินงานพัฒนาพื้นที่สูงของ สวพส. มีเป้าหมายให้ชุมชนบนพื้นที่สูงมีความเข้มแข็ง และสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาตนเองได้อย่างสมดุล ทั้งด้านการพัฒนาอาชีพ การสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น โดยได้กำหนดตัวชี้วัดสำคัญเพื่อใช้ในการประเมินระดับการพัฒนาของกลุ่มบ้าน จำนวน 10 ตัวชี้วัด และกำหนดระดับการพัฒนาของเป้าหมายในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ ออกเป็น 4 กลุ่ม รายละเอียด ดังนี้

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 1	ประชาชนในชุมชนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ และมีเกษตรกรหรือผู้นำเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา
ตัวชี้วัดที่ 2	ชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ และสนับสนุนการประกอบอาชีพ เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำอุปโภคและบริโภค และโรงรวบรวมผลผลิต และมีมาตรการดูแลรักษา
ตัวชี้วัดที่ 3	ครัวเรือนนำร่องที่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริม ที่สามารถเป็นแปลงเรียนรู้ หรือแปลงสาธิตของชุมชน
ตัวชี้วัดที่ 4	ชุมชนมีแผนอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมกับชุมชนและการดำเนินกิจกรรมตามแผน
ตัวชี้วัดที่ 5	ครัวเรือนในชุมชนมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ตามแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน (land used planning)
ตัวชี้วัดที่ 6	ครัวเรือนส่วนใหญ่ของชุมชนได้รับการพัฒนา และส่งเสริมด้านอาชีพ
ตัวชี้วัดที่ 7	ชุมชนมีสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถจัดการด้านการผลิตและการตลาดได้
ตัวชี้วัดที่ 8	ครัวเรือนส่วนใหญ่ในชุมชนที่รายได้สูงกว่าเส้นความยากจน
ตัวชี้วัดที่ 9	ชุมชนสามารถจัดทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพ และการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติได้
ตัวชี้วัดที่ 10	ผลการพัฒนาโดยรวมของชุมชนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ มีการยอมรับและสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ และมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนา

ระดับการพัฒนาของกลุ่มบ้าน

กลุ่มบ้านระดับ A	กลุ่มบ้านที่ชุมชนเข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้ด้วยตนเอง และมีผลการพัฒนาที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ โดยมีลักษณะตามตัวชี้วัดที่ 1-10
กลุ่มบ้านระดับ B	กลุ่มบ้านที่ชุมชนสามารถร่วมขับเคลื่อนการพัฒนา มีการกระจายและยกระดับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน **โดยมีลักษณะตามตัวชี้วัดที่ 1-6**
กลุ่มบ้านระดับ C	กลุ่มบ้านที่ชุมชนอยู่ระหว่างการเริ่มเรียนรู้และขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อการแก้ไขปัญหาพื้นฐานด้านการประกอบอาชีพ และมีการพัฒนาแปลงเรียนรู้ **โดยมีลักษณะตามตัวชี้วัดที่ 1-3**
กลุ่มบ้านระดับ D	กลุ่มบ้านที่ยังไม่เข้าดำเนินการพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์การยกระดับการพัฒนาของกลุ่มบ้าน

จากการดำเนินงานพัฒนาในทุกมิติ พบว่า เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กลุ่มบ้านเป้าหมายในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 44 พื้นที่ จำนวน 616 กลุ่มบ้าน สามารถยกระดับการพัฒนาเป็นกลุ่มบ้านที่ชุมชนเข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้ด้วยตนเอง และมีผลการพัฒนาที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ (ระดับ A) จำนวน 42 กลุ่มบ้าน กลุ่มบ้านที่ชุมชนสามารถร่วมขับเคลื่อนการพัฒนา มีการกระจายและยกระดับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (ระดับ B) จำนวน 148 กลุ่มบ้าน กลุ่มบ้านที่ชุมชนอยู่ระหว่างการเริ่มเรียนรู้และขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อการแก้ไขปัญหาพื้นฐานด้านการประกอบอาชีพ และมีการพัฒนาแปลงเรียนรู้ (ระดับ C) จำนวน 348 กลุ่ม และกลุ่มบ้านที่ยังไม่ได้เข้าดำเนินการพัฒนา (ระดับ D) จำนวน 78 กลุ่มบ้าน รวม 616 กลุ่มบ้าน

ตารางแสดงผลการยกระดับการพัฒนาของกลุ่มบ้านเป้าหมาย เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง	ระดับการพัฒนา				
	A	B	C	D	รวม
กลุ่มพื้นที่ 1 ลุ่มน้ำปิง-แม่กลอง	6	38	56	0	**100**
กลุ่มพื้นที่ 2 ลุ่มน้ำโขงเหนือ	10	30	89	24	**153**
กลุ่มพื้นที่ 3 ลุ่มน้ำน่าน	17	33	36	5	**91**
กลุ่มพื้นที่ 4 ลุ่มน้ำสาละวิน	6	21	81	47	**155**
กลุ่มพื้นที่ 5 พื้นที่เฉพาะ	3	26	86	2	**117**
รวม	**42**	**148**	**348**	**78**	**616**

หมายเหตุ:

กลุ่มพื้นที่ 1 ลุ่มน้ำปิง-แม่กลอง 13 แห่ง: คลองลาน ดอยปุย ป่ากล้วย ปางแดงใน ปางมะโอ ปางหินฝน ป่าแป๋ ผาแตก แม่มะลอ ห้วยเป้า โหล่งขอด ห้วยเขย่ง และห้วยน้ำขาว

กลุ่มพื้นที่ 2 ลุ่มน้ำโขงเหนือ 3 แห่ง: วาวี แม่สลอง และห้วยก้างปลา

กลุ่มพื้นที่ 3 ลุ่มน้ำน่าน 11 แห่ง: ขุนสถาน ถ้ำเวียงแก น้ำแขว่ง น้ำเคิม น้ำแป่ง บ่อเกลือ ปางยาง โป่งคำ แม่จริม วังไผ่ และสะเนียน

กลุ่มพื้นที่ 4 ลุ่มน้ำสาละวิน 6 แห่ง: แม่สอง แม่สามแลบ สบโขง สบเมย พบพระ และผาผึ้ง-ศรีคีรีรักษ์

กลุ่มพื้นที่ 5 พื้นที่เฉพาะ 11 แห่ง: ผาแดง ฟ้าสวย ป่าเกี๊ยะใหม่ ห้วยโป่งพัฒนา ขุนตื่นน้อย ผีปานเหนือ แม่แฮหลวง ห้วยแห้ง ห้วยฮะ เลอตอ และแม่ระมีดหลวง

2. ผลสำเร็จจากการพัฒนา

สำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA) คัดเลือกโครงการ "Good Practice of Sustainable Highland Development: People Live in Harmony with Forest" ต้นแบบชุมชนอยู่ร่วมกับป่า ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุ SDGs (SDG Good Practices) เป้าหมายที่ 2 12 13 และ 15 และเผยแพร่ให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปรับใช้ และกลุ่มบ้านบนพื้นที่สูงที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวทางโครงการหลวง (Royal Project Model) ยังเป็นที่ยอมรับ โดยได้รับรางวัลเลิศรัฐประจำปี 2564 จำนวน 4 รางวัล คือรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม รางวัลระดับดีเด่น จากผลงาน "ชุมชนไม้มีค่า ดูแลรักษา สร้างรายได้" ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ และรางวัลระดับดี จากผลงาน "มั่นคงด้วยอาหาร ธนาคารในป่า รักษาทรัพยากร" ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี ผลงาน "สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ภายใต้พื้นที่ดินจำกัด" ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา และรางวัลบริการภาครัฐ ประเภทพัฒนาการให้บริการจากผลงาน "ฟื้นฟูป่า พัฒนาน้ำ แก้จนคนบนพื้นที่สูง" ของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการ

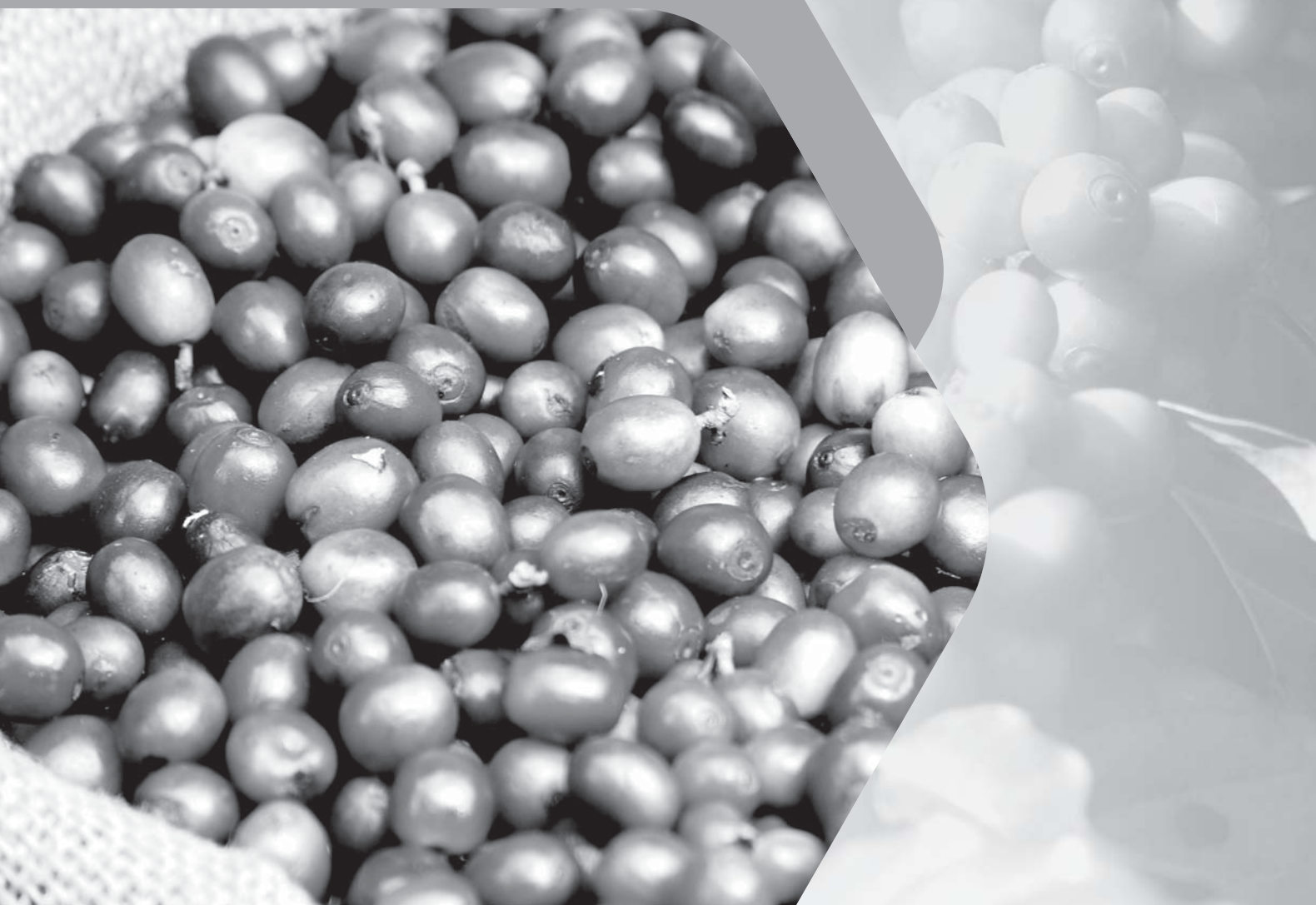

HRDI

ANNUAL REPORT 2021

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE
(Public Organization)

HRDI
ANNUAL REPORT 2021

ผลการดำเนินงาน
ด้านการพัฒนาและบริหารองค์กร

ผลการดำเนินงาน
ด้านการพัฒนาและบริหารองค์กร

สวพส. ยกระดับการพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย ด้วยการนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ เน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มุ่งมั่นศรัทธาต่อหลักการทำงานของโครงการหลวง มุ่งผลลัพธ์ที่สร้างคุณค่าและสร้างความไว้วางใจจากประชาชน ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ สู่ระบบราชการ 4.0 ด้วยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ยึดหลักคุณธรรมความโปร่งใสเป็นสำคัญ นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง สร้างนวัตกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนองต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สร้างโอกาสความเสมอภาคให้กับชุมชนด้อยโอกาสบนพื้นที่สูง ขณะเดียวกันยังพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้และทักษะที่หลากหลาย เพื่อให้การดำเนินงานของ สวพส. เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาและบริหารองค์กรที่สำคัญ ดังนี้

1. การบริหารทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาบุคลากร

สวพส. บริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Human Development) เห็นความสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรควบคู่กับการส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และมีความสุขในการทำงาน ตามแผนกลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรภายใต้แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570) มีการดำเนินงานสำคัญ ดังนี้

1.1 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล (HRM)

- พัฒนาขีดความสามารถในการจัดการด้านโครงสร้าง สมรรถนะ และอัตรากำลัง โดยมีเป้าหมายในการเตรียมกำลังคนเพื่อตอบโจทย์ภารกิจสำคัญในอนาคต ได้คัดเลือกบุคลากรเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้างาน ระดับ 6 จำนวน 14 กลุ่มงาน
- จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล (IDP) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เน้นการพัฒนาบุคลากรที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนภารกิจสำคัญของแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570) ให้ได้รับการพัฒนา และยกระดับความรู้และทักษะ ในรูปแบบ Training และ Non-Training และการมอบหมายงานสำคัญ

การมอบหมายงานสำคัญเพื่อให้บุคลากรได้ยกระดับความรู้และใช้ทักษะในการปฏิบัติงาน

ตลอดจนเปิดโอกาสให้บุคลากรพัฒนางานใหม่ที่สะท้อนให้เห็นถึงนวัตกรรม การคิดแบบใหม่ การจัดระบบการบูรณาการ หรือการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ตอบสนองและเชื่อมโยงกับงานตามยุทธศาสตร์ของ สวพส. โดยมีบุคลากรผ่านการประเมินคิดเป็นร้อยละ 93 สามารถสร้างองค์ความรู้จากการพัฒนาตนเอง 117 เรื่อง

- คัดเลือกบุคลากร 14 ราย เข้าร่วมหลักสูตรอบรม การประชุมหารือความร่วมมือทางวิชาการในระดับนานาชาติภายใต้โครงการขององค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (Asian Productivity Organization – APO) ผ่านระบบการประชุมทางไกล จำนวน 13 หลักสูตร ใน 7 ประเทศ เช่น หลักสูตร Training of Trainers on Developing Future-ready Agribusiness Social Enterprises ประเทศฟิลิปปินส์ หลักสูตร Observational Study Mission on Collaboration among Agriculture, Manufacturing, and Retailing in Japan ประเทศญี่ปุ่น หลักสูตร Workshop on Agribusiness Innovations for Sustainable Rural Community Development ประเทศปากีสถาน หลักสูตร Workshop on Ecological Models for Agroforestry Systems ประเทศศรีลังกา Conference on Public-sector Productivity: Ensuring Public Services in the New Normal ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น

- สนับสนุนให้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนา สวพส. ผ่านระบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ (HRDI-OLS) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่าน Social Media และเรียนรู้หลักสูตรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ปัจจุบันมีหลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์ จำนวน 9 หลักสูตร รองรับผู้เรียนรู้ 1,270 ราย มีผู้สนใจเข้าเรียนแล้ว 207 ราย
- สร้างสภาพแวดล้อมที่คำนึงถึงความปลอดภัยของบุคลากร ในช่วงสถานการณ์ฝุ่นควันในพื้นที่ภาคเหนือ และสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น การจัดหาเครื่องฟอกอากาศ การกำหนดมาตรการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Home) การบันทึกการเฝ้าระวังสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากร สวพส. และรายงานผลการเข้าบันทึกให้บุคลากรทราบผ่านช่องทาง HRDI-Connect ทุกวัน เพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์และเตรียมความพร้อม การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันการระบาดของเชื้อ COVID-19 การจัดหาชุดตรวจการติดเชื้อ COVID-19 (Antigen test kit – ATK) สำหรับบุคลากร และการติดตามข้อมูลการฉีดวัคซีนของบุคลากร สวพส.

สวพส. จัดปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ โดยให้นำหลักการทำงานโครงการหลวงมาเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาพื้นที่สูง

1.2 การพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรบุคคล (HRD)

สวพส. พัฒนาบุคลากรตามแผนพัฒนาบุคลากร ระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570) เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปปรับปรุงและพัฒนางานที่ตอบสนองสมรรถนะหลักขององค์การ โดยสนับสนุนให้บุคลากร ได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับการพัฒนาความรู้และทักษะดิจิทัล เพื่อให้มีความพร้อมในการตอบสนองต่อปัญหาที่ซับซ้อน ประกอบด้วย 3 ประเภทขององค์ความรู้ คือ (1) ความรู้ตามสมรรถนะหลัก อาทิ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปฏิบัติงาน (2) ความรู้และทักษะสำหรับขับเคลื่อนตามกลยุทธ์ และ (3) ความรู้และทักษะสำหรับการปฏิบัติงานตามพันธกิจพื้นฐาน ทั้งในรูปแบบ online และ onsite รวม 78 หลักสูตร 163 ครั้ง มีบุคลากรได้รับการพัฒนา 2,564 ราย (นับซ้ำ)

2. การปรับปรุงกระบวนการทำงานตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0

สวพส. ดำเนินงานตามแผนการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพขององค์การ พร้อมคิดค้นนวัตกรรมการบริหารงานให้มีความก้าวหน้า ทันสมัย เพื่อสร้างคุณค่าให้คนและชุมชนบนพื้นที่สูง โดยมีระดับความสำเร็จจากการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ ร้อยละ 99.56 มีผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 ดังนี้

เป้าหมายการพัฒนา	การดำเนินงาน
มิติระบบราชการที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน (Open & Connected Government) • การคิดเชิงกลยุทธ์ • การเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ • การเข้าถึงบริการสาธารณะ • ความสามารถในการแข่งขันด้านต้นทุน • การขับเคลื่อนกระบวน End to end • การเปิดเผย โปร่งใส	• กำหนดนโยบายกำกับดูแลกิจการที่ดีและมีแนวทางปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคมมุ่งมั่นให้หน่วยงานเป็น “ต้นแบบขององค์การด้านความโปร่งใสและมีคุณธรรม” • ประกาศเจตนารมณ์เป็นองค์การด้านความโปร่งใส สามารถเข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลได้ สร้างความเชื่อมั่นและได้รับความไว้วางใจต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย • ขับเคลื่อนงานด้วยแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ (1) เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชนดำเนินงานครอบคลุมทุกมิติ (Inclusive) สร้างรูปแบบและกลไกความร่วมมือของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเครือข่ายการทำงาน (Network Platform) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน (2) สร้างความเข้าใจภายในองค์การเพื่อการทำงานที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน และร่วมบูรณาการการทำงานร่วมกัน (Oneness) เชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างงานวิจัย งานพัฒนา งานอุทยานหลวงราชพฤกษ์ (3) บริหารจัดการให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีระบบการจัดการข้อมูล (Data management) และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานให้ทันสมัยและช่วยลดขั้นตอนและลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีระบบการจัดการข้อร้องเรียน • การขับเคลื่อนการดำเนินการเหล่านี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนบนพื้นที่สูงและประเทศชาติในการขจัดปัญหาความยากจน สร้างความมั่นคงทางอาหาร ลดความเหลื่อมล้ำ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มิติระบบราชการที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen- Centric Government) • การตอบสนองความต้องการของประชาชน • การเข้าถึงสาธารณะ • มุ่งเน้นผลลัพธ์ • การปรับปรุงบริการภาครัฐ • การออกแบบการให้บริการเฉพาะราย • การสร้างความสุขแก่ประชาชน	• ดำเนินงานโดยยึดปัญหาและความต้องการของชุมชนบนพื้นที่สูงเป็นหลัก แล้วจึงนำมาวางแผนการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมของชุมชน ได้แก่ แผนการยกระดับการพัฒนารายพื้นที่เป็นกลุ่มบ้านระดับ A B C และ D ตามแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563-2570) จำนวน 616 กลุ่มบ้าน • เป็นจุดให้บริการแก่ชุมชนบนพื้นที่สูงในการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อการแก้ไขปัญหาและถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแนวทางโครงการหลวงให้แก่ชุมชนอย่างใกล้ชิด รวดเร็ว และต่อเนื่อง เปิดกว้างในการเข้าถึงการบริการของโครงการผ่านช่องทางการสื่อสารวิธีต่าง ๆ ทาง Social Media • มีรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นกลุ่มลุ่มน้ำ (Area Based) บูรณาการการทำงานเชิงพื้นที่ในลักษณะ “พื้นที่-พันธกิจ-การมีส่วนร่วม” ในระดับจังหวัด อำเภอ และชุมชน เพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) และเครือข่ายความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างกัน ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการวางแผน การปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหาร่วมกัน • นำ HRDI MAPs Application มาเป็นเครื่องมือวางแผนการพัฒนาการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงอย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานร่วมบูรณาการ และเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินงาน สวพส.

เป้าหมายการพัฒนา	การดำเนินงาน
มิติระบบราชการที่มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) • การปรับองค์กรสู่ยุคดิจิทัล • การพัฒนานวัตกรรม • ความสามารถของบุคลากร • การแก้ไขปัญหา • การปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง	• นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ ตามแนวคิด “ทำน้อย ได้มาก” เพื่อลดต้นทุนของกระบวนการที่ส่งผลต่อการสร้างขีดความสามารถขององค์การ ได้แก่ การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อลดต้นทุน freeware และ open source ที่ช่วยในการปฏิบัติงานทั้งในระดับพื้นที่ และส่วนกลาง สามารถแชร์ข้อมูลและทำงานร่วมกันภายใต้ระบบ cyber security เช่น ระบบ VPN, QR Code, HRDI Maps • มีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ เพื่อสร้างและความสามารถในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา • พัฒนาบุคลากรของ สวพส. ให้มีวัฒนธรรมองค์การและค่านิยมที่มุ่งสัมฤทธิ์และส่งต่อผลงานที่เป็นเลิศ โดยยึดหลักคุณธรรมด้วยกระบวนการสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในลักษณะ Project team เชิงพื้นที่ (Area Base) และรายสาขา (Function Base) เพื่อช่วยดำเนินการในพื้นที่ระดับลุ่มน้ำ • นำรูปแบบการใช้บริการทางวิชาการร่วมกัน (Shared Services) ระหว่างสำนัก ช่วยให้เกิดกระบวนการสร้างและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) โดยบุคลากรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา ให้เป็นผู้มีความรู้และทักษะแบบสหสาขาตามแผนพัฒนาบุคลากร • สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง สวพส. ให้ความสำคัญในการสร้างและพัฒนาศักยภาพของผู้นำเกษตรกรให้เป็นผู้รู้ด้านต่าง ๆ ในชุมชน (Smart Farmers) เพื่อให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาชุมชนของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ โดยได้กำหนดเกณฑ์จัดระดับการพัฒนาผู้นำเกษตรกรให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง

นอกจากนี้ ยังนำ**กลไกการขอรับรางวัลมายกระดับการดำเนินงานของ สวพส.** ได้แก่

- **รางวัลเลิศรัฐ** สวพส. เสนอขอรับรางวัลเลิศรัฐใน 3 สาขา ได้แก่ คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0) บริการภาครัฐ และการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ โดยได้รับการตอบรับจากบุคลากร สวพส. เสนอผลงานเด่นเพื่อขอรับรางวัลเลิศรัฐเพิ่มขึ้นทุกปี ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สวพส. มีผลงานเสนอขอรับรางวัลเลิศรัฐทั้ง 3 รางวัล เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คิดเป็นร้อยละ 40 ในสาขาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0) สวพส. ผ่านการประเมินสถานะการเป็นระบบราชการ 4.0 ด้วยตนเอง ที่ 431.15 คะแนน (เป็นระบบราชการ 3.45) และมีผลการประเมินในขั้นตอนที่ 2 จาก Application Report ที่ 306 คะแนน เสนอผลงานด้านการบริการภาครัฐ 8 ผลงาน (ผ่านระดับดี ประเภทพัฒนาการบริการ 1 ผลงาน) และเสนอผลงานด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม 11 ผลงาน (ผ่านระดับดีเด่น ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม 1 ผลงาน และระดับดี ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม 2 ผลงาน)

- **รางวัลสำนักงานสีเขียว Green Office** จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สวพส. ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้จากมาตรฐานสำนักงานสีเขียวไปประยุกต์ใช้ และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในสำนักงาน โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดำเนินการพัฒนาและยกระดับงานอย่างเข้มข้น ใน 6 หมวด ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การวางแผนการดำเนินงานและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารและสร้างจิตสำนึก การใช้ทรัพยากรและพลังงาน การจัดการของเสีย สภาพแวดล้อมและความปลอดภัย และการจัดซื้อและจัดจ้าง

- **United Nations Public Service Awards 2021** สาขาการเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อบรรลุวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (Enhancing the effectiveness of public institutions to reach the SDGs) โดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (ECOSOC) ในผลงาน Huay Nam Sai Model

- **SDGs (Good Practices)** โดยสำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA) ในผลงาน “Good Practice of Sustainable Highland Development: People Live in Harmony with Forest.”

การยกระดับการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เชิงรุกของ สวพส. กำหนดประเด็นสำคัญในการสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์เชิงรุก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อสร้างอัตลักษณ์ สวพส. ส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานที่โดดเด่นทั้งด้านงานวิจัย งานพัฒนา และการส่งเสริมการเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ด้วยงานวิจัยและพัฒนาที่สร้างความเชื่อถือต่อภาพลักษณ์ขององค์กรและการยอมรับจากสาธารณชน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งระดับประเทศและนานาชาติ จำนวน 13 ประเด็น เช่น งานวิจัยและพัฒนาเรื่องพืชกัญชง (เฮมพ์) ผลงานชุมชนตัวอย่างการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานของ สวพส. และแหล่งเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา

การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริต ปลูกฝังและบ่มเพาะนิสัยของบุคลากรของ สวพส. ไม่ให้เบียดบังผู้อื่น ยึดถือประโยชน์ของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะชุมชนบนพื้นที่สูงมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปี 2564 สวพส. **ได้คะแนนการประเมิน 94.71 คะแนน อยู่ในระดับ A** เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่ได้คะแนน 89.48 คะแนน จัดอยู่ในลำดับที่ 4 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และลำดับที่ 20 ของหน่วยงานภาครัฐประเภทองค์การมหาชน

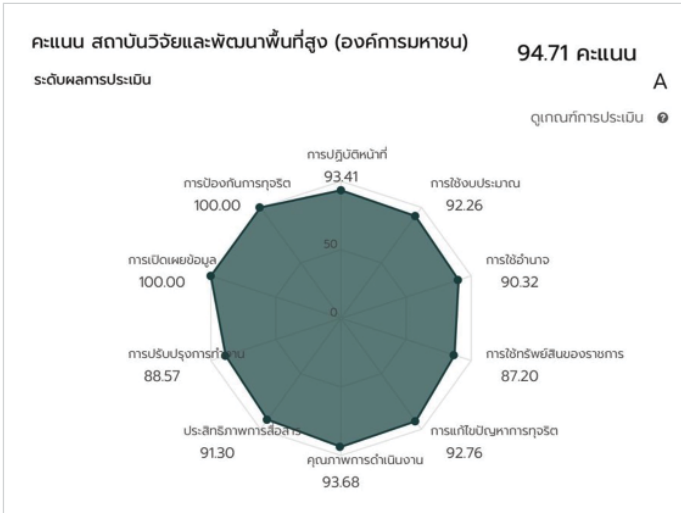

สวพส. เข้ารับ**การประเมินรางวัลองค์กรโปร่งใส ครั้งที่ 10 (NACC Integrity Awards)** จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เพื่อยกระดับให้ สวพส. เป็นหน่วยงานที่พร้อมรับผิดชอบจากการปฏิบัติภารกิจหรือการให้บริการ ปฏิบัติภารกิจยึดมั่นในหลักนิติธรรม ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนของผู้ปฏิบัติงาน ผู้ร่วมงาน และปฏิบัติตามแนวทางจริยธรรมที่เป็นสากล และดำเนินภารกิจและมีระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใส มีการป้องกันการทุจริต และป้องกันการให้หรือรับสินบน

ได้นำแนวทางของแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) มาเป็นแนวทางการส่งเสริมให้บุคลากร สวพส. มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมคุณธรรมตามหลักคุณธรรม ธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเข้ารับ**การประเมินองค์กรคุณธรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564** โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบเอกสารรายงานผลการประเมินองค์กรคุณธรรมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ และจากการพิจารณาผลการประเมินพบว่า มีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินองค์กรคุณธรรมจำนวน 13 หน่วยงาน โดย**สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้รับผลการประเมินผ่านเกณฑ์ในระดับ "องค์กรส่งเสริมคุณธรรม"** (มีส่วนงานในสังกัดประเมินได้ในระดับ "ส่งเสริมคุณธรรม" ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80)

นอกจากนี้ สวพส. ได้เข้าร่วม**ประกวดองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2564** ด้วยผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริมเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนให้แก่บุคลากร เกษตรกร และประชาชน โดยดำเนินงานตามภารกิจเพื่อให้ชุมชนบนพื้นที่สูงมีสิทธิได้รับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้การอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืนด้วยการดำเนินโครงการชุมชนคาร์บอนต่ำและยั่งยืน ซึ่งส่งผลให้ชุมชนบนพื้นที่สูงมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน และการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ

กระจายการพัฒนาส่งเสริมอาชีพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจน

สร้างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดภูมิปัญญาประเพณีวัฒนธรรมชนเผ่า

ทำให้ชุมชนบนพื้นที่สูงสามารถดำรงชีวิตบนพื้นที่สูงและใช้ทรัพยากรได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและควบคู่กับการรักษาสิทธิของคนทั้งประเทศ

สวพส. ดำเนินการเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน

3. การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร

พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลของ สวพส. ให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางข้อมูลสนับสนุนการวิจัยพัฒนา การเรียนรู้ศาสตร์พระราชา และการพัฒนาพื้นที่สูง (Data Center) เป็นองค์การที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data Driven) และเพิ่มขีดสมรรถนะขององค์การ โดยพัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลที่เอื้อต่อการบริหารจัดการ พัฒนาฐานข้อมูลและสารสนเทศบนพื้นที่สูงที่รองรับการให้บริการข้อมูลและสารสนเทศที่มีมาตรฐานแบบบูรณาการ สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันทั้งองค์การอย่างยั่งยืน พัฒนาสารสนเทศเชิงกลยุทธ์สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน รวมถึงสร้างกระบวนการจัดการองค์ความรู้ให้บุคลากรมีสมรรถนะสูงในการพัฒนางานและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีผลงานสำคัญดังนี้

3.1 พัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นดิจิทัลเพื่อนำไปใช้สู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data)

"ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)" จำนวน 12 ชุดข้อมูล และเปิดเผยผ่าน "ระบบให้บริการข้อมูลภูมิสารสนเทศบนพื้นที่สูง" จำนวน 39 ชุดข้อมูล พร้อมทั้งจัดทำคำอธิบายข้อมูล (Metadata) ที่สอดคล้องตามมาตรฐานที่ สพร. กำหนด

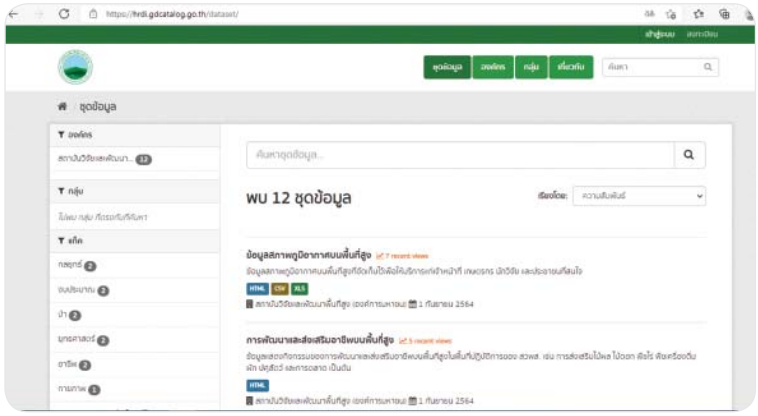

"ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)"

3.2 การบริหารจัดการข้อมูลเพื่องานพัฒนาพื้นที่สูง

โดยพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ และวางแผนการวิจัยและพัฒนาบนพื้นที่สูง ครอบคลุมพื้นที่สูง 20 จังหวัด โดยการพัฒนาต้นแบบการแสดงผลข้อมูลผ่าน GIS Portal ได้แก่ (1) การให้บริการข้อมูลภูมิสารสนเทศบนพื้นที่สูง มีข้อมูลเชิงพื้นที่ 8 กลุ่ม 36 รายการ (2) ระบบติดตามและรายงานข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาของกลุ่มบ้านระดับพื้นที่ A B C D (3) ระบบติดตามและรายงานข้อมูลสภาวะปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริงจากการทำงานของ สวพส. และชุมชน (4) ระบบงานด้านสังคมสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต้นแบบ (พื้นที่ผาผึ้ง-ศรีคีรีรักษ์ และแม่จริม) (5) การรายงานข้อมูลงานส่งเสริมระดับพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ได้แก่ พืชผักพืชเครื่องดื่ม พืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ดอก ปศุสัตว์ (6) ระบบวางแผนการตัดสินใจปลูกพืชอย่างง่ายระดับพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 33 แห่ง ตามเงื่อนไขการตัดสินใจ : ความสูง ความลาดชัน พื้นที่ป่า ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (7) การรายงานผลการติดตามข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานหน่วยงานร่วมบูรณาการ นอกจากนี้ได้**จัดทำฐานข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศรายละเอียดสูงจากอากาศยานไร้คนขับ (โดรน)** เพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนาพื้นที่สูงให้เป็นปัจจุบัน เพื่อใช้จัดทำแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศรายละเอียดสูง ในการอัปเดตข้อมูลที่ดินรายแปลงในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่เฉพาะ ติดตามการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ และจัดเก็บเป็นภาพถ่ายมุมสูงบริเวณสำนักงานในพื้นที่ ภาพรวมของชุมชน แปลงส่งเสริมปลูกพืชของสถาบัน

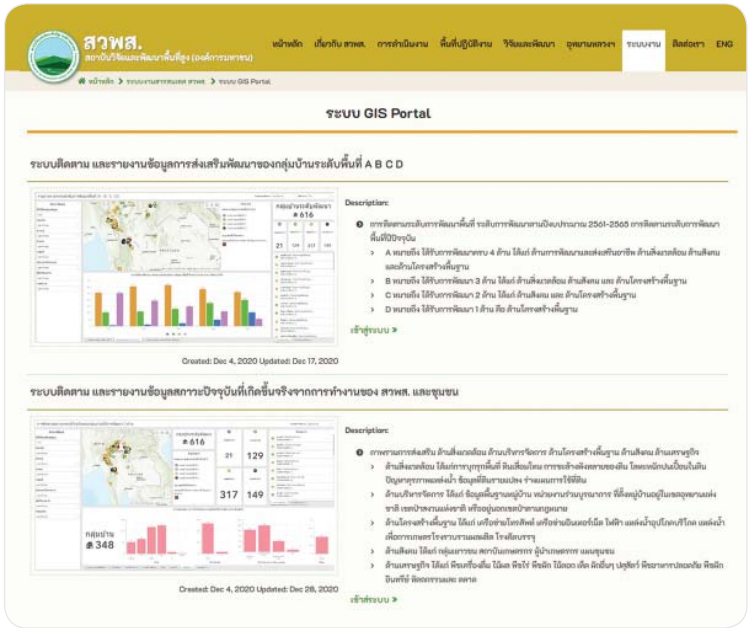

การพัฒนาต้นแบบการแสดงผลข้อมูลผ่าน GIS Portal

การจัดทำฐานข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศ
รายละเอียดสูงจากอากาศยานไร้คนขับ

3.3 พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเกษตรแม่นยำ

โดยพัฒนาระบบต้นแบบการใช้ข้อมูลจาก IoT ด้วยการ (1) พัฒนาระบบสูบน้ำควบคุมระยะไกลแบบอัตโนมัติพลังงานโซล่าเซลล์ (2) พัฒนาระบบวัดน้ำอัตโนมัติพลังงานแสงอาทิตย์ โดยสามารถติดตามผลและควบคุมได้แบบเรียลไทม์ผ่านระบบ Network (3) ประเมินสภาพพื้นที่และประเมินน้ำต้นทุน สถานการณ์การใช้น้ำเพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่สูงให้มีประสิทธิภาพ และ (4) ปรับปรุงระบบสถานีตรวจสภาพอากาศแบบอัตโนมัติแบบคลื่นวิทยุ 433 mhz และแบบ NB IoT/3G/4G ให้สามารถติดตามข้อมูลสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น ข้อมูลอุณหภูมิสูงสุด-ต่ำสุด ความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด-ต่ำสุด ความเร็วลมสูงสุด-ต่ำสุด ทิศทางลม ปริมาณน้ำฝนผ่านโปรแกรม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนการผลิตต่อไป และ**พัฒนาโรงเรือนเกษตรแม่นยำ** โดยจัดทำโรงเรือนเกษตรแม่นยำที่มีต้นทุนต่ำโดยใช้พลังงานทดแทน ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า จังหวัดเชียงใหม่ และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา จังหวัดเชียงราย

3.4 พัฒนาแอปพลิเคชัน HRDI MAPs

เพื่อเป็นเครื่องมือในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ขนาดเล็ก และรองรับการสำรวจภาคสนาม อาทิ การเรียกดู ปรับปรุงข้อมูลที่ดินรายแปลง การสร้างกิจกรรมในแปลง และการเรียกดูข้อมูลกายภาพในพื้นที่ดำเนินงานของ สวพส. แก่กลุ่มผู้ใช้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ สวพส. เกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.5 การจัดการองค์ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้

โดยศึกษาการจัดการความรู้ของ สวพส. เพื่อขับเคลื่อนการเป็นศูนย์กลางข้อมูลและองค์ความรู้การพัฒนาพื้นที่สูง และพัฒนา LINE Official Account HRDI ของดีพื้นที่สูง (ระยะที่ 2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการข้อมูลองค์ความรู้ในรูปแบบ Chat Bot ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 3,733 ราย เป็นผู้ลงทะเบียนสมาชิก 798 ราย เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ 497 เรื่อง

3.6 การพัฒนาระบบสำนักงานดิจิทัล

เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานสำนักงาน (Back office) ของ สวพส. ให้มีความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นระบบที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถทำงานได้จากทุกที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสถาบันมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดย **(1) มีการประเมินผลการพัฒนาระบบสารสนเทศของ สวพส. (ระบบงานคลัง)** ในด้านประสิทธิภาพ ด้านฮาร์ดแวร์และระบบเครือข่าย และด้านบุคลากร ผลการประเมินพบว่า ระบบคุณภาพการทำงานระดับดี ความพึงพอใจจากผู้ใช้งานต่อระบบดีมาก มีข้อเสนอแนะควรสำรวจและวางแผนการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น รวมถึงฝ่ายคลังควรมีความรู้ความเข้าใจการใช้งานระบบอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย และ **(2) พัฒนาระบบงานเว็บไซต์หน่วยตรวจสอบภายใน** เพื่อเป็นเครื่องมือการพัฒนาระบบคุณภาพงานตรวจสอบภายในให้ได้มาตรฐานการประกันคุณภาพงานตรวจสอบภายใน โดยระบบจะแสดงข้อมูลข่าวสารกิจกรรม ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแผนการตรวจสอบภายใน ติดตั้งในระบบเครือข่าย สวพส. แล้วที่ https://audit.hrdi.or.th

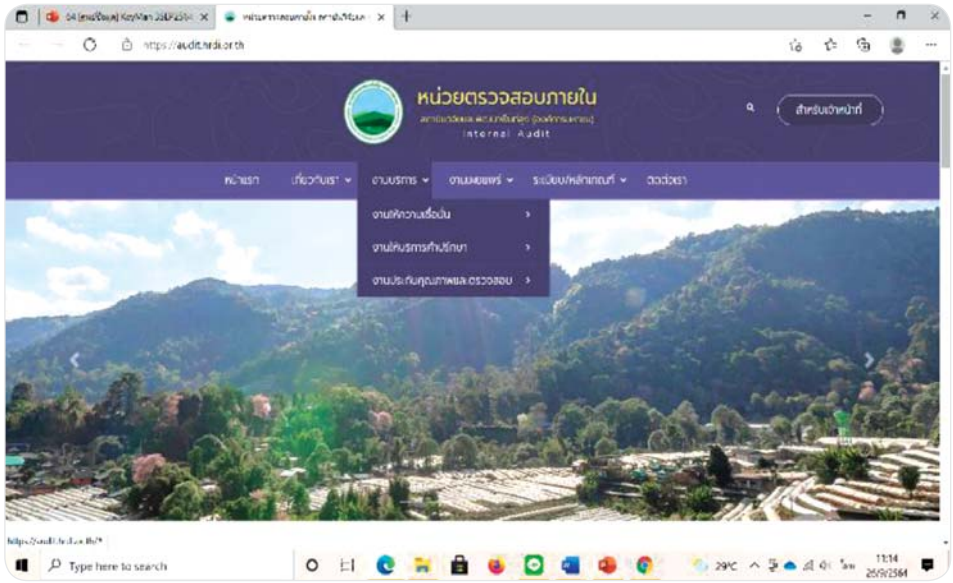

4. การสนับสนุนนโยบายและการติดตามประเมินผล

การขับเคลื่อนนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่สูงของประเทศ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) และที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2564 โดยมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สูง เพื่อเป็นกรอบบูรณาการการดำเนินงานสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ องค์กรส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการกำหนดกลยุทธ์สำคัญเพื่อการดำเนินการที่สอดคล้องกับพื้นที่ ครอบคลุมงานทุกด้าน ทั้งการวิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ การส่งเสริมอาชีพอย่างทั่วถึง มีรายได้พอเพียง ด้วยอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การยกระดับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวทาง BCG Model การยกระดับการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น การขับเคลื่อนแผนพัฒนาพื้นที่ และยกระดับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ด้วยการบูรณาการของทุกภาคส่วน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ส่งผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ที่สมดุลของราษฎรบนพื้นที่สูงในอนาคต จำนวน 3 แผน ประกอบด้วย

- **แผนปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง** มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่โครงการหลวงสู่ความยั่งยืน โดยงบประมาณส่วนใหญ่ใช้เพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิต
- **แผนปฏิบัติการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง** ซึ่งจัดทำขึ้นในรูปแบบเดียวกับแผนปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง เพื่อดำเนินงานในพื้นที่ขยายผลตามแบบโครงการหลวงที่เรียกว่า “โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง” รับผิดชอบพื้นที่โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
- **แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน** ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการฯ เพื่อการแก้ปัญหาบนพื้นที่สูงในกรอบใหญ่ของประเทศ โดยการประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนงบประมาณ และการดำเนินการให้ทั่วถึง มุ่งเน้นการขยายการพัฒนาตามรูปแบบโครงการหลวงโมเดล และการประสานประโยชน์จากทุกภาคส่วนไปยังพื้นที่สูงต่าง ๆ ของประเทศ โดยมีเป้าหมายครอบคลุม 3,230 กลุ่มบ้าน ใน 18 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 76.82 ของพื้นที่สูงในประเทศ

การขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายเชิงผลลัพธ์ โดยกำหนดตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ที่สะท้อนผลการดำเนินงานของ สวพส. และวางแผนระบบการติดตามเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ร่วมกับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานของ สวพส. บรรลุพันธกิจและตอบสนองเป้าหมายสำคัญของประเทศ ทั้งยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

การดำเนินงานพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) สวพส. นำแนวทางการพัฒนาทางเลือกบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของโครงการหลวง ไปขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง 44 แห่ง ของประเทศ นำไปสู่ความสำเร็จเชิงผลลัพธ์ด้านเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 5 เป้าหมายหลัก ได้แก่ **เป้าหมายที่ 1** ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ การดำเนินการให้ความยากจนขั้นรุนแรงหมดไป การจัดทำมาตรการคุ้มครองทางสังคม และการสร้างความเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ **เป้าหมายที่ 2** ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการสำหรับทุกคนในทุกวัย **เป้าหมายที่ 6** สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน **เป้าหมายที่ 15** ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ **เป้าหมายที่ 17** เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น และจะขับเคลื่อนการดำเนินงานสู่การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนให้ครอบคลุมทุกมิติ สอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ทั้ง 17 เป้าหมายต่อไป

บุคลากร สวพส. กำหนดตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ที่สะท้อนผลการดำเนินงานของ สวพส. และวางแผนระบบการติดตามเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ร่วมกับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	2. การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	4.การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม	5.การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	3. การเกษตร / 23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	15. พลังทางสังคม	18. การเติบโตอย่างยั่งยืน
แผนปฏิรูปประเทศ	ด้านเศรษฐกิจ : การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added)		

"ชุมชนบนพื้นที่สูงมีความอยู่ดีมีสุข ด้วยการวิจัยและพัฒนา สืบสาน รักษา ต่อยอดงานโครงการหลวง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"

KR1 ร้อยละของชุมชนที่มีผลการประเมินระดับการพัฒนาไม่ต่ำกว่าระดับ B ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

KR2 ชุมชนต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 132 แห่ง

O1 ชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

O1.1a ลดความขาดแคลนและสร้างความมั่นคงด้านอาหารแก่ชุมชนบนพื้นที่สูง

KR1.1 ชุมชนเป้าหมายที่เกษตรกรได้รับการพัฒนาอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 50

KR1.1.1 ร้อยละชุมชนที่มีการปรับเปลี่ยนพืชดั้งเดิมเป็นพืชมูลค่าสูง ร้อยละ 50
KR1.1.1 ร้อยละชุมชนเป้าหมายที่มีครัวเรือนมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี ร้อยละ 75

O1.2 เพิ่มศักยภาพการผลิตคุณภาพ และมาตรฐานความปลอดภัยแก่ผลผลิตเกษตรบนพื้นที่สูง

KR1.2. ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่า 78,000 บาท ร้อยละ 75

KR1.2.1 เกษตรกรที่ได้การรับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5
KR1.2.2 มูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3
KR1.2.3 ชุมชนมีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการโลจิสติกส์และการตลาดด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย 40 แห่ง/พื้นที่

O1.3 กระจายการพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มบ้านเป้าหมายอย่างทั่วถึง

KR1.3 ค่าสัมประสิทธิ์ Gini ด้านรายได้ของชุมชนบนพื้นที่สูงลดลง

KR1.3.1 ร้อยละครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพในระบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 40 (29,000 ครัว.)

O2 ชุมชนเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

KR2.1 ร้อยละของกลุ่มบ้านที่สามารถจัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่มีคุณภาพ และขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติได้ ร้อยละ 20
KR2.2 ชุมชนเข้าถึงองค์ความรู้ตามแนวทางโครงการหลวงผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล 4.12 ล้านคน
KR2.3 ชุมชนเป้าหมายมีสถาบันเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและการตลาดได้ ร้อยละ 50
KR2.4 มีผู้นำชุมชน สตรีและเยาวชนที่เป็นทุนส่วนการขับเคลื่อนงานวิจัยและการพัฒนาชุมชนได้ 1,000 ราย/250 กลุ่มบ้าน
KR2.5 ร้อยละชุมชนที่มีกลุ่มเยาวชนในการสืบทอดประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ...
KR2.6 ร้อยละชุมชนที่มีกิจกรรม เสริมสร้างจิตอาสา และความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน ร้อยละ 100

O3 ชุมชนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

O3.1 การบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ

KR3.1.1 ร้อยละชุมชนที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำกิน และจัดทำผังชุมชน ร้อยละ 100
KR3.1.2 ร้อยละชุมชนที่มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ถูกต้องตามผังชุมชนหลักวิชาการ และกฎหมาย ร้อยละ 100

O3.3 การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง

KR3.3.1 ลดการเผาพื้นที่เกษตรบนพื้นที่สูง hot spot ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี
KR3.3.2 เพิ่มพื้นที่สีเขียวแก่ชุมชนบนพื้นที่สูง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 61,600 ไร่
KR3.3.3 ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในชุมชนเป้าหมายลดลง
KR3.3.4 ปริมาณการเก็บกักคาร์บอนเพิ่มขึ้น
KR3.3.5 ชุมชนมีความมั่นคงและบริหารจัดการน้ำได้อย่างยั่งยืน

O3.2 อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงมีความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน

KR3.2.1 ร้อยละชุมชนที่มีการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรสู่ระบบเกษตรกรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 50
KR3.2.2 พื้นที่ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ ได้รับอนุรักษ์และฟื้นฟู 2.9 ล้านไร่
KR3.2.3 พื้นที่ปลูกป่าชาวบ้านเพิ่มขึ้น 6,000 ไร่
KR3.2.4 ความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่เป้าหมายเพิ่มขึ้น
KR3.2.5 คุณภาพน้ำในพื้นที่เป้าหมายดีขึ้น

O3.4 พัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

KR3.4.1 ร้อยละชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 80
KR3.4.2 ร้อยละชุมชนที่มีการบูรณาการในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายเชิงผลลัพธ์ สวพส.

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE (Public Organization)

การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการและความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของ สวพส. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 พบว่าผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ สวพส. ในภาพรวม**มากที่สุด** ร้อยละ 89.20 โดยผู้รับบริการกลุ่ม เกษตรกร เจ้าหน้าที่โครงการหลวง และเจ้าหน้าที่หน่วยงานร่วมบูรณาการ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ สวพส. **มากที่สุด** ร้อยละ 90.60 และผู้รับบริการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ มีความพึงพอใจ**มากที่สุด** ร้อยละ 87.80 ทั้งนี้พบว่า เกษตรกร เจ้าหน้าที่โครงการหลวง และเจ้าหน้าที่หน่วยงานร่วมบูรณาการ มีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ สวพส. ในระดับ**มากที่สุด** ร้อยละ 89.60

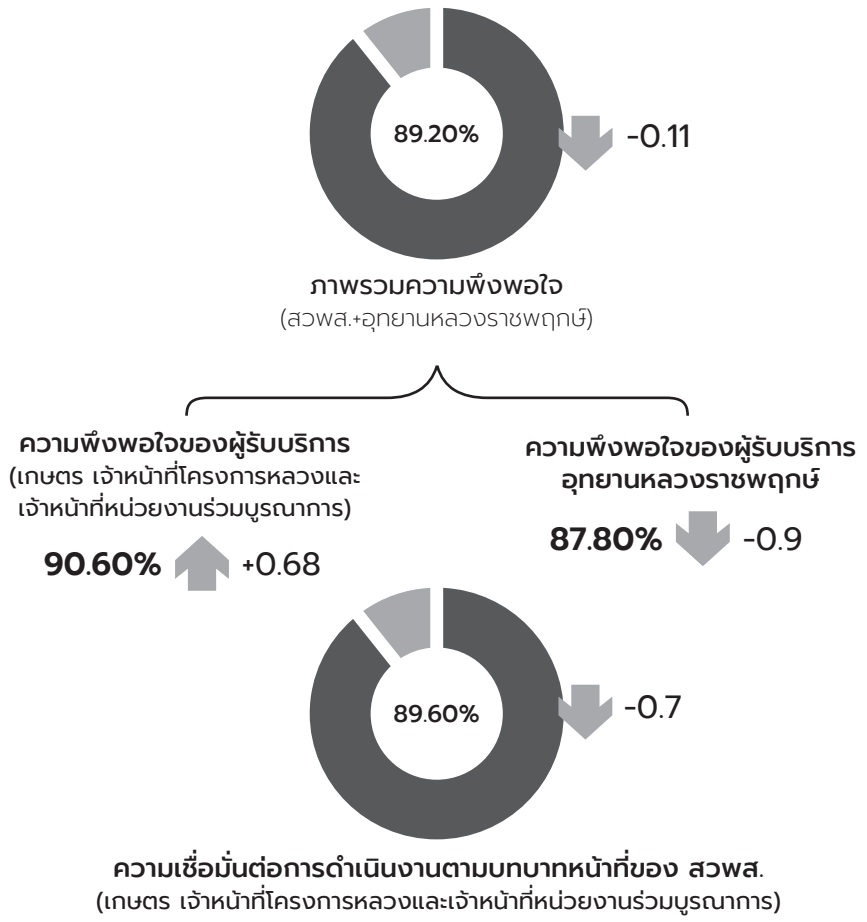

การสำรวจการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โดยการประเมินโครงสร้างพื้นฐาน 6 ด้าน ได้แก่ น้ำเพื่อการเกษตร น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค ส่วนงานสนับสนุนสินค้าการเกษตร ด้านส่วนสนับสนุนผลิตผลทางการเกษตร (โรงเรือน โรงรวบรวมผลิตผลการเกษตร โรงคัดบรรจุ) ถนนและเส้นทางลำเลียงผลผลิต การจัดการด้านพลังงาน และการจัดการขยะและของเสีย และการประเมินศักยภาพของการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่ส่วนงานต่าง ๆ ที่ก่อสร้างในพื้นที่ระหว่าง พ.ศ. 2560-2562 ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

รายงานผล

การบริหารความเสี่ยงของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

จากการประเมินความเสี่ยงของ สวพส. กิจกรรมที่ผลการประเมินสูงและสูงมาก รวมจำนวน 7 กิจกรรม และตามแผนการบริหารความเสี่ยง สรุปได้ดังนี้

กิจกรรม	ประเภทความเสี่ยง	ผลการดำเนินงาน
1 การส่งเสริมการเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ (งานสืบเนื่องจากปี 2563)	ด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk)	• พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน สำหรับระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 กลุ่มสาระวิชา ดังนี้ (1) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม-วิชาสังคมศึกษา (2) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี-วิชาวิทยาศาสตร์ (3) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ-วิชาการงานอาชีพ • สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานหรือกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้ผ่านสวนองค์กรหน่วยงานภาคี ภายใต้นิทรรศการต่าง ๆ และจัดกิจกรรมผ่านสื่อออนไลน์ (Facebook live) • พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (1) ผ่านระบบดิจิทัลเรียนรู้ผ่านแพลต ฟอร์มทางการศึกษา ได้แก่ DLTV: สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในระยะแรกเป็นการจัดทำคลิปวิดีโอสั้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ นอกตารางเรียน (2) ผ่านสื่อออนไลน์ • ยกระดับการสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์เชิงรุก • จัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทการพัฒนาอุทยานเป็นแหล่งเรียนรู้ • จัดทำแนวทางการพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเรียนรู้ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)
2 การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง (งานสืบเนื่องจากปี 2563)	ด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk)	• ผลการนำผลงานวิจัยที่สำคัญไปใช้ประโยชน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 34 เรื่อง 51 พื้นที่ เกษตรกร 1,517 ราย • เผยแพร่ฐานข้อมูลรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (e-Research Report) ผ่าน Web Application จัดทำและนำเข้าองค์ความรู้จากงานวิจัยในรูปแบบ Infographic คลิปวิดีโอ โปสเตอร์ คู่มือ 25 เรื่อง • จัดทำแผนการดำเนินงานยกระดับการสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์เชิงรุก ผลงานของสถาบัน ประจำปี 2564 • เพิ่มช่องทางการบริการข้อมูลด้านงานวิจัยกัญชง (Hemp)
3 การบริหารจัดการฐานข้อมูล (งานสืบเนื่องจากปี 2563)	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Risk)	• จัดทำ (ร่าง) แผนบริหารจัดการข้อมูลเพื่อสนับสนุนการวางแผนและตัดสินใจในระดับพื้นที่ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) • จัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2565-2567) • พัฒนาระบบให้บริการข้อมูลบนพื้นที่สูง (GIS Service) โดยให้บริการแผนที่ออนไลน์ และติดตามสถานะด้านโครงสร้างพื้นฐานของกลุ่มบ้านระดับพื้นที่ A B C D (Dashboard)

กิจกรรม	ประเภทความเสี่ยง	ผลการดำเนินงาน
4 การขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายเชิงผลลัพธ์	ด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk)	• จัดทำแผนที่ผลลัพธ์ เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการดำเนินงานระดับกิจกรรม/โครงการไปสู่เป้าหมายเชิงผลลัพธ์ และวางแผนการจัดเก็บและแสดงผลเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ของ สวพส.
5 การสื่อสารภายนอกองค์กรที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย	ด้านการปฏิบัติงาน (Operation Risk)	• จัดทำ (ร่าง) ประเด็นหลักแผนการสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์เชิงรุก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 • จัดทำระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (E-Document) และ Open chat HRDI Connect
6 การพัฒนาบุคลากร	ด้านการปฏิบัติงาน (Operation Risk)	• จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล (IDP: Individual Development Plan) ปีงบประมาณ 2564 โดยเน้นการมอบหมายงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร • จัดทำเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาบุคลากร เครื่องมือและเกณฑ์การวัดผลการยกระดับการพัฒนาบุคลากร • ยกระดับการพัฒนาบุคลากรรายบุคคลตามแผน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 • จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรในลักษณะบูรณาการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
7 การบริหารจัดการเงินงบประมาณและเงินสะสม	ด้านงบประมาณ (Financial risk)	• จัดทำ (ร่าง) แผนบริหารจัดการงบประมาณของ สวพส. ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2565-2567)

HRDI
ANNUAL REPORT 2021

การกำกับกิจการที่ดี

การดำเนินงานสนับสนุนการกำกับกิจการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

การกำกับกิจการที่ดี

การดำเนินงานสนับสนุนการกำกับกิจการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

ด้านนโยบายและแผน คณะกรรมการสถาบันให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติงานที่สำคัญ เพื่อให้พันธกิจและภารกิจบรรลุตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของ สวพส. จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่

(1) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ให้เป็นแผนระดับ 3 โดยมีจุดเน้นในการปรับการดำเนินงานจากที่เน้น Function Approach เป็นการทำงานแบบ Area Approach เป็นหลัก และใช้กลไกความร่วมมือการระดมทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน มาผลักดันให้เกิดการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่สูง

(2) แผนปฏิบัติการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานในระยะต่อไป ในการขยายผลความสำเร็จของโครงการหลวงภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวง ซึ่งจะสิ้นสุดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน บูรณาการกิจกรรมและงบประมาณในการพัฒนาชุมชนของหน่วยงานรัฐ ทั้งในระดับกรมและในระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมขององค์กรท้องถิ่นและเอกชนในพื้นที่ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

(3) แผนปฏิบัติการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2565-2567) เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ให้สอดคล้องกับเป้าหมายแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงในระยะ 8 ปี พ.ศ. 2563-2570 และให้ทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย มีคุณภาพด้านการ

บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และบุคลากรมีสมรรถนะสูงในการพัฒนางานและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

(4) แผนปฏิบัติการวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานวิจัยในระยะ 5 ปี โดยมุ่งสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ คุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งของชุมชน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง ที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนบนพื้นที่สูง ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โมเดลเศรษฐกิจ BCG อันเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ด้านแบบองค์รวมที่จะพัฒนาไปพร้อมกัน และสอดคล้องกับเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการโครงการหลวง และการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ตลอดจนการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยทุกมิติ

ด้านการปรับปรุงและแก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่

(1) ระเบียบคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ว่าด้วยเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นของคณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะอนุกรรมการและที่ปรึกษา พ.ศ. 2563

(2) ระเบียบคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน พ.ศ. 2563

(3) ข้อบังคับคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ว่าด้วยการงบประมาณ การเงิน และการบัญชี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564

(4) ระเบียบคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ว่าด้วยเงินสะสม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564

HRDI

ANNUAL REPORT 2021

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE
(Public Organization)

HRDI
ANNUAL REPORT 2021

ภาคผนวก

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด
สำนักงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สวพส. รับผิดชอบตัวชี้วัดสำนักงบประมาณ จำนวน 11 ตัวชี้วัด โดยรอบ 12 เดือน มีผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายทั้ง จำนวน 10 ตัวชี้วัด ต่ำกว่าเป้าหมาย 1 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 2 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรบนพื้นที่สูงเพิ่มขึ้น ดังนี้

ตัวชี้วัด	เป้าหมายทั้งปี	ผลการดำเนินงานรอบ 12 เดือน
1. จำนวนกลุ่มบ้านที่ได้รับการดำเนินงานเพื่อยกระดับการพัฒนา	500 กลุ่มบ้าน	524 กลุ่มบ้าน
2. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรบนพื้นที่สูงเพิ่มขึ้น (เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2563) (ปี 2563 รายได้จากการส่งเสริม 383,341,061.20 บาท จาก 3,852 ครัวเรือน คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 99,517.41 บาท/ครัวเรือน)	เพิ่มขึ้นร้อยละ 10	ลดลงร้อยละ 9.80 (ปี 2564 รายได้จากการส่งเสริม 402,163,296.33 บาท จาก 4,480 ครัวเรือน คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 89,768.59 บาท/ครัวเรือน)
3. จำนวนผู้ได้รับการถ่ายทอดความรู้โครงการหลวงและศาสตร์พระราชา	834,000 ราย	851,453 ราย
4. ร้อยละเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงได้นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ 86	ร้อยละ 99.33 ได้มีการจัดประชุมไปทั้งหมด 30 ครั้ง ผู้เข้าร่วม 1,358 ราย โดยมีผู้นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด 1,349 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.33
5. ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงานแผนปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ	ร้อยละ 85	ร้อยละ 99.56
6. องค์กรผ่านเกณฑ์คุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0)	300 คะแนน	431.15 คะแนน
7. เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแนวทางโครงการหลวง	79,000 ราย	89,971 ราย
8. จำนวนเกษตรกรที่ยกระดับเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง	725 ราย	862 ราย
9. จำนวนหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางโครงการหลวง	310 หมู่บ้าน	406 หมู่บ้าน
10. จำนวนผู้ได้รับการถ่ายทอดความรู้โครงการหลวง โครงการพระราชดำริ และการให้บริการทางสังคม	761,000 ราย	761,482 ราย
11. จำนวนพรรณไม้ที่ได้รับการรวบรวมเพื่อจัดแสดงในพื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ (*พรรณไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ ปี 2558-2563 มีจำนวน 16,842 รายการ)	17,300 รายการ	17,716 รายการ

ผลคะแนนการประเมิน

องค์กรการมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การประเมิน			ผลการดำเนินงาน		
		เป้าหมายขั้นต่ำ (50)	เป้าหมายมาตรฐาน (75)	เป้าหมายขั้นสูง (100)	ผลการดำเนินงาน	คะแนนที่ได้ (เทียบจากค่าเป้าหมาย)	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
Performance Perspective							
องค์ประกอบที่ 1 ประสิทธิผลการดำเนินงาน (ร้อยละ 40)							
1.1 ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับภารกิจตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งที่แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงจากยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและแผนระดับชาติ							
1.1.1 การขับเคลื่อนการนำผลงานวิจัยหรือทรัพย์สินทางปัญญาไปส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	5	ร้อยละ 6 ของเกษตรกร ที่ได้รับการส่งเสริมตามแผนงานที่กำหนด	ร้อยละ 8 ของเกษตรกร ที่ได้รับการส่งเสริมตามแผนงานที่กำหนด	ร้อยละ 10 ของเกษตรกร ที่ได้รับการส่งเสริมตามแผนงานที่กำหนด	ร้อยละ 26.83	**100.00**	**5.00**
1.1.2 ร้อยละของจำนวนงานวิจัย และ/หรือทรัพย์สินทางปัญญาที่นำไปใช้ประโยชน์	5	ร้อยละ 15.87	ร้อยละ 16.42	ร้อยละ 16.97	ร้อยละ 18.25	**100.00**	5.00
1.1.3 จำนวนกลุ่มบ้านต้นแบบการปรับระบบเกษตรให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้แผนที่ดินรายแปลงของเกษตรกร	10	10 กลุ่มบ้าน	12 กลุ่มบ้าน	12 กลุ่มบ้าน และมีการขยายผลโครงการ	12 กลุ่มบ้าน และมีการขยายผลโครงการไปยังชุมชนอื่นอีก 20 กลุ่มบ้าน	**100.00**	**10.00**
1.1.4 ร้อยละของผู้ที่ได้รับการเผยแพร่และถ่ายทอดข้อมูลความรู้ผ่านอุทยานหลวงราชพฤกษ์ต่อจำนวนผู้เข้ารับบริการอุทยานหลวงราชพฤกษ์	10	ร้อยละ 52.5	ร้อยละ 54	ร้อยละ 55.5	ร้อยละ 56.79	**100.00**	**10.00**
1.2 ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับประเด็นปฏิรูปประเทศของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง/นโยบายสำคัญหรือเร่งด่วนของรัฐบาล							
1.2.1 จำนวนเกษตรกรต้นแบบที่ยกระดับการเกษตรแบบดั้งเดิมสู่การทำการเกษตรแบบสร้างมูลค่า	10	200 ราย	210 ราย	220 ราย + มีการเผยแพร่ผลงาน ร้อยละ 10 ของจำนวนเกษตรกร	333 ราย + มีการเผยแพร่ผลงาน ร้อยละ 60.96 ของจำนวนเกษตรกร (203 ราย)	100.00	10.00
องค์ประกอบที่ 2 ประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการดำเนินงาน (ร้อยละ 30)							
2.1 ตัวชี้วัดที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารงาน/ความคุ้มค่าในการดำเนินงาน							
2.1.1 ความสามารถทางการหารายได้เพื่อลดภาระงบประมาณภาครัฐ*	15	21.89 ล้านบาท	22.39 ล้านบาท	22.89 ล้านบาท	23.03 ล้านบาท	100.00	15.00
2.1.2 รายได้ของเกษตรกรที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	10	280 ล้านบาท	300 ล้านบาท	320 ล้านบาท	325.42 ล้านบาท	100.00	10.00

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การประเมิน			ผลการดำเนินงาน		
		เป้าหมายขั้นต่ำ (50)	เป้าหมายมาตรฐาน (75)	เป้าหมายขั้นสูง (100)	ผลการดำเนินงาน	คะแนนที่ได้ (เทียบจากค่าเป้าหมาย)	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
2.2 ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรขององค์การมหาชน	5	-	ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรไม่เกินกรอบวงเงินรวมฯ ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด	ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรไม่เกินกรอบวงเงินรวมฯ ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรจริงไม่สูงกว่างบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงบประมาณ	ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ไม่เกินกรอบวงเงินรวมฯ ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (ร้อยละ 30) โดยใช้ร้อยละ 20.16 และค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรจริงสูงกว่างบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงบประมาณ	75.00	3.75
Potential Perspective							
องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพขององค์การมหาชน (ร้อยละ 20)							
3.1 ผลการพัฒนาศักยภาพองค์การสู่การเป็นระบบราชการ 4.0							
3.1.1 การพัฒนาองค์การสู่ดิจิทัล 1) การพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นดิจิทัลเพื่อนำไปใช้สู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data)	10	มีรายชื่อชุดข้อมูลที่สัมพันธ์กับกระบวนการทำงานตามภารกิจที่เลือก	ชุดข้อมูลมีคำอธิบายข้อมูล (Metadata) ที่สอดคล้องตามมาตรฐานที่ สพร. กำหนด (14 รายการ) ทุกชุดข้อมูลในกระบวนการทำงาน	• มีระบบบัญชีข้อมูล • จัดทำข้อมูลเปิดที่ถูกจัดในหมวดหมู่สาธารณะ อย่างน้อยร้อยละ 50 ของชุดข้อมูลเปิดในบัญชีข้อมูลสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตามมาตรฐานคุณลักษณะแบบเปิดที่ สพร.กำหนด	• มีระบบบัญชีข้อมูล • จัดทำข้อมูลเปิดที่ถูกจัดในหมวดหมู่สาธารณะ อย่างน้อยร้อยละ 50 ของชุดข้อมูลเปิดในบัญชีข้อมูลสามารถเข้าถึงได้ ตามมาตรฐานคุณลักษณะแบบเปิดที่ สพร.กำหนด	**100**	**10.00**
3.1.2 การประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0)	10	300 คะแนน	350 คะแนน	400 คะแนน	431.15 คะแนน	**100**	**10.00**
องค์ประกอบที่ 4 การควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน (ร้อยละ 10)							
4.1 ร้อยละความสำเร็จของการพัฒนาด้านการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน	10	100 คะแนน			100	100	10
						คะแนนรวม	**98.75**
						สรุปผลการประเมินระดับองค์กร	**ดีมาก**

หมายเหตุ :

*ตัวชี้วัดที่ขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดตัวชี้วัดตามมติคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน (อ.กพม.) ครั้งที่ 9/2564 เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564

สรุปผลการประเมินระดับองค์กร

ระดับดีมาก หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป

ระดับดี หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ 75 – 89.99 คะแนน

ระดับพอใช้ หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ 60 – 74.99 คะแนน

ระดับต้องปรับปรุง หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ต่ำกว่า 60 คะแนน

งบแสดงฐานะการเงิน

งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2564	2563
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	189,260,988.13	231,166,520.92
ลูกหนี้อื่นระยะสั้น	6	5,448,564.76	2,524,365.30
เงินลงทุนระยะสั้น	7	260,000,000.00	310,000,000.00
สินค้าคงเหลือ	8	2,638,669.35	2,441,836.99
วัสดุคงเหลือ	9	720,293.05	613,806.87
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	10	1,183,786.45	2,025,703.63
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		459,252,301.74	548,772,233.71
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	11	503,161,412.82	531,903,600.09
สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน - สุทธิ	12	212,321,910.56	224,083,739.54
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	13	18,792,068.06	7,599,481.27
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		734,275,391.44	763,586,820.90
รวมสินทรัพย์		**1,193,527,693.18**	**1,312,359,054.61**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นายเมธี พยอมยงค์)
ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ

(นายวิรัตน์ ปราบทุกข์)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

งบแสดงฐานะการเงิน (ต่อ)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2564	2563
หนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้การค้า	14	6,569,947.21	14,285,962.16
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	15	6,879,293.84	7,900,819.71
เงินรับฝากระยะสั้น	16	12,234,092.90	10,074,124.01
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	17	716,708.94	840,026.71
รวมหนี้สินหมุนเวียน		26,400,042.89	33,100,932.59
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว		1,240,606.08	2,467,585.29
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		1,240,606.08	2,467,585.29
รวมหนี้สิน		**27,640,648.97**	**35,568,517.88**
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน		1,021,951,779.90	1,021,951,779.90
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	19	143,935,264.31	254,838,756.83
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		**1,165,887,044.21**	**1,276,790,536.73**
รวมหนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		**1,193,527,693.18**	**1,312,359,054.61**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นายเมธี พยอมยงค์)
ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ

(นายวิรัตน์ ปราบทุกข์)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2564	2563
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	20	443,922,900.00	516,058,900.00
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	21	16,349,706.93	34,069,635.45
รายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	22	37,153,022.02	1,798,700.00
รายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	23	7,369,660.28	8,167,393.24
รายได้อื่น	24	3,425,407.49	6,213,403.92
รวมรายได้		**508,220,696.72**	**566,308,032.61**
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	25	108,030,560.92	102,528,013.50
ค่าตอบแทน	26	190,500.00	284,400.00
ค่าใช้สอย	27	245,864,516.88	285,933,650.03
ค่าวัสดุ	28	118,817,297.22	130,432,231.18
ค่าสาธารณูปโภค	29	11,835,941.83	12,213,830.09
ต้นทุนขายสินค้าและบริการ		1,479,863.71	3,127,099.82
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	30	90,423,263.48	90,970,579.79
ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	31	40,000,000.00	0.00
ค่าใช้จ่ายอื่น	32	2,788,694.44	12,319,221.70
รวมค่าใช้จ่าย		**619,430,638.48**	**637,809,026.11**
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		**(111,209,941.76)**	**(71,500,993.50)**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นายเมธี พยอมยงค์)
ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ

(นายวิรัตน์ ปราบทุกข์)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564

(หน่วย : บาท)

	ทุน	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 - ตามที่รายงานไว้เดิม	**1,021,951,779.90**	**327,393,853.11**	**1,349,345,633.01**
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	0.00	(1,054,102.78)	(1,054,102.78)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 - หลังการปรับปรุง	**1,021,951,779.90**	**326,339,750.33**	**1,348,291,530.23**
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2563			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	0.00	(71,500,993.50)	(71,500,993.50)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563	**1,021,951,779.90**	**254,838,756.83**	**1,276,790,536.73**
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 - ตามที่รายงานไว้เดิม	**1,021,951,779.90**	**254,838,756.83**	**1,276,790,536.73**
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	0.00	306,449.24	306,449.24
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 - หลังการปรับปรุง	**1,021,951,779.90**	**255,145,206.07**	**1,277,096,985.97**
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2564			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	0.00	(111,209,941.76)	(111,209,941.76)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	**1,021,951,779.90**	**143,935,264.31**	**1,165,887,044.21**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นายเมธี พยอมยงค์)
ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ

(นายวิรัตน์ ปราบทุกข์)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 การจัดตั้งองค์การของสถาบันฯ

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) จัดตั้งตามมติคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2547 โดยเริ่มจากพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นกองพัฒนาเกษตรที่สูงในวันที่ 15 มิถุนายน 2535 ต่อมาได้รับยกฐานะเป็นสำนักงานพัฒนาเกษตรที่สูงเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 และได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 122 ตอนที่ 95 ก ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2548 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2548 ให้จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงขึ้นในรูปแบบองค์การมหาชน เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว และมีการประสานความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันได้ดียิ่งขึ้น

ต่อมาคณะรัฐมนตรีฯ ได้มีมติเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2549 อนุมัติให้โอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สินของสำนักพัฒนาเกษตรที่สูง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรที่สูงซึ่งเป็นโครงการหลวงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ถึงวันที่ 9 ธันวาคม 2548 โอนไปเป็นของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) โดยโอนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ของสำนักพัฒนาเกษตรที่สูง ตามหนังสือสำนักงบประมาณ ที่ นร 0701/400 ลงวันที่ 27 เมษายน 2549 วงเงิน 43,948,655.00 บาท ไปตั้งจ่ายในงบเงินอุดหนุนประเภทเงินอุดหนุนทั่วไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มีที่ตั้งอาคารสำนักงาน เลขที่ 65 หมู่ 1 ถนนสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และได้รับอนุญาตจากกรมวิชาการเกษตรให้ปรับปรุงพื้นที่ ชั้นที่ 1 ปีกซ้าย ตึกสำนักวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลผลิตเกษตร กรมวิชาการเกษตรใช้เป็นอาคารสำนักงานกรุงเทพฯ

สถาบันฯ ได้มีภารกิจ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2551 อนุมัติหลักการให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เป็นผู้บริหารจัดการในการใช้ประโยชน์สวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 โดยการบริหารจัดการโครงการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 และคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2552 อนุมัติเรื่องการโอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ และงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปเป็นของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ต่อมากรมวิชาการเกษตรได้ส่งมอบพื้นที่และภารกิจบริหารจัดการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 ให้เป็นของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ในวันที่ 10 ธันวาคม 2552 ตามหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กษ 0901.13/7325 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2552 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อจากเดิม “สวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549” ให้ใช้ชื่อใหม่ว่า “อุทยานหลวงราชพฤกษ์” เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2553 และต่อมาสำนักราชเลขาธิการแจ้งชื่อภาษาอังกฤษกว่า “Royal Park Rajapruek”

1.2 วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนางานโครงการหลวง
2. สนับสนุนการวิจัย รวบรวมและเก็บรักษานวัตกรรมใหม่ เสริมสร้างและรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนรักษาคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง
3. ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับมูลนิธิโครงการหลวง ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ และสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา และการถ่ายทอดข้อมูลและเทคโนโลยีบนพื้นที่สูงที่เหมาะสมสู่ชุมชน

4. จัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา และเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างครบวงจร เช่น ด้านการผลิต การตลาด มาตรฐานผลิตภัณฑ์ การขนส่งสินค้า ตลอดจนเป็นศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าว

5. ร่วมมือและแลกเปลี่ยนการพัฒนาทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงในระดับนานาชาติ

6. ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาและการให้บริการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนา

7. สนับสนุนและดำเนินการให้มีการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของสินค้าโครงการหลวงและสินค้าในโครงการของสถาบันจากหน่วยงานในและต่างประเทศ รวมทั้งดำเนินการให้มีการจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

8. จัดนิทรรศการด้านการเกษตร ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และด้านอื่นๆ ดำเนินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนทางด้านเกษตรและวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตร และการอนุรักษ์พันธุ์พืช

1.3 สถานที่ตั้งของสถาบันฯ

เลขที่ 65 หมู่ 1 ถนนสุเทพ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินฉบับนี้ จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ และแสดงรายการในรายงานการเงินตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 1 เรื่องการนำเสนอรายงานการเงินตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0410.2/ว15 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563 และตามหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค 0410.2/ว479 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2563

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิม เว้นแต่จะได้เปิดเผยไว้เป็นอย่างอื่นในนโยบายการบัญชี

หมายเหตุ 3 มาตรฐานการบัญชีและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่

มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่มีผลบังคับใช้ในปีปัจจุบัน และในอนาคต

(1) มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยน มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2563

(2) หลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐ (ฉบับปรับปรุง) มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2563

(3) มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 3 เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด (ฉบับปรับปรุง) มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2563

(4) นโยบายการบัญชีภาครัฐ เรื่อง บัตรภาษี มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2563

มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่มีผลบังคับใช้ทั้งในปีปัจจุบันและอนาคต ไม่มีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่อรายงานการเงินในงวดที่ถือปฏิบัติ

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

นโยบายการบัญชีที่สำคัญขององค์กร สรุปได้ดังต่อไปนี้ :-

4.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

รายการเทียบเท่าเงินสด ได้แก่ เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่อง ซึ่งมีระยะเวลาครบกำหนดที่จะเปลี่ยนให้เป็นเงินสดได้ภายใน 3 เดือนนับจากวันที่ได้มา เช่น เงินฝากประจำ บัตรเงินฝาก และตั๋วเงินที่มีวันถึงกำหนดภายใน 3 เดือนนับจากวันที่ได้มา แสดงไว้เป็นรายการเทียบเท่าเงินสด

4.2 ลูกหนี้

ลูกหนี้ แสดงด้วยมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจะตั้งขึ้นสำหรับลูกหนี้ส่วนที่คาดว่าจะไม่สามารถเรียกเก็บเงินได้ โดยพิจารณาจากประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับจำนวนลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้ ข้อมูลประวัติการชำระหนี้ และหลักฐานการติดตามลูกหนี้แต่ละราย ร่วมกับการวิเคราะห์อายุลูกหนี้

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ประมาณขึ้นจากการพิจารณาประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับจำนวนลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้ และสถานะทางการเงินของลูกหนี้ในปัจจุบัน โดยคำนวณตามอัตราร้อยละของยอดลูกหนี้คงค้าง ณ วันสิ้นงวด แยกตามกลุ่มของอายุลูกหนี้ที่ค้างชำระ/ของยอดลูกหนี้คงค้างทั้งหมด

ลูกหนี้เงินยืม หมายถึง ลูกหนี้ภายในหน่วยงาน กรณีให้เจ้าหน้าที่ยืมเงินไปใช้จ่ายในการปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ย เช่น ลูกหนี้เงินงบประมาณ

4.3 เงินลงทุน

เงินลงทุน หมายถึง เงินฝากธนาคารประเภทประจำที่มีกำหนดจ่ายคืนเกินกว่า 3 เดือน และสินทรัพย์อื่นที่ถือไว้เพื่อรับผลตอบแทน โดยจัดประเภทเป็นเงินลงทุนระยะสั้นหรือจัดประเภทเป็นเงินลงทุนระยะยาว ดังนี้

เงินลงทุนระยะสั้น หมายถึง เงินลงทุนที่ตั้งใจจะถือไว้ไม่เกิน 1 ปี หรือมีกำหนดจ่ายคืนไม่เกิน 1 ปี นับตั้งแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาการรายงาน

เงินลงทุนระยะยาว หมายถึง เงินลงทุนที่ตั้งใจจะถือไว้เกิน 1 ปี หรือมีกำหนดจ่ายคืนเกินกว่า 1 ปี นับตั้งแต่วันสิ้นสุดระยะเวลาการรายงาน

4.4 สินค้าคงเหลือ

สินค้าคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ซึ่งมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

- อยู่ในรูปของวัตถุดิบ หรือวัสดุที่มีไว้เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตสินค้า
- อยู่ในรูปของวัตถุดิบ หรือวัสดุที่มีไว้เพื่อการนำไปใช้หรือแจกจ่ายในการให้บริการ
- ถือไว้เพื่อขายหรือแจกจ่ายตามลักษณะการดำเนินงานตามปกติของสถาบัน
- อยู่ในระหว่างกระบวนการผลิตเพื่อให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อขายหรือการแจกจ่าย

สินค้าคงเหลือวัดมูลค่าด้วยราคาทุนตามวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก หรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่มูลค่าใดจะต่ำกว่า ยกเว้นสินค้าคงเหลือที่ได้มาจากรายการที่ไม่มีการแลกเปลี่ยน วัดราคาทุนด้วยมูลค่ายุติธรรมของสินค้า ณ วันที่ได้รับสินค้านั้น และสินค้าคงเหลือสำหรับรายการที่ถือไว้เพื่อการแจกจ่ายที่ไม่มีค่าตอบแทน หรือมีค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย วัดมูลค่าด้วยราคาทุนหรือราคาทุนเปลี่ยนแทนปัจจุบันแล้วแต่มูลค่าใดจะต่ำกว่า

ค่าเพื่อการปรับมูลค่าสินค้าจะตั้งขึ้นสำหรับสินค้าที่ล้าสมัยเสื่อมสภาพหรือเสียหาย

4.5 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่สถาบันฯ มีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีลักษณะคงทนถาวร สถาบันฯ วัดมูลค่าวัสดุคงเหลือในราคาทุนตามวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

4.6 อาคาร และอุปกรณ์

- สถาบันฯ แสดงรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ตามราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม
- สถาบันฯ รับรู้รายการอุปกรณ์เฉพาะรายการที่มีมูลค่าขั้นต่ำต่อหน่วยหรือต่อชุดตั้งแต่ 10,000.00 บาทขึ้นไป ตามหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค 0410.3/ว43 ลงวันที่ 29 มกราคม 2562 เรื่องคู่มือการบัญชีภาครัฐ เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ยกเว้นรายการที่ได้มาก่อนปี 2563 รับรู้เป็นอุปกรณ์เมื่อมูลค่าขั้นต่ำตั้งแต่ 5,000.00 บาทขึ้นไป
- ราคาทุนรวมต้นทุนทางตรงที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์ เพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพและสถานที่ที่พร้อมจะใช้งานได้ตามความประสงค์ ราคาทุนของสินทรัพย์ที่ก่อสร้างขึ้นเองประกอบด้วย ต้นทุนค่าวัสดุ ค่าแรงทางตรง และต้นทุนทางตรงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์

- ส่วนประกอบของรายการอาคาร และอุปกรณ์แต่ละรายการที่มีรูปแบบและอายุการให้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน และมีต้นทุนที่มีนัยสำคัญจะบันทึกส่วนประกอบนี้แยกต่างหากจากกัน
- ต้นทุนที่เกิดขึ้นในภายหลัง ต้นทุนในการเปลี่ยนแทนส่วนประกอบจะรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของรายการอาคารและอุปกรณ์ เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่สถาบันฯ จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการเพิ่มขึ้นจากรายการนั้น และสามารถวัดมูลค่าตามบัญชี ส่วนต้นทุนที่เกิดขึ้นในการซ่อมแซมบำรุงอาคาร และอุปกรณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น
- ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ ตามหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค 0410.3/ว43 ลงวันที่ 29 มกราคม 2562 เรื่องคู่มือการบัญชีภาครัฐ เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการให้ประโยชน์ (ปี)
อาคารสำนักงานและอาคารเพื่อประโยชน์อื่นที่มีโครงสร้างเป็นคอนกรีต	40
อาคารและบ้านพักอาศัยและอาคารเพื่อประโยชน์อื่นที่มีโครงสร้างเป็นไม้	30
สิ่งปลูกสร้างถาวร	25
สิ่งปลูกสร้างชั่วคราว	15
ส่วนปรับปรุงสิ่งปลูกสร้าง ตามอายุสัญญาเช่าหรือไม่เกิน	10
ครุภัณฑ์สำนักงาน	3-12
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	2-5
ครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์และการแพทย์	5-15
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	3-5
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ	5-30
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5-10
ครุภัณฑ์ก่อสร้าง	3-10
ครุภัณฑ์การเกษตร	2-10
ครุภัณฑ์สนาม	2-5
ครุภัณฑ์ดนตรี	2-5
ครุภัณฑ์กีฬา	2-5
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5-10

- ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับระหว่างก่อสร้าง

4.7 สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน

สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง สินทรัพย์ที่แสดงลักษณะทั้งหมดหรือบางส่วน ดังต่อไปนี้

- เป็นส่วนหนึ่งของระบบหรือเครือข่าย
- มีลักษณะเฉพาะและไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางอื่นได้
- เคลื่อนที่ไม่ได้ และ
- มีข้อจำกัดในการจำหน่าย

หน่วยงานแสดงรายการสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐานตามราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม ค่าเสื่อมราคา บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ การกำหนดการใช้งานและอัตราค่าเสื่อมสินทรัพย์ถาวรเป็นไปตามหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค 0410.3/ว43 ลงวันที่ 29 มกราคม 2562 เรื่องคู่มือการบัญชีภาครัฐ เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการให้ประโยชน์ (ปี)
ถนนพื้นคอนกรีต	20
ถนนพื้นลาดยาง	10
สะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก	20

- ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐานระหว่างก่อสร้าง

4.8 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมถึงระบบต่าง ๆ และต้นทุนเว็บไซต์ ทั้งที่ได้มาจากการจัดซื้อ และการจ้างพัฒนาขึ้น โดยสถาบันฯ มีสิทธิ์ควบคุมการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น และคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการจากสินทรัพย์นั้น เกินกว่าหนึ่งปี สถาบันฯ แสดงรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนตามราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน รับรู้มูลค่าเมื่อเกิน 20,000.00 บาทขึ้นไป มูลค่าที่ไม่เกิน 20,000.00 บาท จะบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายทั้งจำนวนและจัดทำทะเบียนคุมแยกไว้ต่างหาก

- ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินคำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการให้ประโยชน์ (ปี)
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	5
สิทธิบัตร	5

- ไม่มีการตัดจ่ายสำหรับสินทรัพย์ไม่มีตัวตนระหว่างพัฒนา

4.9 รายได้รอรับรู้ระยะยาว

รายได้รอรับรู้ระยะยาว เป็นสินทรัพย์ที่หน่วยงานได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับบริจาคมีผู้มอบให้หน่วยงานไว้ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่าย ซึ่งหน่วยงานยังไม่อาจรับรู้รายได้

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

4.10 ประมาณการหนี้สิน

ประมาณการหนี้สิน หมายถึง หนี้สินที่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจังหวะเวลา หรือจำนวนที่ต้องจ่ายชำระ แต่เป็นภาระผูกพันในปัจจุบันตามกฎหมายหรือข้อตกลงที่จัดทำไว้ อันเป็นผลสืบเนื่องจากเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะต้องจ่ายชำระผูกพันนั้นในอนาคต และสามารถประมาณมูลค่าภาระผูกพันนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ หน่วยงานจะรับรู้ประมาณการหนี้สินด้วยจำนวนประมาณการที่ดีที่สุดของรายจ่ายชำระภาระผูกพันในปัจจุบัน ณ วันที่จัดทำรายงาน

4.11 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

- รายได้จากเงินงบประมาณ รับรู้เป็นรายได้เมื่อได้รับเงินจัดสรรและอนุมัติฎีกาเบิกเงินงบประมาณกับคลัง
- รายได้จากการขายสินค้าและค่าบริการ รับรู้เป็นรายได้เมื่อมีการขายสินค้าและให้บริการกับลูกค้าและลูกค้ายอมรับสินค้านั้นแล้ว
- รายได้จากเงินอุดหนุนจากหน่วยงานอื่น รับรู้เป็นรายได้ตามเกณฑ์คงค้างตามเนื้อหาของข้อตกลงที่เกี่ยวข้องในสัญญา ให้ทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามสัดส่วนค่าใช้จ่าย
- รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

กรณีที่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน รับรู้เป็นรายได้รอการรับรู้เมื่อได้รับสินทรัพย์รับโอนและทยอยรับรู้เป็นรายได้เมื่อได้ทำตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยให้ทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามสัดส่วนค่าใช้จ่าย

กรณีที่ไม่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน ไม่ว่าจะมีข้อจำกัดของสินทรัพย์ที่โอนหรือไม่ รับรู้รายได้เมื่อได้รับสินทรัพย์รับโอนที่เป็นไปตามเกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์

- รายได้ดอกเบี้ยรับ รับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของสินทรัพย์
- รายได้อื่น รับรู้ตามเกณฑ์เงินสด
- ค่าใช้จ่าย รับรู้เมื่อเกิดรายการ และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่จะได้สูญเสียประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของรายจ่ายนั้นภายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นตามเกณฑ์คงค้าง

หมายเหตุ 5 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
เงินสดในมือ	10,581.00	24,728.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	129,245,407.13	141,062,612.59
เงินฝากประจำที่มีกำหนดจ่ายคืนไม่เกิน 3 เดือน	60,005,000.00	90,079,180.33
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	**189,260,988.13**	**231,166,520.92**

- เงินฝากออมทรัพย์ มีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ย ร้อยละ 0.125-0.25 ต่อปี
- เงินฝากประจำ 3 เดือน มีอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 0.25 ต่อปี
- เงินฝากธนาคารที่คงเหลืออยู่ในบัญชีของสถาบันฯ ส่วนใหญ่เป็นเงินเพื่อใช้จ่ายในโครงการที่สถาบันฯ มีภาระผูกพันจากการเข้าทำสัญญาและมีหนี้สินคงค้างตามสัญญาหรือตามงบประมาณผูกพันที่ต้องดำเนินการที่มีสาระสำคัญ ณ วันสิ้นงวดบัญชี

หมายเหตุ 6 ลูกหนี้อื่นระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	0.00	194,818.05
ลูกหนี้เงินยืม (รายได้)	60,000.00	103,400.00
ลูกหนี้ - สวพส.	252,776.59	0.00
ลูกหนี้ - เงินสะสม	300.00	0.00
ลูกหนี้อื่น	1,582,552.53	660,659.29
ลูกหนี้กรมสรรพากร	1,476,272.88	524,421.44
รายได้ค้างรับอื่น ๆ	2,076,662.76	1,041,066.52
รวมลูกหนี้อื่นระยะสั้น	**5,448,564.76**	**2,524,365.30**

ลูกหนี้อื่น จำนวน 1,582,552.53 บาท ในจำนวนนี้เป็นลูกหนี้ที่เกิดจากการกระทำละเมิด จำนวน 189,289.00 บาท ซึ่งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้พิจารณาให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 7 ราย ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ แต่มีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด จำนวน 1 ราย ไม่ยินยอมชดใช้ จำนวน 189,289.00 บาท สถาบันฯ ได้ดำเนินการยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี

ลูกหนี้เงินยืมเงินในงบประมาณและลูกหนี้เงินยืมเงินสะสม ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

(หน่วย : บาท)

ลูกหนี้เงินยืม	ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	ถึงเกินกำหนดชำระ ไม่เกิน 15 วัน	เกินกำหนดชำระ เกินกว่า 15 วัน	รวม
<u>เงินสะสม</u>				
สถาบัน	0.00	0.00	0.00	0.00
อุทยาน	60,000.00	0.00	0.00	60,000.00
รวม ปี 2564	**60,000.00**	**0.00**	**0.00**	**60,000.00**

ลูกหนี้เงินยืมเงินในงบประมาณและลูกหนี้เงินยืมเงินสะสม ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

(หน่วย : บาท)

ลูกหนี้เงินยืม	ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	ถึงเกินกำหนดชำระ ไม่เกิน 15 วัน	เกินกำหนดชำระเกิน กว่า 15 วัน	รวม
<u>งบประมาณ</u>				
สถาบัน	164,200.00	0.00	0.00	164,200.00
อุทยาน	30,618.05	0.00	0.00	30,618.05
รวมเงินงบประมาณ	**194,818.05**	**0.00**	**0.00**	**194,818.05**
<u>เงินสะสม</u>				
สถาบัน	43,400.00	0.00	0.00	43,400.00
อุทยาน	60,000.00	0.00	0.00	60,000.00
รวมเงินสะสม	**103,400.00**	**0.00**	**0.00**	**103,400.00**
รวม ปี 2563	**298,218.05**	**0.00**	**0.00**	**298,218.05**

หมายเหตุ 7 เงินลงทุนระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
เงินฝากประจำ 6 เดือน	20,000,000.00	0.00
เงินฝากประจำ 12 เดือน	240,000,000.00	310,000,000.00
รวมเงินลงทุนระยะสั้น	**260,000,000.00**	**310,000,000.00**

เงินลงทุนระยะสั้น ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 เป็นเงินฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยมีอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 0.25 ต่อปี

หมายเหตุ 8 สินค้าคงเหลือ

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
สินค้าคงเหลือ	2,638,669.35	2,441,836.99
รวมสินค้าคงเหลือ	**2,638,669.35**	**2,441,836.99**

หมายเหตุ 9 วัสดุคงเหลือ

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
วัสดุคอมพิวเตอร์	535,693.45	363,508.72
วัสดุงานบ้านงานครัว	87,158.00	134,515.47
วัสดุยานพาหนะและเชื้อเพลิง	1,686.00	9,055.94
วัสดุวิทยาศาสตร์	2,370.00	0.00
วัสดุสำนักงาน	93,385.60	106,726.74
รวมวัสดุคงเหลือ	**720,293.05**	**613,806.87**

หมายเหตุ 10 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า - ค่าซื้อสินค้าและบริการ	608,824.89	586,584.82
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า - ค่าธรรมเนียมที่ราชพัสดุ	174,016.27	19,264.57
ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า - ค่าเช่าที่ราชพัสดุ	116,857.14	116,857.14
ภาษีซื้อ	0.00	527,792.40
ภาษีซื้อรอใบกำกับภาษี	284,088.15	775,204.70
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	**1,183,786.45**	**2,025,703.63**

หมายเหตุ 11 อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ

(หน่วย : บาท)

	อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	อุปกรณ์	งานระหว่างก่อสร้าง	รวม
<u>ราคาทุน</u>				
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563	**1,069,491,165.50**	**264,647,728.50**	**8,813,071.34**	**1,342,951,965.34**
ซื้อเพิ่มในระหว่างปี	26,525,830.30	16,424,635.70	0.00	42,950,466.00
โอนออก	0.00	0.00	(2,401,381.97)	(2,401,381.97)
จำหน่ายและบริจาค (หมายเหตุ 32)	(4,728,919.47)	(91,872.60)	0.00	(4,820,792.07)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	**1,091,288,076.33**	**280,980,491.60**	**6,411,689.37**	**1,378,680,257.30**
<u>ค่าเสื่อมราคาสะสม</u>				
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563	**596,119,971.89**	**214,928,393.36**	**0.00**	**811,048,365.25**
ค่าเสื่อมราคา (หมายเหตุ 30)	51,444,044.44	15,542,675.79	0.00	66,986,720.23
จำหน่ายและบริจาค (หมายเหตุ 32)	(2,461,331.95)	(54,909.05)	0.00	(2,516,241.00)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	**645,102,684.38**	**230,416,160.10**	**0.00**	**875,518,844.48**
<u>ราคาตามบัญชี</u>				
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563	**473,371,193.61**	**49,719,335.14**	**8,813,071.34**	**531,903,600.09**
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	**446,185,391.95**	**50,564,331.50**	**6,411,689.37**	**503,161,412.82**

	2564	2563
ค่าเสื่อมราคา	66,986,720.23	69,974,618.69

หมายเหตุ 12 สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน - สุทธิ

(หน่วย : บาท)

ราคาทุน	
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563	**455,103,513.51**
ซื้อเพิ่มในระหว่างปี	8,254,674.66
ลดในระหว่างปี	(189,046.73)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	**463,169,141.44**
ค่าเสื่อมราคาสะสม	
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563	**(231,019,773.97)**
ค่าเสื่อมราคา (หมายเหตุ 30)	(19,912,270.04)
ลดในระหว่างปี	84,813.13
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	**(250,847,230.88)**
ราคาตามบัญชี	
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563	**224,083,739.54**
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	**212,321,910.56**

	2564	2563
ค่าเสื่อมราคา	19,912,270.04	19,408,275.93

หมายเหตุ 13 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

(หน่วย : บาท)

	โปรแกรมคอมพิวเตอร์สัญญาณภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูง		สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนระหว่างพัฒนา	รวม
ราคาทุน					
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563	**9,791,843.40**	**1,992,797.96**	**4,206,947.66**	**2,313,000.00**	**18,304,589.02**
ซื้อเพิ่มในระหว่างปี	4,499,860.00	0.00	460,000.00	9,757,000.00	14,716,860.00
รับโอน	11,830,000.00	0.00	0.00	0.00	11,830,000.00
โอนออก	0.00	0.00	0.00	(11,830,000.00)	(11,830,000.00)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	**26,121,703.40**	**1,992,797.96**	**4,666,947.66**	**240,000.00**	**33,021,449.02**
ค่าตัดจำหน่ายสะสม					
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563	**6,083,809.47**	**1,992,796.96**	**2,628,501.32**	**0.00**	**10,705,107.75**
ค่าตัดจำหน่าย (หมายเหตุ 30)	2,732,034.20	0.00	792,239.01	0.00	3,524,273.21
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	**8,815,843.67**	**1,992,796.96**	**3,420,740.33**	**0.00**	**14,229,380.96**
ราคาตามบัญชี					
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2563	**3,708,033.93**	**1.00**	**1,578,446.34**	**2,313,000.00**	**7,599,481.27**
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	**17,305,859.73**	**1.00**	**1,246,207.33**	**240,000.00**	**18,792,068.06**

	2564	2563
ค่าเสื่อมราคา	3,524,273.21	1,587,685.17

หมายเหตุ 14 เจ้าหนี้การค้า

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
เจ้าหนี้การค้า - หน่วยงานของรัฐ	16,700.00	470,120.00
เจ้าหนี้การค้า - หน่วยงานภายนอก	6,553,247.21	13,815,842.16
รวมเจ้าหนี้การค้า	**6,569,947.21**	**14,285,962.16**

หมายเหตุ 15 เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ภาษีขายรอเรียกเก็บ	98,438.20	222.42
เจ้าหนี้อื่น	1,392,699.42	468,185.30
เจ้าหนี้ - สวพส.	300.00	0.00
เจ้าหนี้ - เงินสะสม	252,776.59	0.00
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายอื่น - หน่วยงานภาครัฐ	0.00	1,510,638.50
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายอื่น - บุคคลภายนอก	5,135,079.63	5,921,773.49
รวมเจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	**6,879,293.84**	**7,900,819.71**

หมายเหตุ 16 เงินรับฝากระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
เงินรับฝาก	6,893,222.68	5,664,952.52
เงินประกันสัญญา	4,835,185.22	3,234,846.48
เงินประกันผลงาน	344,785.00	998,475.01
เงินประกันอื่น	160,900.00	175,850.00
รวมเงินรับฝากระยะสั้น	**12,234,092.90**	**10,074,124.01**

หมายเหตุ 17 หนี้สินหมุนเวียนอื่น

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง - บุคคลธรรมดา ภงด. 3	83,240.62	79,951.29
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง - บุคคลธรรมดา ภงด. 1	152,138.00	132,387.00
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง - นิติบุคคลจากหน่วยงานเอกชน	167,312.11	194,439.59
ภาษีขาย	0.00	84,697.82
รายได้รับล่วงหน้า	314,018.21	348,551.01
รวมหนี้สินหมุนเวียนอื่น	**716,708.94**	**840,026.71**

หมายเหตุ 18 ภาระผูกพัน

- ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

หน่วยงานในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 และ 2563 ดังนี้

(หน่วย : บาท)

	2564	**2563**
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	23,233,554.96	534,272.40

- ภาระผูกพันตามสัญญาจ้างเหมาบริการ

(หน่วย : บาท)

	2564	**2563**
ภาระผูกพันตามสัญญาจ้างเหมาบริการ	14,238,403.79	15,408,444.19

- ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

(หน่วย : บาท)

สัญญาที่ยังไม่ได้รับรู้	**2564**	**2563**
อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	9,866,970.00	13,470,833.61
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	1,448,330.00	5,305,415.00
รวม	**11,315,300.00**	**18,776,248.61**

ภาระผูกพันข้างต้นเกิดจากมูลค่าตามสัญญาจ้างก่อสร้าง ปรับปรุง และจัดหาสินทรัพย์

- ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 และ 2563 หน่วยงานมีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญาได้ดังนี้

(หน่วย : บาท)

	2564	**2563**
ไม่เกิน 1 ปี	**21,380,419.43**	**13,237,388.99**

หมายเหตุ 19 รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ทุน (ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2553)		
สถาบัน	24,895,952.31	24,895,952.31
อุทยานหลวงราชพฤกษ์	997,055,827.59	997,055,827.59
ทุนสุทธิ	**1,021,951,779.90**	**1,021,951,779.90**
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม		
ยอดยกมา	254,838,756.83	327,393,853.11
รายการปรับปรุงระหว่างงวด	306,449.24	(1,054,102.78)
	255,145,206.07	**326,339,750.33**
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายปีปัจจุบัน	(111,209,941.76)	(71,500,993.50)
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมสุทธิ	**143,935,264.31**	**254,838,756.83**
รวม สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	**1,165,887,044.21**	**1,276,790,536.73**

หมายเหตุ 20 รายได้จากงบประมาณ

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
รายได้จากงบประมาณ (เงินอุดหนุน)	443,922,900.00	516,058,900.00
รวมรายได้จากงบประมาณ	**443,922,900.00**	**516,058,900.00**

ปีงบประมาณ 2564 สถาบันฯ ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลเป็นเงินอุดหนุน จำนวน 443,922,900.00 บาท จำนวน 5 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 5 ต.ค. 63 จำนวน 103,094,800.00 บาท
ครั้งที่ 2 วันที่ 29 ต.ค. 63 จำนวน 133,512,500.00 บาท
ครั้งที่ 3 วันที่ 19 มี.ค. 64 จำนวน 103,657,900.00 บาท
ครั้งที่ 4 วันที่ 23 ก.ค. 64 จำนวน 53,649,400.00 บาท
ครั้งที่ 5 วันที่ 5 ส.ค. 64 จำนวน 50,008,300.00 บาท

หมายเหตุ 21 รายได้จากการขายสินค้าและบริการ

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
รายได้จากการให้บริการ - ยานพาหนะ	300,457.86	716,261.74
รายได้จากการให้เช่าห้องพัก	1,216,655.87	2,242,064.32
รายได้จากการให้เช่าพื้นที่	551,401.93	2,865,420.60
รายได้ค่าเช่าจากร้านกาแล	1,440,000.00	1,440,000.00
รายได้จากการจำหน่ายหนังสือ	7,700.00	4,987.50
รายได้จากการจำหน่ายบัตรบำรุงอุทยานหลวงราชพฤกษ์	6,873,115.36	20,869,012.06
รายได้จากการจำหน่ายพรรณไม้และผลผลิตจากอุทยานฯ	63,570.00	29,300.00
บัญชีรายได้จากการขายสินค้า	2,527,362.38	2,679,332.61
บัญชีรายได้จากการขายของที่ระลึก	887,928.08	1,274,795.59
รายได้จากการให้บริการและดำเนินงาน	2,481,515.45	1,948,461.03
รวมรายได้จากการขายสินค้าและบริการ	**16,349,706.93**	**34,069,635.45**

หมายเหตุ 22 รายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
รายได้จากการอุดหนุน - หน่วยงานภาครัฐ	37,153,022.02	1,798,700.00
รวมรายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	**37,153,022.02**	**1,798,700.00**

หมายเหตุ 23 รายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาค

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
อุทยานหลวงราชพฤกษ์	7,369,660.28	8,167,393.24
รวมรายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	**7,369,660.28**	**8,167,393.24**

หมายเหตุ 24 รายได้อื่น

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
รายได้จากค่าปรับอื่น	705,741.68	496,422.09
รายได้จากการขายครุภัณฑ์	0.00	195,100.00
รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	2,451,142.49	5,312,401.74
รายได้อื่น	268,523.32	209,480.09
รวมรายได้อื่น	**3,425,407.49**	**6,213,403.92**

หมายเหตุ 25 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
เงินเดือนและค่าจ้าง	95,434,756.85	90,790,613.94
ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่	773,068.08	475,965.88
ค่าครองชีพ	1,503,935.48	1,611,685.48
ค่าล่วงเวลา	1,594,320.00	1,758,500.00
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเจ้าหน้าที่	5,776,844.33	5,389,299.15
เงินเพิ่ม	700,000.00	705,000.00
ค่ารักษาพยาบาล	1,884,986.18	1,431,229.05
ค่าช่วยการศึกษาบุตร	362,650.00	365,720.00
รวมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	**108,030,560.92**	**102,528,013.50**

หมายเหตุ 26 ค่าตอบแทน

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน	186,900.00	284,400.00
ค่าตอบแทนคณะกรรมการ	3,600.00	0.00
รวมค่าตอบแทน	**190,500.00**	**284,400.00**

หมายเหตุ 27 ค่าใช้สอย

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม	17,163,192.34	28,542,244.01
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	22,361,932.84	30,429,078.83
ค่าซ่อมแซม	2,955,303.95	4,874,221.73
ค่าจ้างบริการ - หน่วยงานภายนอก	155,414,845.91	161,893,313.11
ค่าจ้างบริการ - หน่วยงานภาครัฐ	1,784,140.18	1,673,230.00
ค่าจ้างเหมายานพาหนะเดินทางไปปฏิบัติงาน	3,274,520.00	5,095,399.40
ค่าวิจัยและพัฒนา - หน่วยงานภาครัฐ	13,480,000.00	21,755,500.00
ค่าวิจัยและพัฒนา - บุคคลภายนอก	1,600,000.00	3,579,100.00
ค่าธรรมเนียม	458,393.74	857,692.42
ค่ารับรอง	911,065.37	1,245,896.24
ค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์ - หน่วยงานภาครัฐ	463,618.00	463,618.00
ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด - บุคคลภายนอก	6,346,346.69	4,033,875.43
ค่าเบี้ยประชุม	6,639,200.00	5,815,500.00
ค่าที่ปรึกษา	4,645,415.90	4,974,337.10
ค่าเบี้ยประกันภัย	1,138,056.15	1,124,785.68
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	2,484,415.49	5,414,539.28
ค่าประชาสัมพันธ์	3,842,913.21	3,032,753.16
ค่าจัดพิมพ์	887,532.11	1,128,565.64
บัญชีค่าใช้สอยอื่น ๆ	13,625.00	0.00
รวมค่าใช้สอย	**245,864,516.88**	**285,933,650.03**

หมายเหตุ 28 ค่าวัสดุ

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ค่าวัสดุ	110,251,685.31	120,686,173.78
ค่าครุภัณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์	2,579,679.85	2,366,603.31
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	5,985,932.06	7,379,454.09
รวมค่าวัสดุ	**118,817,297.22**	**130,432,231.18**

ค่าวัสดุ ส่วนใหญ่เป็นการจัดซื้อวัสดุการเกษตร วัสดุก่อสร้าง วัสดุสำนักงาน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรม ตามโครงการต่าง ๆ ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง และเป็นการจัดซื้อปุ๋ยและพรรณไม้ต่าง ๆ เพื่อบำรุงรักษาตกแต่งภูมิทัศน์ และเปลี่ยนแปลงพรรณไม้ตามฤดูกาลภายในสวนอุทยานหลวงราชพฤกษ์

หมายเหตุ 29 ค่าสาธารณูปโภค

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ค่าไฟฟ้า	9,630,238.47	10,251,169.38
ค่าโทรศัพท์/โทรสาร	91,255.47	99,176.15
ค่าบริการสื่อสารโทรคมนาคม	366,383.25	408,654.39
ค่าบริการไปรษณีย์โทรเลข	274,829.87	204,530.80
ค่าน้ำประปา	1,473,234.77	1,250,299.37
รวมค่าสาธารณูปโภค	**11,835,941.83**	**12,213,830.09**

หมายเหตุ 30 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	51,444,044.44	52,460,324.14
อุปกรณ์	15,542,675.79	17,514,294.55
สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน	19,912,270.04	19,408,275.93
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	3,524,273.21	1,587,685.17
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	**90,423,263.48**	**90,970,579.79**

หมายเหตุ 31 ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนอื่นและบริจาค

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ค่าใช้จ่ายอุดหนุนเพื่อการลงทุน - องค์กรไม่หวังผลกำไร	40,000,000.00	0.00
รวมค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	**40,000,000.00**	**0.00**

ค่าใช้จ่ายอุดหนุนดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายสนับสนุนโครงการก่อสร้างโรงชีวภัณฑ์ของมูลนิธิโครงการหลวง ซึ่งเป็นไปตามมติที่ประชุมคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ครั้งที่ 10/2563

หมายเหตุ 32 ค่าใช้จ่ายอื่น

(หน่วย : บาท)

	2564	2563
ขาดทุนจากการตัดจำหน่ายครุภัณฑ์	2,490,334.82	11,549,678.99
ค่าสอบบัญชี - สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	280,000.00	625,000.00
ค่าใช้จ่ายอื่น	18,359.62	144,542.71
รวมค่าใช้จ่ายอื่น	**2,788,694.44**	**12,319,221.70**

ขาดทุนจากการจำหน่ายครุภัณฑ์ จำนวน 2,490,334.82 บาท เกิดจากการตัดจำหน่ายครุภัณฑ์สำนักงาน จำนวน 6 รายการ (เครื่องปรับอากาศ) สิ่งปลูกสร้าง จำนวน 7 รายการ (โรงเรือนแสดงนิทรรศการโครงเหล็กตาข่ายหลังคาไนลอน โรงเรือนของสวนเนเธอร์แลนด์ งานต่อเติมโรงเรือนสวนเนเธอร์แลนด์ อาคารขายของขบเคี้ยวและเครื่องดื่ม หลังที่ 1 อาคารขายของที่ระลึก จำนวน 10 หลัง โรงเก็บพัสดุ ศาลา สวน จังหวัดราชบุรี) อาคารเพื่อประโยชน์อื่น 3 รายการ (โรงผลิตน้ำดื่ม กลุ่มอาคารสวนนานาชาติสวน ปตท. บางส่วน กลุ่มอาคารสวนองค์กร ตัดจำหน่ายสวนราชบุรี) และสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน จำนวน 1 รายการ (งานสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กเข้าโรงน้ำดื่ม)

หมายเหตุ 33 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย

สำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 :-

รายการ	เงินอุดหนุน	การสำรองเงิน	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงาน : บุคลากร	105,660,400.00	0.00	105,660,400.00	0.00
แผนงาน : ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	385,793,460.00	0.00	385,793,460.00	0.00
แผนงาน : ค่าใช้จ่ายโครงการ	37,976,340.00	0.00	37,976,340.00	0.00
รวมงบประมาณ	**529,430,200.00**	**0.00**	**529,430,200.00**	**0.00**

สำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 :-

รายการ	เงินอุดหนุน	การสำรองเงิน	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงาน : บุคลากร	102,165,500.00	0.00	102,165,500.00	0.00
แผนงาน : ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	413,975,090.00	0.00	413,975,090.00	0.00
แผนงาน : ค่าใช้จ่ายโครงการ	44,996,710.00	0.00	44,996,710.00	0.00
รวมงบประมาณ	**561,137,300.00**	**0.00**	**561,137,300.00**	**0.00**

หมายเหตุ 34 การจัดประเภทรายงานการเงินใหม่

รายการในรายงานการเงินสำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563 บางรายการได้จัดประเภทใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับรายงานการเงินสำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564 ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิหรือส่วนของทุน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วย : บาท

	ก่อนจัดประเภทใหม่	เพิ่ม/(ลด)	หลังจัดประเภทใหม่
ค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์ - หน่วยงานภาครัฐ	0.00	463,618.00	463,618.00
ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด - บุคคลภายนอก	4,497,493.43	(463,618.00)	4,033,875.43
รวม	**4,497,493.43**	**0.00**	**4,497,493.43**

หมายเหตุ 35 การอนุมัติรายงานการเงิน

รายงานการเงินนี้ได้รับอนุมัติโดยผู้มีอำนาจของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2564

ผลการวิเคราะห์งบการเงิน

1. การวิเคราะห์งบการเงินตามแนวนอน (Horizontal Analysis)

ตารางที่ 1 งบแสดงฐานะการเงินและงบแสดงผลการดำเนินงานรวม ประจำปีงบประมาณ 2564 และ 2563

รายการ	ปี 2564	ปี 2563	การเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้น/ลดลง	
			จำนวน	ร้อยละ
งบแสดงฐานะการเงินรวม				
สินทรัพย์	1,193,527,693.18	1,312,359,054.61	(118,831,361.43)	(9.05)
หนี้สิน	27,640,648.97	35,568,517.88	(7,927,868.91)	(22.29)
ทุน	1,021,951,779.90	1,021,951,779.90	-	-
งบแสดงผลการดำเนินงาน				
รายได้	508,220,696.72	566,308,032.61	(58,087,335.89)	(10.26)
ค่าใช้จ่าย	619,430,638.48	637,809,026.11	(18,378,387.63)	(2.88)
กำไร (ขาดทุน)	(111,209,941.76)	(71,500,993.50)	(39,708,948.26)	55.54

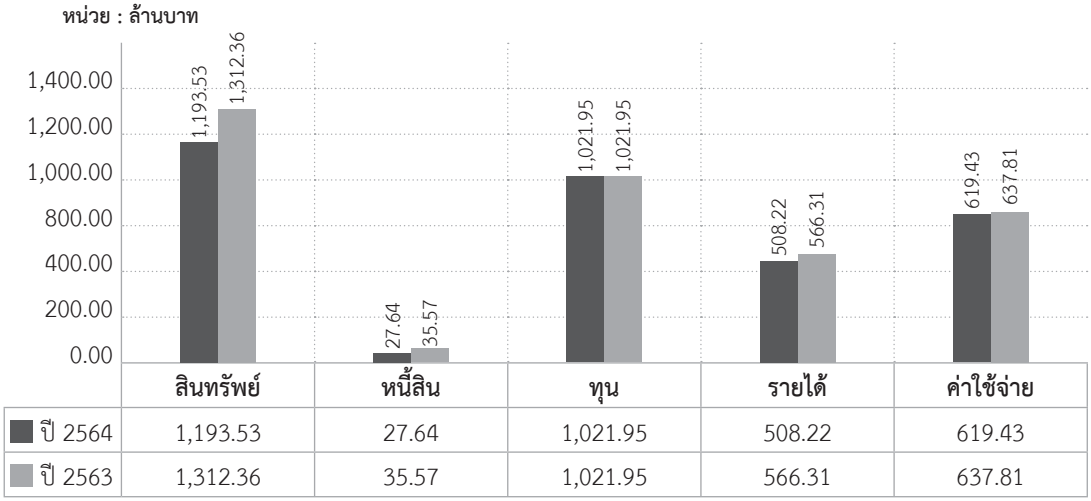

แผนภูมิที่ 1 งบแสดงฐานะการเงินและงบแสดงผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2564 และ 2563

จากตารางที่ 1 และแผนภูมิที่ 1 พบว่า งบแสดงฐานะการเงินรวมของสถาบัน ปีงบประมาณ 2564 สินทรัพย์รวมเท่ากับ 1,193,527,693.18 บาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2563 เท่ากับ 118,831,361.43 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.05 หนี้สินรวมเท่ากับ 27,640,648.97 บาท ลดลงจากปี 2563 เท่ากับ 7,927,868.91 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.29 และทุนรวมของปีงบประมาณ 2564 และ 2563 มียอดเท่ากัน

งบแสดงผลการดำเนินงานรวมของสถาบัน พบว่า รายได้ปีงบประมาณ 2564 เท่ากับ 508,220,696.72 บาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2563 เท่ากับ 58,087,335.89 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.26 และค่าใช้จ่ายรวม ปีงบประมาณ 2564 เท่ากับ 619,430,638.48 บาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2563 เท่ากับ 18,378,387.63 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.88

ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์งบการเงินตามแนวดิ่ง (Common Size Analysis) ภายใต้งบแสดงฐานะการเงิน และงบแสดงผลการดำเนินงานของสถาบันตามโครงสร้างของงบการเงินในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 งบการเงินรวมจำแนกตามโครงสร้างงบแสดงฐานะการเงิน และงบแสดงผลการดำเนินงานของสถาบัน

ประเภทรายการ	ประจำปีงบประมาณ				ผลต่าง	ร้อยละ
	ปี 2564		ปี 2563			
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ		
สินทรัพย์หมุนเวียน						
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	189,260,988.13	15.86	231,166,520.92	17.61	(41,905,532.79)	(18.13)
ลูกหนี้ระยะสั้น	5,448,564.76	0.46	2,524,365.30	0.19	2,924,199.46	115.84
เงินลงทุนระยะสั้น	260,000,000.00	21.78	310,000,000.00	23.62	(50,000,000.00)	(16.13)
สินค้าคงเหลือ	2,638,669.35	0.22	2,441,836.99	0.19	196,832.36	8.06
วัสดุคงเหลือ	720,293.05	0.06	613,806.87	0.05	106,486.18	17.35
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	1,183,786.45	0.10	2,025,703.63	0.15	(841,917.18)	(41.56)
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	**459,252,301.74**	**38.48**	**548,772,233.71**	**41.82**	**(89,519,931.97)**	**(41.56)**
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน						
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	503,161,412.82	42.16	531,903,600.09	40.53	(28,742,187.27)	(5.40)
สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน	212,321,910.56	17.79	224,083,739.54	17.07	(11,761,828.98)	(5.25)
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	18,792,068.06	1.57	7,599,481.27	0.58	11,192,586.79	147.28
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	**734,275,391.44**	**61.52**	**763,586,820.90**	**58.18**	**(29,311,429.46)**	**(3.84)**
สินทรัพย์รวม	**1,193,527,693.18**	**100.00**	**1,312,359,054.61**	**100.00**	**(118,831,361.43)**	**(9.05)**
หนี้สินหมุนเวียน						
เจ้าหนี้การค้า	6,569,947.21	0.55	14,285,962.16	1.09	(7,716,014.95)	(54.01)
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	6,879,293.84	0.58	7,900,819.71	0.60	(1,021,525.87)	(12.93)
เงินรับฝากระยะสั้น	12,234,092.90	1.03	10,074,124.01	0.77	2,159,968.89	21.44
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	716,708.94	0.06	840,026.71	0.06	(123,317.77)	(14.68)
รวมหนี้สินหมุนเวียน	**26,400,042.89**	**2.21**	**33,100,932.59**	**2.52**	**(6,700,889.70)**	**(20.24)**
หนี้สินไม่หมุนเวียน						
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	1,240,606.08	0.10	2,467,585.29	0.19	(1,226,979.21)	(49.72)
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	**1,240,606.08**	**0.10**	**2,467,585.29**	**0.19**	**(1,226,979.21)**	**(49.72)**
รวมหนี้สิน	**27,640,648.97**	**2.32**	**35,568,517.88**	**2.71**	**(7,927,868.91)**	**(22.29)**
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน						
ทุน	1,021,951,779.90	85.62	1,021,951,779.90	77.87	-	-
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	143,935,264.31	12.06	254,838,756.83	19.42	(110,903,492.52)	(43.52)
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	1,165,887,044.21	97.68	1,276,790,536.73	97.29	(110,903,492.52)	(8.69)
รวมหนี้สินและทุน	1,193,527,693.18	100.00	1,312,359,054.61	100.00	(118,831,361.43)	(9.05)

ตารางที่ 2 งบการเงินรวมจำแนกตามโครงสร้างงบแสดงฐานะการเงิน และงบแสดงผลการดำเนินงานของสถาบัน (ต่อ)

ประเภทรายการ	ประจำปีงบประมาณ				ผลต่าง	ร้อยละ
	ปี 2564		ปี 2563			
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ		
รายได้						
รายได้จากงบประมาณ	443,922,900.00	87.35	516,058,900.00	91.13	(72,136,000.00)	(13.98)
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	16,349,706.93	3.22	34,069,635.45	6.02	(17,719,928.52)	(52.01)
รายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	37,153,022.02	7.31	1,798,700.00	0.32	35,354,322.02	1,965.55
รายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	7,369,660.28	1.45	8,167,393.24	1.44	(797,732.96)	(9.77)
รายได้อื่น	3,425,407.49	0.67	6,213,403.92	1.10	(2,787,996.43)	(44.87)
รวมรายได้	**508,220,696.72**	**100.00**	**566,308,032.61**	**100.00**	**(58,087,335.89)**	**(10.26)**
ค่าใช้จ่าย						
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	108,030,560.92	17.44	102,528,013.50	16.08	5,502,547.42	5.37
ค่าตอบแทน	190,500.00	0.03	284,400.00	0.04	(93,900.00)	(33.02)
ค่าใช้สอย	245,864,516.88	39.69	285,933,650.03	44.83	(40,069,133.15)	(14.01)
ค่าวัสดุ	118,817,297.22	19.18	130,432,231.18	20.45	(11,614,933.96)	(8.90)
ค่าสาธารณูปโภค	11,835,941.83	1.91	12,213,830.09	1.91	(377,888.26)	(3.09)
ต้นทุนขายสินค้าและบริการ	1,479,863.71	0.24	3,127,099.82	0.49	(1,647,236.11)	(52.68)
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	90,423,263.48	14.60	90,970,579.79	14.26	(547,316.31)	(0.60)
ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	40,000,000.00	6.46	-	-	40,000,000.00	100.00
ค่าใช้จ่ายอื่น	2,788,694.44	0.45	12,319,221.70	1.93	(9,530,527.26)	(77.36)
รวมค่าใช้จ่าย	**619,430,638.48**	**100.00**	**637,809,026.11**	**100.00**	**(18,378,387.63)**	**(2.88)**
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	**(111,209,941.76)**		**(71,500,993.50)**		**(39,708,948.26)**	**55.54**

จากตารางที่ 2 เป็นการแปลงค่าตัวเลขของรายการต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปของร้อยละของรายการที่มีความสำคัญ โดยงบแสดงฐานการเงินคือ สินทรัพย์รวม และงบแสดงผลการดำเนินงาน คือรายได้รวม รายละเอียดดังนี้

- **งบแสดงฐานการเงิน**

  สินทรัพย์ ที่มีสัดส่วนต่อสินทรัพย์รวม ประกอบด้วย

  - ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 42.16 ปี 2563 ร้อยละ 40.53 ลดลงร้อยละ 5.40
  - เงินลงทุนระยะสั้น มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 21.78 ปี 2563 ร้อยละ 23.62 ลดลงร้อยละ 16.13
  - สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 17.79 ปี 2563 ร้อยละ 17.07 ลดลงร้อยละ 5.25
  - เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 15.86 ปี 2563 ร้อยละ 17.61 ลดลงร้อยละ 18.13

  หนี้สินและส่วนของทุน สถาบันมีทุนสูงมากเมื่อเทียบกับหนี้สิน โดยมีสัดส่วนระหว่างหนี้สิน ร้อยละ 2.32 และส่วนของทุน ร้อยละ 97.68 เมื่อวิเคราะห์ส่วนทุน พบว่าสัดส่วนของทุนสูงกว่ารายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม

- **งบแสดงผลการดำเนินงาน**

รายได้ ที่มีสัดส่วนต่อรายได้รวม ประกอบด้วย

- รายได้จากงบประมาณ มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 87.35 ปี 2563 ร้อยละ 91.13 ลดลงร้อยละ 13.98
- รายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 7.31 ปี 2563 ร้อยละ 0.32 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1,965.55
- รายได้จากการขายสินค้าและบริการ มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 3.22 ปี 2563 ร้อยละ 6.02 ลดลงร้อยละ 52.01

ค่าใช้จ่าย ที่มีสัดส่วนต่อค่าใช้จ่ายรวม ประกอบด้วย

- ค่าใช้สอย มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 39.69 ปี 2563 ร้อยละ 44.83 ลดลงร้อยละ 14.01
- ค่าวัสดุ มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 19.18 ปี 2563 ร้อยละ 20.45 ลดลงร้อยละ 8.90
- ค่าใช้จ่ายบุคลากร มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 17.44 ปี 2563 ร้อยละ 16.08 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.37
- ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 14.60 ปี 2563 ร้อยละ 14.26 ลดลงร้อยละ 0.60
- ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนและบริจาค มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 6.46 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 100
- ค่าสาธารณูปโภค มีสัดส่วนปี 2564 ร้อยละ 1.91 ปี 2563 ร้อยละ 1.91 ลดลงร้อยละ 3.09

รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่าย ปี 2564 สถาบันมีกำไรลดลงจากปี 2563 เท่ากับ 39,428,948.26 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.14

2. การวิเคราะห์งบการเงินด้วยอัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio)

2.1 อัตราส่วนสภาพคล่อง (Current Ratio) ของสถาบันปี 2564-2563

รายการ	ปี 2564	ปี 2563
สินทรัพย์หมุนเวียน	459,252,301.74	548,772,233.71
หนี้สินหมุนเวียน	26,400,042.89	33,100,932.59
อัตราส่วนสภาพคล่อง	17.40 เท่า	16.58 เท่า

จากตาราง พบว่าปี 2564-2563 สถาบันมีอัตราส่วนสภาพคล่องในปี 2564 เท่ากับ 17.58 เท่า หมายความว่าสถาบันมีสินทรัพย์หมุนเวียนสูงมากและสามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้อย่างเพียงพอ

2.2 อัตราส่วนเชิงประยุกต์

อัตราส่วนโครงสร้างรายได้และค่าใช้จ่าย

อัตราส่วน		ปี 2564	ปี 2563
อัตราส่วนรายได้จากการขายสินค้าและบริการต่อรายได้งบประมาณ			
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ		16,349,706.93	34,069,635.45
รายได้จากงบประมาณ		443,922,900.00	516,058,900.00
	ร้อยละ	**3.68**	**6.60**
อัตราส่วนค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวม			
ค่าใช้จ่ายรวม		619,430,638.48	637,809,026.11
รายได้รวม		508,220,696.72	566,308,032.61
	ร้อยละ	**121.88**	**112.63**
อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบุคลากรต่อรายได้งบประมาณ			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร		108,030,560.92	102,528,013.50
รายได้จากงบประมาณ		443,922,900.00	516,058,900.00
	ร้อยละ	**24.34**	**19.87**

จากตารางสามารถสรุปได้ดังนี้

อัตราส่วนรายได้จากการขายสินค้าและบริการต่อรายได้จากงบประมาณ มีค่าประมาณร้อยละ 3.68-6.60 แสดงให้เห็นว่ารายได้ส่วนใหญ่ของสถาบันมาจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรร รายได้จากการขายสินค้าและบริการเป็นรายได้ส่วนเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถลดภาระงบประมาณลงได้ หากพิจารณาในปี 2564 พบว่า ความสามารถดำเนินงานและสร้างรายได้นำไปสู่การลดภาระมีอัตราส่วนร้อยละ 3.68 ของงบประมาณ

อัตราส่วนค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้แสดงถึงศักยภาพในการบริหารค่าใช้จ่ายในปี 2564 มีการใช้จ่ายสูงกว่ารายได้ร้อยละ 121.88

อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบุคลากรต่อรายได้งบประมาณ พบว่ามีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายบุคลากรต่อรายได้งบประมาณเท่ากับร้อยละ 19.87-24.34

รายงานผลการดำเนินงาน
ของคณะกรรมการตรวจสอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ตามที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงตามคำสั่งที่ 3/2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และคำสั่งที่ 10/2562 เรื่อง แต่งตั้งประธานกรรมการตรวจสอบแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ปฏิบัติงานและรับผิดชอบหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่กำหนด โดยใช้ความรู้ความสามารถ และความระมัดระวัง รอบคอบ มีความเป็นอิสระอย่างเพียงพอ เพื่อให้ สวพส. มีการกำกับดูแลที่ดี มีความโปร่งใสและดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้จัดประชุมคณะกรรมการตรวจสอบและรายงานผลต่อคณะกรรมการ รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง สรุปสาระสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบได้ดังนี้

1. การส่งเสริมให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี

คณะกรรมการตรวจสอบมุ่งสอบทานการปฏิบัติงานของ สวพส. ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยแสดงความเห็นอย่างเป็นอิสระและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ส่วนตนต่อผลประโยชน์ของ สวพส. มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพตลอดจนให้แนวทางและข้อเสนอแนะในการตรวจสอบ และติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน ส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยคำนึงถึงการดำเนินงานที่มีผลต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย การรักษาความลับ และการเปิดเผยข้อมูล

2. การสอบทานการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการบริหารความเสี่ยงและกระบวนการควบคุมภายใน เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นไปตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ สวพส. มีแผนงานและแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมหรือลดผลกระทบที่อาจมีต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงานของ สวพส. ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งพิจารณาสอบทานประสิทธิภาพและความเหมาะสมของกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ ได้สอบทานเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริต และด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่ง สวพส. ได้กำหนดมาตรการป้องกันการเกิดทุจริต ระบบติดตามและการรายงานอย่างใกล้ชิดเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด รวมถึงได้สอบทานการควบคุมภายในด้านการเงิน ทั้งรายงานการเงินประจำเดือนและรายไตรมาส โดยสอบทานข้อมูลที่สำคัญในรายงานการเงินและประเด็นสำคัญในหมายเหตุประกอบงบการเงิน มีความเห็นว่ารายงานการเงินจัดทำขึ้นอย่างถูกต้อง มีการควบคุมเพียงพอถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ มีการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินอย่างเพียงพอเพื่อประโยชน์ของผู้ใช้รายงานการเงิน และเป็นไปตามมาตรฐานบัญชีภาครัฐ พิจารณาขอบเขตการว่าจ้างผู้สอบบัญชีและคัดเลือกผู้สอบบัญชีภายนอกที่ไม่ใช่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และเสนอคณะกรรมการพิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีภายนอกเป็นผู้สอบบัญชีของ สวพส.

3. การสอบทานรายงานผลการตรวจสอบภายใน

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานรายงานผลการตรวจสอบภายในและรายงานการติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในประเด็นที่มีนัยสำคัญ เพื่อก่อให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีและมีการควบคุมภายในที่เพียงพอ

4. การกำกับดูแลและพัฒนางานตรวจสอบภายใน

4.1 พิจารณาทบทวนกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบและกฎบัตรการตรวจสอบภายใน เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

4.2 พิจารณาอนุมัติแผนการตรวจสอบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยพิจารณาขอบเขตการปฏิบัติงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ จริยธรรมการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และสอบทานผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานที่อนุมัติไว้ ตลอดจนให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง ลงโทษทางวินัย และประเมินผลงานของหัวหน้าผู้ตรวจสอบภายในและเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานตรวจสอบภายใน และผู้ตรวจสอบภายใน รวมถึงสอบทานความเป็นอิสระของหน่วยตรวจสอบภายใน ให้ดำเนินงานด้วยความอิสระและเที่ยงธรรม ไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในงานที่ตรวจสอบ รักษาคุณภาพงานตรวจสอบและกำกับดูแลให้มีการประกันและปรับปรุงคุณภาพงานตรวจสอบภายใน: การประเมินตนเองภายในองค์กร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง

4.3 กำกับดูแลให้ผู้ตรวจสอบภายในปฏิบัติงานตามระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับนโยบาย กรอบการดำเนินงานของ สวพส. รวมทั้งกำหนดให้ยึดถือแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง

4.4 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน ดำเนินการตามแผนการตรวจสอบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อพิจารณาเห็นชอบก่อนนำเสนอคณะกรรมการได้ครบถ้วน

คณะกรรมการตรวจสอบมีความเห็นว่า สวพส. มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารความเสี่ยงที่ดีและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด การจัดวางระบบการควบคุมภายในที่เพียงพอ และเหมาะสม รวมถึงรายงานทางการเงินมีความถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่พบข้อบกพร่องที่เป็นสาระสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงสอบทานเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริต และด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่ง สวพส. ได้กำหนดมาตรการป้องกันการเกิดทุจริต ระบบติดตาม และการรายงานอย่างใกล้ชิดเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยคณะกรรมการตรวจสอบมีความเห็นและข้อเสนอแนะแก่ฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา มุ่งเน้นประโยชน์ของ สวพส. เป็นสำคัญ

(นางสาวสุทธิรัตน์ รัตนโชติ)
ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ

การกำกับดูแลองค์กร

คณะที่ปรึกษาพิเศษ

นายจรัลธาดา กรรณสูต
ประธานที่ปรึกษา

นายอำพน กิตติอำพน
ที่ปรึกษาพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิ

นายอัชพร จารุจินดา
ที่ปรึกษาพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ อุณารุจ บุญประกอบ
ที่ปรึกษาพิเศษจากสถาบันการศึกษา

นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา
ที่ปรึกษาคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

ประวัติคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

ประธานกรรมการ

นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์
ประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

อายุ : 64 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท สาขาวิชาชีววิทยาสภาวะแวดล้อม (วท.ม.) มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปริญญาตรี สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ (วท.บ.) มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติการทำงาน :

- ผู้ตรวจราชการพิเศษประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ข้าราชการบำนาญ

กรรมการโดยตำแหน่ง

พลเรือเอก ปวิตร รุจิเทศ

กรรมการ

อายุ : 65 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาตรี โรงเรียนนายเรือ

ประวัติการทำงาน :

- รองผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ และรักษาการผู้บัญชาการสำนักงานนายทหารปฏิบัติการพิเศษในพระองค์

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- เลขาธิการมูลนิธิโครงการหลวง

นายทองเปลว กองจันทร์

กรรมการ

อายุ : 60 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาเอก สาขาวิชาวิศวกรรมชลประทาน (วศ.ด.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริญญาโท สาขาวิชาวิศวกรรมชลประทาน (วศ.ม.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา (วศ.บ.) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (วิทยาเขตเทเวศร์)

ประวัติการทำงาน :

- อธิบดีกรมชลประทาน
- รองอธิบดีฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรรมการโดยตำแหน่ง

นายจตุพร บุรุษพัฒน์

กรรมการ

อายุ : 57 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม (วท.ม.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริญญาโท สาขาวิชาการปกครอง (ร.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาตรี สาขาวิชาการปกครอง (ร.บ.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน :

- รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ
- อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นายชวลิต ชูขจร

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตร

อายุ : 64 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ (น.ม.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (น.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน :

- ผู้ตรวจราชการพิเศษประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ข้าราชการบำนาญ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นายดนุชา สินธวานนท์

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาสังคม

อายุ : 59 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท Northeastern University, Boston, Massachusetts, M.A. (Econ) ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ปริญญาตรี University of Bridgeport, Bridgeport, Connecticut, (Business Econ.) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประวัติการทำงาน :

- รองเลขาธิการ กปร.

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- เลขาธิการ กปร.

นางสาวลดาวัลย์ คำภา

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

อายุ : 64 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท Agricultural Economics, Australian National University, ประเทศออสเตรเลีย
- ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร (วท.ม.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริญญาตรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร (วท.บ.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการทำงาน :

- รองเลขาธิการ สศช.

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ข้าราชการบำนาญ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นายนนทิกร กาญจนะจิตรา

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารงบประมาณ

อายุ : 66 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาเอก บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- ปริญญาโท Master of Public Administration, Middle Tennessee State University, ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ปริญญาตรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ (ศศ.บ.) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน :

- เลขาธิการ ก.พ.

ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน :

- ข้าราชการบำนาญ

นางสาวสุทธิรัตน์ รัตนโชติ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจและการตลาด

อายุ : 62 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี (บช.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (น.บ.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญาตรี สาขาวิชาบัญชี (บธ.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน :

- อธิบดีกรมบัญชีกลาง
- รองปลัดกระทรวงการคลัง
- ผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ข้าราชการบำนาญ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นายสมชาย พฤฒิกัลป์

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการ

อายุ : 66 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาตรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ (ศศ.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน :

- รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี
- สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน :

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านราชการในพระองค์

กรรมการและเลขานุการ

นายวิรัตน์ ปราบทุกข์

กรรมการและเลขานุการ

อายุ : 54 ปี

วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท สาขาวิชาพืชสวน (วท.ม.) มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตรบัณฑิต (ทษ.บ.) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

ประวัติการทำงาน :

- รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านการพัฒนา
- ผู้อำนวยการสำนักพัฒนา

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
(ระหว่างเดือนตุลาคม 2563 – กันยายน 2564)

ครั้งที่	วันที่ประชุม	ร้อยละของกรรมการที่เข้าร่วมประชุม
10/2563	22 ตุลาคม 2563	81.81
11/2563*	24 พฤศจิกายน 2563	100.00
12/2563*	21 ธันวาคม 2563	90.00
1/2564	26 มกราคม 2564	90.91
2/2564	23 กุมภาพันธ์ 2564	90.91
3/2564	30 มีนาคม 2564	90.91
4/2564	30 เมษายน 2564	90.91
5/2564	25 พฤษภาคม 2564	100.00
6/2564	29 มิถุนายน 2564	100.00
7/2564	23 กรกฎาคม 2564	100.00
8/2564	31 สิงหาคม 2564	100.00
9/2564	28 กันยายน 2564	100.00
รวมร้อยละ		**94.62**

หมายเหตุ : *การประชุมครั้งที่ 11/2563 และครั้งที่ 12/2563 มีกรรมการจำนวน 10 คน เนื่องจากอยู่ระหว่างการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารจัดการ 1 ตำแหน่ง

ผู้บริหารสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ภาพยืน จากซ้ายไปขวา

1. **ดร.ทินรัตน์ พิทักษ์พงศ์เจริญ**	รองผู้อำนวยการสถาบัน ด้านบริหารจัดการ
2. **ดร.อัจฉรา ภาวศุทธิ์**	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย
3. **ดร.อาณดา นิรันตรายกุล**	ผู้อำนวยการอุทยานหลวงราชพฤกษ์
4. **นางเสาวนิตย์ พงษ์ประไพ**	ที่ปรึกษาด้านแผนงานและต่างประเทศ
5. **ดร.นภาพร มณฑานพรัตน์**	รักษาการผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และแผน
6. **นางวัชรีฐ์ พรรณเรืองรอง**	หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน

ภาพนั่ง จากซ้ายไปขวา

1. **ดร.เมธี พะยอมยงค์**	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ
2. **นายวิรัตน์ ปราบทุกข์**	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
3. **นายภูธาดล ธีรอธิยุต**	รองผู้อำนวยการอุทยานหลวงราชพฤกษ์
4. **ดร.เพชรดา อยู่สุข**	รองผู้อำนวยการสถาบัน ด้านการพัฒนา รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนา

ดร.ศิริพงศ์ หังสพฤกษ์
ที่ปรึกษาด้านการวางแผนและพัฒนาการเกษตร

นายวิรัช พูนทรัพย์
ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์และบริหารจัดการ

คณะกรรมการตรวจสอบ

1. องค์ประกอบ

1) นางสาวสุทธิรัตน์ รัตนโชติ	ประธานกรรมการ
2) นางสาวผ่องพรรณ เจียรวิริยะพันธ์	กรรมการ
3) นางสาวธำรงลักษณ์ ลาพินี	กรรมการ
4) หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน	เลขานุการ
5) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) สอบทานให้มีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ และมีการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญโดยครบถ้วน
2) สอบทานให้มีระบบควบคุมภายใน และให้มีระบบการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล
3) สอบทานการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
4) เสนอคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงพิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชี ทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่ผู้สอบบัญชีไม่ใช่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ติดตามผลการปฏิบัติงาน และพิจารณาค่าตอบแทนในการสอบบัญชี
5) สอบทานการบริหารความเสี่ยงและติดตามการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง
6) การเปิดเผยข้อมูลในกรณีที่เกิดรายการที่เกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ให้เป็นไปตามกฎหมาย และข้อกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่ารายการดังกล่าวสมเหตุสมผลและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสถาบัน
7) พิจารณาในการแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง และลงโทษทางวินัย ของผู้ตรวจสอบภายในร่วมกับผู้อำนวยการสถาบัน เพื่อเสนอให้คณะกรรมการสถาบันเห็นชอบก่อนดำเนินการ
8) ทบทวนและอนุมัติกฎบัตรของหน่วยตรวจสอบภายใน แผนการตรวจสอบและงบประมาณของหน่วยตรวจสอบภายใน
9) พิจารณาสอบทานรายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในและติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ เพื่อรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถาบัน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
10) ให้คณะกรรมการตรวจสอบ มีอำนาจในการเชิญเจ้าหน้าที่สถาบัน หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลหรือมาเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบได้ตามความจำเป็น และเหมาะสม หรือตามที่คณะกรรมการตรวจสอบเห็นควร
11) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการต่าง ๆ

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนนโยบาย

1. องค์ประกอบ

1) นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	ประธานอนุกรรมการ
2) นายนนทิกร กาญจนะจิตรา	อนุกรรมการ
3) นายชวลิต ชูขจร	อนุกรรมการ
4) นางสาวลดาวัลย์ คำภา	อนุกรรมการ
5) นายเฉลิมพล เพ็ญสูตร	อนุกรรมการ
6) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อนุกรรมการและเลขานุการ
7) ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และแผน	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
2) จัดทำนโยบาย กำกับและประสานการดำเนินงานร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินงานสอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานในแนวทางขยายผลพัฒนาพื้นที่สูง
3) กลั่นกรองงานต่าง ๆ ของสถาบันเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถาบัน
4) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
5) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม
6) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการต่าง ๆ

คณะอนุกรรมการวิจัยและพัฒนา

1. องค์ประกอบ

1) นายชวลิต ชูขจร	ประธานอนุกรรมการ
2) นายสุทัศน์ ปลื้มปัญญา	อนุกรรมการ
3) นายสุรศักดิ์ ทองเพียร	อนุกรรมการ
4) นางพรรณพิมล ชัญญานุวัตร	อนุกรรมการ
5) นางเปรมพิมล พิมพ์พันธุ์	อนุกรรมการ
6) รองศาสตราจารย์ สมพร อิศวิลานนท์	อนุกรรมการ
7) รองศาสตราจารย์ ณัฐา โพธาภรณ์	อนุกรรมการ
8) รองศาสตราจารย์ อุณารุจ บุญประกอบ	อนุกรรมการ
9) นางสุนันทา สมพงษ์	อนุกรรมการ
10) นางอัญชัญ ชมภูพวง	อนุกรรมการ
11) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา	อนุกรรมการ
12) รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านการพัฒนา	อนุกรรมการและเลขานุการ
13) ผู้อำนวยการสำนักวิจัย	ผู้ช่วยเลขานุการ
14) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนา	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) เสนอแนะการกำหนดแนวนโยบาย และแผนงานต่าง ๆ เกี่ยวกับงานวิจัยและพัฒนา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์
2) เสนอแนะการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมของแผนปฏิบัติงานประจำปี รวมถึงการพัฒนาระบบปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
3) ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาต่อคณะกรรมการสถาบัน
4) เชิญบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น หรือแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม
5) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการต่าง ๆ

คณะอนุกรรมการอุทยานหลวงราชพฤกษ์

1. องค์ประกอบ

1) นางสาวลดาวัลย์ คำภา	ประธานอนุกรรมการ
2) นายสมชาย พฤฒิกัลป์	อนุกรรมการ
3) นายฉันทานนท์ วรรณเขจร	อนุกรรมการ
4) นายอภิชาติ รัตนราศรี	อนุกรรมการ
5) นายสุพัฒน์ เมธีวรพจน์	อนุกรรมการ
6) นายพีรพิชญ์ วงศ์วัฒนศานต์	อนุกรรมการ
7) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อนุกรรมการ
8) ผู้อำนวยการอุทยานหลวงราชพฤกษ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
9) รองผู้อำนวยการอุทยานหลวงราชพฤกษ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์
2) กลั่นกรองงบประมาณและแผนบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ประจำปี เพื่อเสนอคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
3) กำกับดูแลการบริหารจัดการและการให้บริการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนบริหารจัดการและมีประสิทธิภาพสูงสุด
4) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการต่าง ๆ

คณะอนุกรรมการโครงสร้างและพัฒนาบุคลากร

1. องค์ประกอบ

1) นายนนทิกร กาญจนะจิตรา	ประธานอนุกรรมการ
2) นายสุพศิน สุเมธิวิทย์	อนุกรรมการ
3) นางณัฐฏ์จารี อนันตศิลป์	อนุกรรมการ
4) นางอรวรรณ คงธนขันติธร	อนุกรรมการ
5) นางสาวมัตติกา เทพหัสดิน ณ อยุธยา	อนุกรรมการ
6) รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านบริหารจัดการ	อนุกรรมการ
7) ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ	อนุกรรมการและเลขานุการ
8) นางสาววลัยลักษณ์ เศขรฤทธิ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
9) หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทรัพยากรมนุษย์	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) ให้คำปรึกษาและแนะนำการจัดโครงสร้างและอัตรากำลังของสถาบันให้สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจและยุทธศาสตร์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
2) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับระบบการบริหารงานบุคคลและการพัฒนาบุคลากรของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
3) ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการพัฒนาบุคลากรต่อคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
4) รายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคลและการพัฒนาบุคลากรต่อคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
5) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการต่าง ๆ

คณะอนุกรรมการด้านกฎหมาย

1. องค์ประกอบ

1) นายอัชพร จารุจินดา	ประธานอนุกรรมการ
2) นายสมโภชน์ ราชแพทยาคม	อนุกรรมการ
3) นายวิชิต จรัสสุขสวัสดิ์	อนุกรรมการ
4) นางสาวณัฐสุพิณ ชนประเสริฐ	อนุกรรมการ
5) หัวหน้ากลุ่มงานนิติการ	เลขานุการ
6) เจ้าหน้าที่กลุ่มนิติการ	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) พิจารณาให้ความเห็น และ/หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อกฎหมาย สัญญา ข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบัน
2) พิจารณาเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานหรือแนวทางการปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน หรือการจัดทำข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบัน
3) พิจารณากลั่นกรองการยกร่าง และ/หรือการแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ประกาศ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน
4) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถาบัน
5) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการต่าง ๆ

คณะอนุกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

1. องค์ประกอบ

1) นางสาวลดาวัลย์ คำภา	ประธานอนุกรรมการ
2) นายชวลิต ชูขจร	อนุกรรมการ
3) นายสุพศิน สุเมธิวิทย์	อนุกรรมการ
4) ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ	เลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) กำหนดตัวชี้วัดและหลักเกณฑ์การประเมินผู้อำนวยการสถาบันให้ชัดเจน และเสนอให้คณะกรรมการสถาบันพิจารณา โดยให้สอดคล้องกับกรอบการประเมินองค์การมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
2) ดำเนินการประเมินผู้อำนวยการสถาบันให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับกรอบการประเมินองค์การมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และเสนอผลการประเมินให้คณะกรรมการสถาบันพิจารณา
3) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการต่าง ๆ

คณะอนุกรรมการกำหนดแนวทางการควบคุม การจำหน่าย การกำหนดราคาเมล็ดพันธุ์ ส่วนประกอบและผลิตภัณฑ์ของเฮมพ์

1. องค์ประกอบ

1) นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	ประธานอนุกรรมการ
2) นายชวลิต ชูขจร	อนุกรรมการ
3) รองศาสตราจารย์ สมพร อิศวิลานนท์	อนุกรรมการ
4) นางพรรณพิมล ชัญญานุวัตร	อนุกรรมการ
5) รองศาสตราจารย์ ณัฐา โพธาภรณ์	อนุกรรมการ
6) นายวิชิต จรัสสุขสวัสดิ์	อนุกรรมการ
7) นางอัญชัญ ชมพูพวง	อนุกรรมการ
8) นายปรัชญา ทวีกุล	อนุกรรมการ
9) นางสาวช่อทิพย์ วิเศษพงษ์พันธุ์	อนุกรรมการ
10) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	อนุกรรมการ
11) ผู้แทนองค์การเภสัชกรรม	อนุกรรมการ
12) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อนุกรรมการและเลขานุการ
13) รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านการพัฒนา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
14) นางสริตา ปิ่นมณี	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) ศึกษา วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการควบคุมการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ส่วนประกอบและผลิตภัณฑ์ของเฮมพ์ รวมทั้งพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การจำหน่ายและการควบคุม กฎระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของสถาบัน
2) ศึกษาและวิเคราะห์ด้านเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับแนวทางการคิดคำนวณราคาทุน/ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ส่วนประกอบและผลิตภัณฑ์ของเฮมพ์ โอกาสทางการตลาดและสิทธิประโยชน์อื่นใด ที่เกิดจากการดำเนินงานของสถาบัน เพื่อเสนอคณะกรรมการสถาบันให้ความเห็นชอบ
3) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการต่าง ๆ

คณะอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

1. องค์ประกอบ

1) นายปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	ประธานอนุกรรมการ
2) ศ.เกียรติคุณ พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (ผู้แทนมูลนิธิโครงการหลวง)	อนุกรรมการ
3) นายชวลิต ชูขจร	อนุกรรมการ
4) นางสาวลดาวัลย์ คำภา	อนุกรรมการ
5) นางสาวสุทธิรัตน์ รัตนโชติ	อนุกรรมการ
6) นายชูศักดิ์ ชื่นประโยชน์ (ผู้แทนสภาหอการค้าไทย)	อนุกรรมการ
7) นางลาภิสรา วงศ์แก้ว (ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร)	อนุกรรมการ
8) นายอัธยะ พินจงสกุลดิษฐ (ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน)	อนุกรรมการ
9) นายกิตติพันธ์ จันทาศรี (ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร)	อนุกรรมการ
10) ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	อนุกรรมการ
11) ผู้แทนกรมป่าไม้	อนุกรรมการ
12) ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ	อนุกรรมการ
13) ผู้แทนกรมชลประทาน	อนุกรรมการ
14) ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น	อนุกรรมการ
15) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
16) นายสมิทธิ ดารากร ณ อยุธยา (ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ)	อนุกรรมการ
17) นางอัญชัญ ชมภูพวง (ผู้แทนมูลนิธิโครงการหลวง)	อนุกรรมการ
18) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อนุกรรมการและเลขานุการ
19) รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านการพัฒนา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
20) ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และแผน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) ศึกษา วิเคราะห์และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) รวมทั้งแนวทางการบริหารด้านงบประมาณ/การเงิน เพื่อเสนอคณะกรรมการสถาบันให้ความเห็นชอบ
2) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การจัดทำแผนฯ เป็นไปตามวัตถุประสงค์
3) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

จัดทำรายงานประจำปีโดย
- สำนักยุทธศาสตร์และแผน
- สำนักวิจัย
- สำนักพัฒนา
- สำนักอำนวยการ
- อุทยานหลวงราชพฤกษ์
- หน่วยตรวจสอบภายใน

รวบรวมและเรียบเรียงโดย
- กลุ่มติดตามและประเมินผล สำนักยุทธศาสตร์และแผน โทรศัพท์ 0 5332 8496-8 ต่อ 1304

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
65 หมู่ 1 ถนนสุเทพ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ 50200

โทรศัพท์ 053-328496-8
โทรสาร 053-328494, 053-328229
E-mail: saraban@hrdi.mail.go.th
www.facebook.com/hrdi.or.th
www.hrdi.or.th